

Facebook som arena for krisekommunikasjon

En analyse av Trond Giskes bruk av Facebook til
krisekommunikasjon

Jonas Nedretvedt

Masteroppgave i medievitenskap
Institutt for informasjons- og medievitenskap
Universitet i Bergen
Våren 2019

Sammendrag

Målet med denne masteroppgaven har vært å få innsikt i hvordan politikere kan benytte sosiale medier til å forsvare seg under kriser og skandaler. Oppgaven har tatt utgangspunkt #metoo, og hvordan Trond Giske forsvarte seg mot anklagene om seksuell trakassering.

Politikere bruker i stadig større grad sosiale medier i kontakt med offentligheten, og studier på hvordan disse blir benyttet i kriser har vært lite studert. For å studere dette nærmere har jeg tatt utgangspunkt i en case, dette for å få innsikt i mulige måter sosiale medier kan bli benyttet til å forsvare seg. I oppgaven har jeg benyttet kvalitativ innholdsanalyse, underbygget av teori hentet fra retorikk, krisekommunikasjon og sosiale medier. Dette har blitt brukt til å analysere innholdet i Giskes uttalelser, og kommentarfeltene på Giskes uttalelser på Facebook.

I oppgaven blir det drøftet hvilke muligheter og begrensinger man har ved å benytte sosiale medier, sammenlignet med intervju. Forskjellene på muligheter og begrensinger viser at Giske i dette tilfellet kunne benytte Facebook til å fremme sine synspunkt, uten innsigelser fra pressen. Noe som ikke ville vært mulig i et intervju. Det interessante med dette er at det kan tyde på at politikere kan uttale seg i sosiale medier, og i stor grad unngå pressen når det forekommer kriser. Dette krever riktig nok videre forskning, da en casestudie ikke kan generaliseres til en større populasjon.

Førord

Denne masteroppgaven markerer slutten på et spennende og interessant studieløp. Arbeidet med selve masteroppgaven ha vært spennende og lærerikt, så vel som lang og krevende.

Jeg vil først og fremst rette en stor takk til min veileder, professor Jens Elmelund Kjeldsen, for gode og konstruktive tilbakemeldinger og gode råd i arbeidet med oppgaven. Dette har vært med på å motivere meg videre når ting har gått trått. Jeg vil også rette en stor takk til Ane for korrekturlesing, og til familie og venner som har stilt opp og støttet meg gjennom dette året.

Jonas Nedretvedt

Bergen, 30. mai 2019

Innholdsfortegnelse

1. Introduksjon	6
1.1 Problemstilling	6
1.2 Case	7
1.3 Struktur på oppgaven	8
2. Teori	9
2.1 Sentrale begrep	9
2.1.1 Apologi.....	9
2.1.2 Krise	10
2.1.3 Politisk skandale som krise	10
2.1.4 Omdømme.....	11
2.1.5 Mediedrev.....	11
2.2 Den retoriske situasjon	11
2.2.1 Relevans for oppgaven	12
2.2.2 Antikke røtter	12
2.2.3 Bitzers teori om den retoriske situasjon	13
2.2.4 Konstituerende elementer i den retoriske situasjon.....	14
2.2.5 Politisk skandale som retorisk situasjon.....	16
2.2.6 Kritikk av Bitzers teori	17
2.3 Krisekommunikasjon	17
2.3.1 Hvordan forstå crisekommunikasjon	18
2.3.2 Forskningstradisjon – to ulike retninger.....	19
2.3.3 Krisekommunikasjon som imagegjenopprettelse – William Benoit.....	21
2.3.4 Kritikk av Benoit	24
2.4 Sosiale medier	26
2.4.1 Sosiale medier som retorisk vilkår	27
2.4.2 Forholdet mellom redaksjonelle og sosiale medier.....	29

2.4.3	Normaliseringshypotesen og utjevningshypotesen	31
2.4.4	Offentlighetens deltagelse i sosiale medier	32
2.4.5	Relevans for masterprosjektet	34
3.	Metode.....	34
3.1	Beskrivelse av metode og casestudiet	35
3.2	Datamateriale og gjennomføring.....	37
3.3	Metodiske utfordringer.....	39
4.	Analyse.....	41
4.1	Fase 1: Beklagelse og forsvar.....	42
4.1.1	Hva var situasjonen	42
4.1.2	Giskes respons og retoriske forsvar	48
4.1.3	Oppsummering	51
4.2	Fase 2: Fra forsvar til angrep.....	51
4.2.1	Det første Facebook-innlegget	52
4.2.2	Hva var situasjonen	52
4.2.3	Det retoriske forsvaret.....	56
4.2.4	Respons fra offentligheten	58
4.2.5	Oppsummering av Giskes første Facebook-innlegg	60
4.2.6	Det andre innlegget på Facebook	61
4.2.7	Hva er situasjonen	61
4.2.8	Det retoriske forsvaret.....	64
4.2.9	Respons fra offentligheten	66
4.2.10	Oppsummering	70
4.4	Fase 3: Beklagelse og unndragelse fra offentligheten.....	71
4.4.1	Hva var situasjonen	71
4.4.2	Det retoriske forsvaret.....	73
4.4.3	Respons fra offentligheten	75

4.4.4 Oppsummering	79
5. Drøfting av analysen med henblikk på problemstilling	80
5.1 Forskjellen mellom sosiale medier og intervju på fjernsyn	81
5.2 Hvorfor uttalte Giske seg først i et intervju?	82
5.3 Hvorfor ta til Facebook og sosiale medier?.....	83
5.4 Oppsummering av drøftingskapittelet	85
6. Oppsummering	85
6.1 Konklusjon	85
6.2 Videre forskning.....	87
Litteraturliste	88
Vedlegg	92
Vedlegg 1: Intervju med Trond Giske.....	92
Vedlegg 2: Første Facebook-innlegg	96
Vedlegg 3: Andre Facebook-innlegg	97
Vedlegg 4: Tredje Facebook-innlegg.....	98
Vedlegg 5: Kommentarer til Giskes første Facebook-innlegg.....	99
Vedlegg 7: Kommentarer til Giskes tredje Facebook-innlegg.....	101
Vedlegg 8: Kommentarfelt på Facebook, NRKnyheter	102

1. Introduksjon

Hva gjør man når man er under angrep, og anklaget for å ha handlet på en uetisk måte?

Oktober 2017 går inn i historien som måneden da #metoo oppsto. Kvinner verden over tok til sosiale medier og fortalte om seksuell trakassering og overgrep under emneknaggen #metoo. Det hele startet med anklager mot filmprodusent Harvey Weinstein. Weinstein ble anklaget for å ha betalt kvinnelige skuespillere for å bli kvitt anklager om overgrep og seksuell trakassering. Emneknaggen fikk stor oppmerksomhet og kjendiser over hele verden tok til Twitter for å fortelle om sine opplevelser. Etter kort tid fulgte resten av offentligheten etter og mange tusen kvinner og menn benyttet emneknaggen.

Fenomenet spredde seg raskt og førte til rykter og varslersaker i flere land. Disse var rettet mot kjendiser, politikere og andre embetsfolk. Fenomenet nådde også Norge, noe som i etterkant har ført til flere varslersaker knyttet til politikere så vel som andre offentlige personer. Emneknaggen #metoo fikk store ringvirkninger og satte seksuell trakassering på dagsorden. Dette er ikke første gang en emneknagg har satt trakassering på dagsorden. #jegharopplevd var en liknende kampanje som fikk stor omtale i redaksjonelle medier (Aalen, 2015, s. 158). Felles for alle disse anklagene i sosiale medier, er at anklagene er rettet mot menn i maktposisjoner. Menn hvis omdømme er truet, som uavhengig av om de var skyldige eller ikke, hadde et behov for å forsvare seg.

I flere tilfeller valgte også de anklagede å ta til sosiale medier i sitt forsøk på å forsvare seg mot anklagene. Dette gjaldt også nordmenn som ble anklaget i ly av #metoo. Men hvorfor? Hva er det som får offentlige personer til å ty til sosiale medier kontra tradisjonelle medier? Dette er det masterprosjektet har til hensikt å belyse.

1.1 Problemstilling

Innen krisekommunikasjon kan et stadig mer fragmentert medielandskap være utfordrende. De ulike måtene offentlige personer og organisasjoner kan kommunisere med offentligheten og media på har over tid vært i endring, og med sosiale medier har muligheten til å kommunisere direkte med publikum oppstått, enten det er under krise eller andre grunner til å kommunisere. Det kan slik sett hevdes at sosiale medier har endret forholdet mellom kommunikatør og publikum. Dette underbygges av effekten sosiale medier kan ha på dekning, og som Ida Aalen beskriver i boken *Sosiale medier* (Aalen, 2015, s. 158): at saker som får stor oppmerksomhet i sosiale medier, «tvinger» media til å dekke temaene ut i fra spredningen. #metoo er et eksempel på dette. Dette er også gjeldende for politikere og maktpersoners bruk

av sosiale medier (Aalen, 2015, s. 153). Masterprosjektet tar utgangspunkt i nettopp dette når det stilles spørsmål ved hvordan offentlige personer benytter nye kanaler fremfor tradisjonelle kanaler til å forsvare seg under kriser. Problemstillingen lyder derfor som følger:

På hvilken måte benytter politikere sosiale medier til å forsvare seg i møte med media og publikum?

For å belyse dette spørsmålet vil jeg ta utgangspunkt i #metoo-kampanjen. Her vil jeg undersøke og analysere Trond Giske, og hvordan han tok i bruk sosiale medier i ukene etter at det var fremmet anklager mot ham. Trond Giske var en av flere norske politikere¹ som måtte svare for seg, og tok til sosiale medier (Facebook) for å forsvare seg. Ettersom at Giske først uttalte seg i et intervju på fjernsyn, vil forskjellene mellom et intervju og et innlegg på Facebook stå sentralt i forståelsen av Giskes bruk av Facebook. De to ulike kanalene tilbyr en retor ulike muligheter og begrensinger, noe som vil bli belyst nærmere som retoriske vilkår i kapittel 2. Analysen vil ta utgangspunkt i tre forskningsspørsmål ved Trond Giskes forsvar, og som kan knyttes til problemstillingen:

1. Hva var den retoriske situasjonen som Giske stod overfor?
2. Hvordan fremstår Giskes retoriske krisekommunikasjon?
3. Hvilken respons fikk Giske på uttalelsene sine i kommentarfeltet?

Funnene i analysen vil videre bli drøftet med henblikk på problemstillingen i kapittel 5.

1.2 Case

Den 21. desember 2017 stilte Trond Giske til intervju på Dagsrevyen. Bakgrunnen for intervjuet var at partiledelsen i Arbeiderpartiet hadde avgjort at Giske hadde handlet i strid med partiets reglement, og trodde på varslene om at Giske hadde vært seksuelt trakasserende. Ryktene og mediedekningen hadde pågått siden Dagens Næringsliv hadde fremmet påstander om mulige varsler to uker tidligere. Frem til da Giske stilte på Dagsrevyen hadde han unngått å svare på pressens henvendelser.

¹ Ved siden av Trond Giske, tok også Kristian Tonning Riise og Ulf Leirstein til Facebook da anklagene mot dem kom frem.

Caset jeg undersøker i dette studiet er Trond Giskes forsvar mot anklagene om seksuell trakassering. Dette utgjør intervjuet Giske gav 21. desember 2017, samt tre innlegg han skrev på sin offentlige Facebook-side frem mot at Giske trakk seg permanent som nestleder for Arbeiderpartiet. De tre innleggene ble skrevet henholdsvis 22. desember 2017, 1. januar 2018 og 7. januar 2018.

Situasjonen

Som nevnt starter Trond Giskes situasjon med at han blir anklaget for å ha seksuelt trakassert yngre kvinner i Arbeiderpartiet. Da nyheten sprakk i media valgte Giske å unnlate å svare på anklagene, helt frem til Arbeiderpartiet hadde behandlet varslene. Denne behandlingen av varslene har Arbeiderpartiet høstet mye kritikk for, og åpenhet har blitt etterlyst. Mangelen på respons fra Arbeiderpartiet gjorde at de ga i fra seg eierskapet til situasjonen (Bang, 2018), mens Giske for sin del kunne tie.

Da Arbeiderpartiet hadde konkludert i de varslersakene som var kommet til partiet, er tidspunktet der Giskes situasjon går fra å være noe han kan unngå å svare på til å måtte forsvare seg. Denne situasjonen vil bli presentert og analysert i kapittel 4, men de korte trekkene for situasjonen er som følger:

I løpet av de to siste ukene i 2017 og den første uken i 2018 har Trond Giske fire uttalelser, en på Dagsrevyen og tre på Facebook. Samtlige kommer etter at ledelsen i Arbeiderpartiet slapp en pressemelding om at Giske hadde brutt partiets retningslinjer og at varslene hadde blitt trodd. Mediedekningen hadde da foregått siden begynnelsen av desember, da de første ryktene ble publisert i Dagens Næringsliv. Gjennom de fire uttalelsene beklager Giske overfor de varslene som har fått sakene sine behandlet av Arbeiderpartiet, men redegjør også for uttakelsen av sykemelding, medietrykket, ting Giske mener er feile (enten uriktig eller feil ut fra Giskes egen oppfatning), og til slutt om avgangen som nestleder. I intervjuet velger Giske kun å beklage, mens resten av det som han uttaler blir presentert på Facebook.

Ved å bruke Giske som case, kan man studere hvordan uttalelser, forsvar og situasjonen utvikler seg med bakgrunn i hvordan Giske selv håndterer situasjonen.

1.3 Struktur på oppgaven

I dette første kapittelet har jeg presentert problemstillingen og forskningsspørsmål knyttet til denne. Jeg har videre gjort rede for valg av case, og redegjort for både bakgrunnen og situasjonen som caset utgjør. I kapittel 2 vil jeg presentere sentrale teoretiske perspektiv som

ligger til grunn for oppgaven. Her presenteres først sentrale begrep, relevante for forståelsen av oppgaven. Deretter blir de teoretiske perspektivene, som er sentrale for oppgaven, presentert. Det tredje kapittelet tar for seg metodiske innfallsvinkler. Her begrunnes det og redegjøres det for metodiske valg, metodiske utfordringer vil bli diskutert og datamateriale bli presentert. Kapittel 4 er analysekapittelet, hvor datamaterialet blir analysert. Funn vil også bli presentert, og analysen vil danne grunnlaget for drøftingen av problemstillingen i kapittel 5. Det sjette og avsluttende kapittelet vil oppsummere studien og svare på oppgavens problemstilling. Til slutt vil det fremmes noen refleksjoner omkring tematikken og caset og fremmes forslag om videre forskning.

2. Teori

I dette kapittelet vil jeg presenterer teoriene som utgjør masterprosjektets teoretiske rammeverk. Kapittelet vil gjennomgå Bitzer (1968) sin teori om *den retoriske situasjon* og hvordan teorien kan fremheve Giskes utgangspunkt i saken. Videre vil teori om krisekommunikasjon og ulike tradisjoner innenfor fagområdet utgjøre det analytiske grunnlaget i prosjektet. Teori som omhandler bruken av sosiale medier vil bli presentert med henblikk på hvordan politikere har tatt i bruk disse plattformene, med et særlig fokus på Facebook. Gjennom presentasjonen av disse teoretiske perspektivene vil jeg vise hvorfor det er hensiktsmessig å benytte og kombinere disse når man studerer offentlige personers krisekommunikasjon og imagegjenopprettelse.

2.1 Sentrale begrep

Før jeg går i gang med å presentere det teoretiske rammeverket, vil jeg avklare noen sentrale begrep som er viktig for den videre forståelsen av temaet i prosjektet.

2.1.1 Apologi

Apologi eller forsvarstalen har røtter i den greske retorikken. En kort definisjon fremmet av Lund og Roer (2014 3.ed, s. 192) er at apologien er *et forsvar – i tale eller skrift – for egne handlinger eller meninger*. Apologi kan knyttes til en av antikkens tre talesjangre, den forensiske talen (Store norske leksikon, 2018). Kjeldsen (2009, s. 34) beskriver denne formen for tale som en tale hvis formål er å anklage eller forsvare, og var i utgangspunktet brukt til å

henvende seg til publikum i rettssalen. Innen retorikk ble den moderne forskningen på apologi satt i gang av Ware og Linkugel² (Roer og Klujeff, 2009, s. 195).

2.1.2 Krise

Kriser kjennetegnes ofte ved at de kommer overraskende og på en måte som ingen kunne forutsett. Store norske leksikon beskriver en krise som en vanskelig situasjon, et avgjørende vendepunkt eller plutselige forandringer (Store norske leksikon, 2018). Kriser har ofte blitt sett i sammenheng med katastrofer og situasjoner med store skader og der liv gjerne har gått tapt. I følge Olsen, Matheisen og Boyesen (2008, 4. ed, s. 47) er en vanlig definisjon på kriser at det er en alvorlig trussel mot normer og verdier, eller strukturer i sosialt system. Trusselen fremtvinger kritiske beslutninger under tidspress og usikkerhet. Kriser blir ofte sett i sammenheng med katastrofer og ulykker, og begrepene blir løselig brukt om hverandre. Det er knyttet spenning og usikkerhet til dem, og de er vanskelige å håndtere.

2.1.3 Politisk skandale som krise

For en politiker og apparatet rundt vedkommende, vil en politisk skandale fremstå som en relativ krise³. Relativ krise fordi kriser, som nevnt tidligere, ofte knyttes til ulykker og katastrofer med uante følger. Som nevnt under det forrige avsnittet så er definisjonen av kriser knyttet til trusler mot normer, verdier eller sosiale strukturer. At det er knyttet usikkerhet og spenning til kriser er også viktig for å se sammenhengen mellom en krise og en politisk skandale.

I boken *Skandaler i norsk politikk* (2007, s. 17-18) definerer Tor Midtbø politiske skandaler med følgende kriterier:

- Utløst av at normer og regler har blitt brutt
- Utenforstående blir støtt eller såret av handlingen eller overtrampet
- Avsløringen og fordømmelsen setter renommé og rykte i fare for politikeren
- Skandalen kjennetegnes ved intens spenning og stor uvisshet. Usikkerheten fører til spekulasjoner og økt interesse.

² I artikkelen *Quarterly Journal of Speech* (1973, 273-283) presenterte Ware og Linkugel sin forskning på hvordan apologier blir benyttet gjennom ulike strategier. Forskningen er foreliggende for Benoits arbeid om imagegjenopprettelse, som er sentralt for masterprosjektet.

³ Sindre Bø (2009, s. 15) beskriver politiske skandaler som relative kriser da de har flere av de samme momentene ved seg som er tilsvarende de momentene ved kriser og katastrofer som krisebegrepet innen Crisis management. Politiske skandaler har i større grad et skandalepreg, men innehar kjennetegn som man også finner under katastrofer og lignende kriser. Blant annet intens spenning og uvisshet.

Med utgangspunkt i dette ser vi hvordan en politisk skandale kan fremstå som en relativ krise. Det fremstår ikke som en krise slik en katastrofe eller ulykke gjør, men for politikeren i situasjonen vil skandalen fremstå som en krise når de blir avslørt og media og offentlighet krever svar.

2.1.4 Omdømme

Omdømme eller image er et sentralt begrep innen PR og kommunikasjon. Omdømmet til organisasjoner eller personer er hvordan de presenteres til offentligheten. *The general impression that a person, organization, or product presents to the public* (Oxford Dictionary, 2019). Både personer og bedrifter er tjent med å ha et godt rykte og at samfunnet rundt dem assosierer dem med noe positivt.

2.1.5 Mediedrev

Mediedrev er gjerne blitt knyttet til et mediejang i forkant av en skandale. For at det skal anses som et mediedrev må flere medier ta del i «jakten» over en lengre periode og konsekvenser og resultat av saken er ukjent (Allern og Pollack, 2009, s. 11).

2.2 Den retoriske situasjon

Dette delkapittelet tar for seg Lloyd F. Bitzers teori om den retoriske situasjon. Delkapittelet tar for seg teoriens relevans for masteroppgaven, teoriens bakgrunn, selve teorien, politiske skandaler som retorisk situasjon og kritikk av Bitzers teori.

The Rhetorical Situation ble første gang publisert i 1968 som en del av *Philosophy & Rhetoric*, et tidsskrift som har blitt publisert av Penn State University Press. Bitzers artikkel var med i den første utgaven og hadde tidligere vært presentert som et foredrag ved Cornell Universtet i november 1966 (Bitzer, 1968, s. 1).

I *The Rhetorical Situation* undersøkte Bitzer hvordan mennesker gjennom funksjonell kommunikasjon kan oppnå en harmonisk tilpasning til våre omgivelser (Kjeldsen, 2009, s. 79) Sentralt i artikkelen utforsket Bitzer hvordan noen situasjoner krever at noen reagerer eller kommer med et tilsvarende for å bedre en utilbørlig situasjon. Reaksjonen eller handlingen inviterer til en forandring eller bedring av situasjonen.

2.2.1 Relevans for oppgaven

Bitzers teori om den retoriske situasjonen er en viktig del av denne oppgaven. Teorien tar utgangspunkt i situasjoner der en korrekt retorisk respons kan endre en mangelfull eller utfordrende situasjon, noe som er tilfellet slik Trond Giskes situasjon fremsto i desember 2017 og januar 2018.

Bitzer presenterer i artikkelen tre elementer som er tilstede i enhver retorisk situasjon: *det påtrengende problem, det retoriske publikum og retoriske vilkår*. Disse vil danne grunnlaget for en del av analysen av Giskes fire apologier.

2.2.2 Antikke røtter

Det antikke begrepet *kairos*⁴ og den retoriske situasjon som Bitzer beskriver har tydelige likheter. Bitzer benytter aldri begrepet *kairos*, men både *kairos* og den retoriske situasjon handler om å gripe situasjonen og tale rett ord på rett tidspunkt. I antikken, som i dag, er *kairos* et begrep for det rette øyeblikk og mulighetene som finnes i en situasjon (Kjeldsen, 2009, s. 69). Forholdet mellom de to begrepene er at den retoriske situasjon også foreskriver at en situasjon krever en retorisk respons til rett tid, dette for å bedre den gitte situasjonen. Den retoriske situasjonen blir av Bitzer definert som:

(...) a complex of persons, events, objects, and relations presenting an actual or potential exigence which can be completely or partially removed if discourse, introduced into the situation, can so constrain human decision or action as to bring about the significant modification of the exigence. (Bitzer, 1968, s. 6)

Selv om det er en tydelig kobling mellom de to og at de to handler om det samme, kan de betraktes som motstykker av hverandre. Begge betrakter retorisk tale som adekvate svar på situasjonens krav (Kjeldsen, 2009, s. 80). Men der *kairos* betyr de retoriske mulighetene en situasjon tilbyr, fremstår den retoriske situasjonen med mer tvang. En situasjon som ikke bare tilbyr muligheter, men foreskriver bestemte retoriske reaksjoner (Kjeldsen, 2009, s. 80)

⁴ *Kairos er et prinsipp i retorikken der talesituasjonen bestemmer talerens valg av argumenter, retoriske virkemidler, stil og så videre. Kairos handler om det å «gripe øyeblikket» for å komme med rett ord til rett tid. Begrepet er særlig sentralt når det gjelder viktige politiske øyeblikk og taler. (Grue. 2018, Kairos. I Store norske leksikon.)*

2.2.3 Bitzers teori om den retoriske situasjon

When I ask, What is a rhetorical situation?, I want to know the nature of those context in which speakers or writers create rhetorical discourse: How should they be described? What are their characteristics? Why and how do they result in the creation of rhetoric? (Bitzer, 1968, s. 1)

I artikkelen antyder Bitzer (1968, s. 2) at de fleste lesere vil kjenne seg igjen i situasjoner der man hadde mulighet til å uttale eller skrive noe i en aktuell sak, men først etter at muligheten er borte tenker man frem det svaret man skulle gitt i situasjonen. Muligheten er borte og kommer aldri igjen. Man grep ikke den retoriske situasjonen.

Bitzer mener at retorikk er situasjonsbestemt og pragmatisk, og retorikk er noe som dannes utover sin egen eksistens. (Bitzer, 1968, s. 3). Retorikken utfører en oppgave, å produsere eller endre en situasjon. For å styrke teorien om den retoriske situasjonen, presenterer Bitzer (1968, s. 6) syv punkter som tilsier at retorikk er situasjonsbasert:

- 1) Retorisk diskurs eksisterer som et svar til en situasjon, slik et svar eksisterer som respons på et spørsmål.
- 2) En tale er gitt retorisk betydning av situasjonen
- 3) En retorisk situasjon må eksistere som et nødvendig kriterium for en retorisk diskurs, slik et spørsmål må eksistere som et kriterium for et spørsmål.
- 4) Mange retoriske situasjoner utvikles og forsvinner uten at de har skapt en retorisk ytring, dette på samme måte som mange spørsmål forblir ubesvart.
- 5) Situasjonen er retorisk når den trenger og inviterer til uttale som er i stand til å bidra i situasjonen og endre den.
- 6) En diskurs eller uttalelse er retorisk når den fungerer, eller prøver å fungere, som et passende svar til en situasjon som trenger en retorisk respons og inviterer som til det.
- 7) Situasjonen kontrollerer det retoriske svaret, på samme måte som et spørsmål kontrollerer svaret.

Bitzer hevder med dette at det ikke er retor eller hensikten om å overbevise som er kilden til retorisk aktivitet og kritikk, men situasjonen. (Bitzer, 1968, s. 6).

I artikkelen til Bitzer beskrives tre konstituerende elementer som enhver retorisk situasjon inneholder. Disse tre er *det påtrengende problem, det retoriske publikum* og

retoriske vilkår. I oppgaven er disse sentrale da Giskes situasjon, blant annet, blir analysert ut fra disse elementene.

2.2.4 Konstituerende elementer i den retoriske situasjon

Som nevnt i kapittelet over tar Bitzer til orde for at en være retorisk situasjon har tre konstituerende elementer (Bitzer, 1968 s. 6).

These three constituents – exigence, audience, constraints – comprise everything relevant in a rhetorical situation. When the orator, invited by the situation, enters it and creates and presents discourse, then both he and his speech are additional constituents. (Bitzer, 1968, s. 8)

Det påtrengende problem

Det påtrengende problem er, som Kjeldsen (2009, s. 80) skriver, en forutsetning for og mest sentralt for den retoriske situasjonen. Bitzer forklarer det som:

Any exigence is an imperfection marked by urgency; it is a defect, an obstacle, something waiting to be done, a thing which is other than it should be. (Bitzer, 1968, s. 6)

Det påtrengende problem kan best forklares som en ufullkommen situasjon, et hinder eller feil som må løses. Når en person blir anklaget for noe kriminelt, vil anklagen være det påtrengende problem. Slik Bitzer (1968, s. 7) ser det kan rett respons på det påtrengende problemet bedre den retoriske situasjonen og løse situasjonen. En situasjon kan ha mange små og store problem. Et påtrengende problem som ikke kan løses eller bedres, er ikke retorisk (Kjeldsen, 2009, s. 81). Bitzers påtrengende problem trenger ikke å være negativt, et påtrengende problem kan også være positiv. Er man i et bryllup og mottar gaver, vil det oppstå en retorisk situasjon hvor det er på sin plass å takke for gavene. Det påtrengende problemet er at det forventes en takk eller takkekort for gaven. Når dette er gjort vil det påtrengende problemet løses.

I artikkelen skriver Bitzer at det i enhver retorisk situasjon vil være minst et kontrollerende påtrengende problem. Bitzer hevder at dette kontrollerende problemet har rollen som organiserende prinsipp. Dette vil si at det kontrollerende eller dominerende påtrengende problemet spesifiserer hvilket publikum man bør uttale seg til for å endre

situasjonen (Bitzer, 1968, s. 7). I tilfellet med kriminelle handlinger, vil anklagen være det påtrengende problem, og spesifisere at man må svare overfor myndighetene som det retoriske publikum.

Det retoriske publikum

Det retoriske publikum er det andre av de tre konstituerende elementene i en retorisk situasjon. Bitzer skriver at retorikk alltid krever et publikum. Siden retorisk diskurs fremmer endring gjennom overbevisning av menneskers handlinger og meninger, trengs det et publikum som fremstår som mellommenn for endring (Bitzer, 1968, s. 7).

Et viktig argument for Bitzer er at det er forskjell mellom publikum og det retoriske publikum. Prinsippet er som følger: en tale, tekst eller annen form for uttalelse har mange typer tilhørere, publikumet. Bitzer på sin side presenterte det retoriske publikumet som den delen av tilhørerne eller leserne som blir påvirket og er i stand til å endre situasjonen (Bitzer, 1968, s. 8)

Når en retorisk situasjon oppstår er det talerens rolle å identifisere det retoriske problem og deretter overbevise det retoriske publikumet om sin side av situasjonen. Bare ved å overbevise publikumet og skape en enighet om egen versjon og oppfattelse av situasjonen, kan endre den retoriske situasjonen i favør av retor. I situasjonen med bryllupet vil de som har gitt gaver være det retoriske publikumet. Ved at retor fremmer en takk og gjerne et takkekort for den flotte gaven, kan giveren påvirkes til å si «bare hyggelig» og løse den retoriske situasjonen.

Retoriske vilkår

Når du takker for en gave, setter situasjonen noen begrensninger. Det er forventet at du har kontroll på hvem som har gitt hva, og ikke ser likegyldig eller skuffet ut. Å takke for feil presang er både flaut og påvirker tilhøreren negativt. Det tredje av Bitzers konstituerende element i en retorisk situasjon er de retoriske vilkår. Disse vilkårene blir av Bitzer (1968, s. 8) beskrevet som personer, hendelser, ting og relasjoner som er en del av den retoriske situasjonen. De retoriske vilkårene setter begrensninger eller skaper muligheter for talers alternativer når vedkommende forsøker å svare på det påtrengende problem.

Mulighetene og begrensningene som den retoriske situasjonen har, er de rammene som taler forholder seg til. Rammene eller vilkårene er det taler må jobbe innenfor og benytte i situasjonen. Vilråene har muligheten og makten til å avgrense, og ikke minst fremtvinge en bestemt respons (Kjeldsen, 2009, s. 89).

Bitzer så til Aristoteles når han beskrev de retoriske vilkårene. Aristoteles skilte mellom retorisk fagtekniske bevismidler og ikke-fagtekniske bevismidler (Bitzer, 1968, s. 8). De fagtekniske bevismidlene er bedre kjent som etos, logos, patos, og er styrt av taleren. De ikke-fagtekniske bevismidlene er for eksempel lover, regler eller hendelser, faktorer som taler ikke har kontroll over, men må forholde seg til i situasjonen.

I følge Kjeldsen (2009, s. 87) kan det også skilles mellom fysiske, kulturelle eller psykiske vilkår. Fysiske vilkår slik Kjeldsen beskriver de er tekniske begrensninger og muligheter, eksempelvis valg av medium for å uttale seg. De tekniske vilkårene kan eksempelvis være mediet man ytrer seg gjennom. Dette vilkåret er sentralt når valget om bruk av Facebook skal drøftes. Psykiske og kulturelle vilkår på sin side gjelder for eksempel holdninger eller overbevisninger som tilhørerne har. Om disse er motsatt av talers oppfatning er de ofte vanskelige å overbevise (Kjeldsen, 2009, s. 87).

I analysen vil vi se disse elementene bli tatt i bruk og hvordan disse blir brukt til å skape en passende respons. Enhver retorisk situasjon inviterer til en bestemt passende respons. Den passende responsen er den responsen som oppfyller kravene som situasjonen stiller. I en retorisk situasjon er det noen måter man kan og bør svare på og noen måter man bør unngå (Kjeldsen, 2009, s. 88).

2.2.5 Politisk skandale som retorisk situasjon

Hva er det som gjør at en politisk skandale er en retorisk situasjon? I delkapittel 2.1 ble det presentert hva som gjør at en politisk skandale er en krisesituasjon for den eller de som er involvert. Med krise menes da de samme elementene som under en katastrofe eller ulykke, men på individnivå for den politikeren som står midt i det.

Den konkrete definisjonen på en politisk skandale er en hvilken som helst skandale som involverer politikere, og da særlig politiske ledere (Thompson, 2000, s. 91). Når noe omtales som en skandale, har det skjedd noe som ikke skulle eller burde skje, en situasjon som er ufullkommen. Som nevnt tidligere forklarte Bitzer en retorisk situasjon som en situasjon som er ufullkommen og som kan løses med retorikk. Politiske skandaler kan vanskelig gjøres noe med uten å uttale seg. For at det skal være en skandale, må situasjonen være bragt opp i offentligheten av media eller andre. Om ingen har bragt fram skandalen, er det ingen skandale å snakke om.

Politiske skandaler er situasjoner der det forventes et svar i fra politikeren som står i midten av situasjonen. Derav er en politisk skandale en situasjon som krever et retorisk svar, og det å svare er å gripe den retoriske situasjon.

2.2.6 Kritikk av Bitzers teori

Bitzers teori om den retoriske situasjon ble etter sin publisering rost for å gi et fornyet syn på retorikk og retorisk analyse (Kjeldsen, 2009, s. 92). Det var riktig nok ikke uten kritikk at Bitzer ble rost. Mye av kritikken var rettet mot at Bitzer hadde et deterministisk syn og at Bitzer ikke anerkjente talerens selvstendighet i situasjonen. Noe som stilte spørsmål ved talers handlingsevne og etiske ansvar.

En av de som kritiserte Bitzer mest, var Richard E. Vatz (Kjeldsen, 2009, s. 92). Vatz mente, i motsetning til Bitzer, at det var retorikken som kontrollerte situasjonens respons. Bitzer på sin side mente at det er situasjonen som kontrollerer responsen. Vatz sin kritikk mot Bitzer ble publisert i 1973, i artikkelen *The Myth of the Rhetorical Situation*. Det var her Vatz tok til orde for at det var retorikk som skaper situasjoner, ikke situasjoner som skaper retorikk slik Bitzer hevdet. For Vatz var det viktig å få frem at situasjoner er uendelige og uavgrensede (Kjeldsen, 2009, s. 93), og meningene deres må tolkes og formidles. Vatz tok til orde for en tilnærming der språket i større grad er en skapende kraft.

Som Kjeldsen skriver det (2009, s. 93) er selve kritikken et bevis for at Bitzers artikkel rommer overveielser innen retorisk forskning. Selv om Bitzer og Vatz hadde ulike syn på forholdet mellom retorikk og situasjon, kan det være rom for begge. At det ikke er et spørsmål om enten eller, men både og. I situasjonen med Giske-saken kan både Bitzers og Vatz sin innfallsvinkel være aktuelle. Det er tydelig at den konkrete retoriske responsen som Giske hadde, har oppstått som en respons til at Arbeiderpartiet hadde behandlet varslersakene og kritisert Giske. Responsen til Giske har også oppstått som følge av varslene og mediedekningen av disse. Om vi derimot betrakter anklagene eller mediedekningen som retorikk, er det retorikk som skaper situasjonen. Her er det perspektivet som er avgjørende for tolkningsrammen. Denne oppgaven ser situasjonen fra Giskes perspektiv, og Bitzers teori om den retoriske situasjon er et fornuftig utgangspunkt i analysen.

2.3 Krisekommunikasjon

First, communication is best conceptualized as a goal-directed activity. Second, maintain a positive reputation is one of the central goals of communication. (Benoit, 1995, s. 63)

God kommunikasjon og rett kommunikasjon kan løse mange problemer, slik sett er Benoits formulering av to antagelser av kommunikasjon sentral for hva krisekommunikasjon er. Det var først på 1990-tallet at forskningen på krisekommunikasjon for alvor startet (Johansen & Frandsen, 2010, s. 200). Like fullt er den blitt en sentral del av forskningen på kommunikasjon. Dette delkapittelet tar for seg de ulike retningene som krisekommunikasjon har tatt, hvordan man kan forstå krisekommunikasjon og en sentral teori innen krisekommunikasjon. Denne teorien er William L. Benoits teori om imagegjenopprettelse og er sentral for oppgaven og analysen av Trond Giskes uttalelser.

2.3.1 Hvordan forstå krisekommunikasjon

Krisekommunikasjon kan oppfattes og defineres på mange forskjellige måter (Johansen & Frandsen, 2010, s. 15). Boken *Krisekommunikasjon* gjennomgår ulike definisjoner og skiller mellom en snever og en bred oppfattelse (Johansen & Frandsen, 2010, s. 15).

SNEVER OPPFATTELSE	BRED OPPFATTELSE
Begivenhet	Prosess
Under en krise	Før, under og etter en krise
Knyttet til begivenhet	Knyttet til begivenheter og prosess
Avsender-orientert	Avsender- og mottaker-orientert
Informasjon	Kommunikasjon
Operasjonell (normativ) tilnærming	Vitenskapelig (beskrivende) tilnærming
«Oppskrifter»	Beredskap (situasjonsbestemt)

Tabell 1 Den snevre og brede oppfattelsen av krisekommunikasjon (Johansen & Frandsen, 2010, s. 16)

Den snevre oppfattelsen av krisekommunikasjon kan best forklares som den kommunikasjon som brukes i en krisesituasjon. Johansen og Frandsen forklarer at den snevre oppfattelsen av begrepet kan knyttes til *crash management* og brannslukning.

Den brede forståelsen av begrepet skiller seg fra den snevre forståelsen, ifølge Johansen og Frandsen (2010, s. 16), ved at den ikke ser på en krise som en begivenhet. Heller en prosess der begivenheten er sentral, men at også fasen før og etter en krise er avgjørende. Den brede forståelsen av krisekommunikasjon er at det er en prosess, og at det er en strategisk aktivitet fremfor brannslukning. Dette er en forståelse av krisekommunikasjon som man særlig finner i den nye forskningen på feltet. Det er også denne forståelsen som Johansen og Frandsen tar med seg videre i boken og som de definerer krisekommunikasjon med:

Krisekommunikation er en kompleks og dynamisk konfiguration af kommunikationsprocesser – før under og efter en begivenhed, en situation eller et forløb, der at organisasjonen og/eller en eller flere aktører, kontekster og diskurser (manifestert i bestemte genrer og tekster) står i relation til hinanden. (Johansen & Frandsen, 2010, s. 18)

2.3.2 Forskningstradisjon – to ulike retninger

Som nevnt i innledningen om krisekommunikasjon, så er forskningsområdet ungt. Like fullt har forskningen på krisekommunikasjon beveget seg i ulike retninger, og vi kan se konjektoren av ulike forskningstradisjoner innen fagfeltet. I *Krisekommunikation* presenteres det et skille mellom «de to store forskningstradisjoner». Den tekstorienterte eller retoriske tradisjon er den første sentrale tradisjonen og den andre tradisjonen som anses som sentral er den kontekstorienterte eller strategiske tradisjon. De ulike tradisjonene har flere teoretikere knyttet til seg og ulike innfallsvinkler til krisekommunikasjon som forskningsområde. De ulike tradisjonene og deres dimensjon er vist i figur 1.

	Fokus på tekst (retorikk)	Fokus på kontekst (strategi)
Beskrivende / forklarende innfallsvinkler	Ice (1991) Allen & Caillouet (1994) Benoit (1995) Hearit (2006)	Sturges (1994) Coombs (1999) Seeger, Sellnow & Ulmer (2003)
Normative innfallsvinkler		

Tabell 2 Gjengitt fra Johansen og Frandsen (2010, s. 201)

Den tekstorienterte forskningstradisjonen studerer hva som faktisk blir skrevet eller sagt når personer eller organisasjoner befinner seg i en krisesituasjon. Innenfor denne tradisjonen er den moderne apologiforskningen og gjennom hvordan man fremstår forsøker å endre andres oppfattelse. Ware og Linkugels moderne forskning på retoriske apologier ligger blant annet til grunn for dette. Innen denne tradisjonen presenterer Johansen og Frandsen (2010, 201) to forskere som forsker på krisekommunikasjon med en retorisk innfallsvinkel. Den første er William Benoit, hvis teori vil danne et rammeverk videre i masterprosjektet, og Keith Michael Hearit. Benoit fremmer et teoretisk perspektiv på hvordan imagegjenopprettelse blir brukt som krisekommunikasjon. Teorien blir av flere ansett den beste studien av retoriske forsvarsstrategier, blant annet Michael Hearit gjengitt i Johansen & Frandsen (2010, s. 201). Hearit, som den andre forskeren som blir presentert, utformet en *apologisk etikk* for å beklage. Den apologiske etikk er en normativ modell for hvordan en organisasjon kan eller bør si unnskyld når den har forårsaket en krise.

Den kontekstorienterte teoritradisjonen har på sin side en vinkling som skiller seg fra den andre i hvordan man forsøker å forstå situasjonen eller konteksten som en del av forskningen:

Hvor den første tradisjonen er interessert i, hvad og hvordan der (skal) kommunikeres, er den anden tradition interessert i, hvor og hvornår det skal er strategisk bedst at kommunikere hvad og hvordan, hvis virksomheden eller organisationen skal bevare et godt image eller omdømme. (Johansen & Frandsen, 2010, s. 202).

Viktige aspekt ved forskning av denne tradisjonen er kriseledelse, omdømmeledelse og public relations. Innen denne forskningstradisjonen er Timothy Coombs en av de sentrale forskerne. Som PR-forsker har han presentert en teori om krisekommunikasjon som relationship management, eller vedlikehold av relasjoner. Coombs teori presenteres som *Situational Crisis Communication Theory* eller SCCT. Av andre teoretikere innen denne tradisjonen er David Sturges som definerer hva krisekommunikasjon er. Denne definisjonen er med henblikk på hvordan krisekommunikasjon varierer av situasjonen og hvor i kriseforløpet organisasjonen befinner seg.

2.3.3 Krisekommunikasjon som imagegjenopprettelse – William Benoit

William L. Benoit skriver i introduksjonen til *Accounts, Excuses and Apologies: A Theory og Image Restoration Strategies* (1995) at mennesker hele tiden må forsøke å reparere sitt eget omdømme etter anklager om å ha gjort noe galt. Benoit hevder at dette er uunngåelig av fire grunner. Den første at menneskeheten arvet en planet med begrensede ressurser, og i kampen om disse vil alltid noen la seg provosere ved fordelingen av disse. Den andre er at omstendigheter vi ikke kan kontrollere ofte hindrer oss fra å møte våre forpliktelser. Den tredje er at mennesker ikke er perfekte og gjør feil, noen ærlige og noen i større grad påvirket av egne interesser. Den fjerde er at mennesker er individer med egne interesser og prioriteringer, disse skaper konflikter blant de med konkurrerende mål (Benoit, 1995, s. 1)

Benoit hadde siden begynnelsen av 1980-årene studert retorikk i forbindelse med krise (Johansen & Frandsen, 1995, s. 202). Da han i 1995 gav ut boken *Accounts, Excuses and Apologies: A Theory og Image Restoration Strategies*, var dette presentasjonen av en generell teori om imagegjenopprettelse. Teorien tok for seg generelle strategier om hvordan en organisasjon eller person kan eller vil reagere for å forsvare seg i møte med anklager og et truet image. Innen krisekommunikasjon tilhører Benoit den retoriske forskningstradisjonen, og teorien tar utgangspunkt i det verbale (Johansen & Frandsen, 2010, s. 200-202). I boken ble teorien tatt i anvendelse for å vise hvordan ulike personer og organisasjoner tok i bruk de ulike strategiene i krisesituasjoner⁵. Av krisene Benoit tok opp i boken, var blant annet «krigen» mellom Coca Cola og Pepsi.

Inspirert av den moderne forskningen på retorikk fra 1960-tallet, ser man likhetstrekk mellom Benoits strategier og teori som hos for eksempel Ware og Linkugel og Bitzer. Gitt ut som en del av *Quarterly Journal of Speech* (1973, s. 273-283), presenterte Ware & Linkugel artikkelen *They Spoke in Defense of Themselves*. Artikkelen tok for seg apologier og hvordan de blir tatt i bruk. Blant andre Roer og Klujeff (2009, s. 195) tar til orde for at det var Ware og Linkugel som satt i gang moderne retorisk forskning på apologien. I artikkelen tar de for seg fire overordnede apologistategier og fire mulige undersjangre som fortolkningsrammer for hvordan ulike apologier er bygget opp.

Benoits teori tar utgangspunkt i to sentrale antagelser om at kommunikasjon er best forklart som en målrettet aktivitet og at å oppnå et positivt omdømme er et sentralt mål ved kommunikasjon (Benoit, 1995, s. 63). Benoit beskriver fem kategorier som imageopprettelse er organisert i, tre av de med underkategorier. Disse fem er: (1) *Denial* eller benektelse, (2)

⁵ Det er en slik anvendelse teorien til Benoit vil bli benyttet for i analysen av Giskes respons på krisen han var oppe i.

evading of Responsibility eller unndragelse av ansvar, (3) *reducing offensiveness of event* eller reduksjon av angrepet, (4) *corrective action* eller korrigering og (5) *mortification* eller bønn om tilgivelse (Benoit, 1995, 95).

Disse fem kategoriene er mulige måter å besvare anklager mot en person, hvis image er truet som følge av anklagene. Disse anklagene blir fremmet som følge av en uheldig situasjon eller hendelse, og ofte forsterket av medias søkelys dersom situasjonen er stor nok. Dette betyr ikke at teorien kun er gjeldende for situasjoner av en viss størrelse, men at det er disse som oftest blir plukket opp av offentligheten og utgjør grunnlaget for forskningen. Benoit beskriver de fem kategoriene og underkategoriene på følgende måte:

1. Benektelse: Denne kategorien er der den anklagede benekter anklagene. De to understrategier som Benoit deler i er:
 - a. Sempel benektelse: Hvor den anklagede benekter at noe har skjedd, at vedkommende har gjort noe eller benekter ansvaret for hendelsen.
 - b. Flytting av skyld: Hvor man flytter skylden over på andre, og nedtoner eller benekter sin deltakelse.
2. Unndragelse av ansvar: Denne strategien forklarer Benoit som at man minsker eller reduserer egen rolle gjennom fire understrategier:
 - a. Provokasjon: Her hevder man at man har blitt provosert til å handle, altså at man er gjort til syndebukk og at det finnes andre medansvarlige.
 - b. Uunngåelig: At man ikke hadde tilstrekkelig informasjon eller hadde full kontroll. Altså at andre igjen hadde medansvar.
 - c. Uhell: At det som har skjedd var et uhell, eller uheldige omstendigheter som førte til situasjonen, hvor man enten ikke var skyld i eller kun delvis skyld i det som har skjedd.
 - d. Gode intensjoner: At hendelsen var et resultat av at man handlet i beste mening.
3. Reduksjon av angrepet: Denne strategien har, ifølge Benoit, til hensikt å ta brodden av et angrep. Det vil si at den anklagede prøver å mildne de negative effektene av anklagen. Benoit deler denne strategien i seks undergrupper:
 - a. Avledning: At man avleder fra saken ved å fremme positive sider eller egenskaper ved seg selv eller organisasjonen som er under angrep.
 - b. Minimalisering: En strategi der man minimaliserer handlingen som mindre alvorlig enn det ser ut som.

- c. Differensiering: Her sammenligner man handlingen med andre tilsvarende handlinger, utført av andre, og bedyrer at den ikke er så ille som andre tilfeller der utfallet har vært verre.
 - d. Transendens: Denne strategien tar utgangspunkt i at man overfører handlingen eller situasjonen til en annen kontekst, eksempelvis at man gjorde det for samfunnet sin del.
 - e. Angrep på anklager: Hvor den anklagede går til motangrep for å svekke motpartens beskyldninger. Dette for å endre fokuset vekk fra seg selv.
 - f. Kompensasjon: Å tilby erstatning til de som er rammet, og på den måten minske angrepet ved å gjøre offentligheten mildere overfor en selv.
4. Korrigering: Denne strategien har ikke understrategier og består i at man tilbyr å rette opp problemet, og på den måten redusere eller besvare anklagene. Her forsøker man å endre feilen slik at problemet blir løst eller unngår at det gjenoppstår i fremtiden.
5. Bønn om tilgivelse: Den siste av Benoits mulige strategier, hvor den som er anklaget anerkjenner sitt ansvar og unnskylder og ber om tilgivelse. Med andre ord, legger seg flat.

Benoits teori tar utgangspunkt i et hendelsesforløp med to faser, at imaget angripes og det blir en krise, og fra krise til et gjenopprettet image (Johansen & Frandsen, 2010, s. 206).

ANGREP → KRISE

- a) En uønsket hendelse finner sted
- b) Noen/den offentlige mening tror at (virksomhet eller organisasjon) er ansvarlig for hendelsen
- c) Xs image et truet

KRISE → GJENOPPRETTELSE AV IMAGE

- a) X reagerer: verbal respons
 - 1. Benektelse**
 - Simpel benektelse
 - Flytting av skyld
 - 2. Unndragelse av ansvar**
 - Provokasjon

<p>Uunngåelig</p> <p>Uhell</p> <p>Gode intensjoner</p> <p>3. Reduksjon av angrepet</p> <p>Avledning</p> <p>Minimalisering</p> <p>Differensiering</p> <p>Transendens</p> <p>Angrep på anklager</p> <p>Kompensasjon</p> <p>4. Korrigering</p> <p>5. Bønn om tilgivelse</p> <p>b) Noen/den offentlige mening tror at X ikke er ansvarlig for den uønskede hendelsen eller har rettfærdiggjort sin deltakelse</p> <p>c) Xs image gjenopprettes</p>

Tabell 3 Benoits modell for analyse av krisekommunikasjon slik den er gjengitt av Johansen og Frandsen (2010, s. 207)

Bønn om tilgivelse blir av Benoit beskrevet som en strategi som ofte kombineres med korrigering, noe som viser til at de ulike strategiene kan kombineres, og at flere strategier kan komme til uttrykk i samme uttalelse. Benoit skriver at en ytring kan gjøres tjent med mer enn en strategi (Benoit, 1995, s. 81). Dett underbygges videre av at Benoit mener at det er uklokt å legge alle eggene i en kurv eller satse alt på en hest (Benoit, 1995, s. 157).

At ulike strategier gir ulike effekt og kombinasjonen kan tjene en situasjon vil ofte avhenge av tidsaspektet og målgruppen. Noen strategier passer bedre tidlig i situasjonen, mens andre passer bedre etter hvert som situasjonen utvikler seg (Johansen & Frandsen, 2010, s. 210).

2.3.4 Kritikk av Benoit

Som med andre teoretiske perspektiv har også Benoits teori om imagegjenoppsett vært satt under et kritisk lys. Dette inkluderer også selvkritikk fra Benoit selv, som ønsket kritikk og videreutvikling av teorien velkommen i etterkant av utgivelsen (Johansen & Frandsen, 2010, s. 216).

Benoits selvkritikk

I boken *Accounts, Excuses, and Apologies*, etter å ha presentert sin egen teori, innrømmer Benoit mer eller mindre selv at teorien om imagegjenopprettelse har mangler og kan videreutvikles (Benoit, 1995, s. 160-164). I følge Johansen & Frandsen (2010, s. 210-211) er Benoit klar over at de fem overordnede strategiene han presenterer er på et «høyere abstraksjonsnivå» og ikke nødvendigvis gir fordeler.

Benoit bruker konklusjonen i boken til å foreslå endringer, hvor teorien kan videreutvikles. Disse er blant annet en videre utvikling av defensive strategier, muligheten for analyse av aktører utenfor politikk og bedrifter, og muligheten for å implementere andre teorier, for eksempel attribusjonsteorien⁶ (Benoit, 1995, s. 165).

Kritikk av Benoits teori

Flere forskere har sett med et kritisk blikk på Benoits teori om imagegjenopprettelse (Johansen & Frandsen, 2010, s. 213). En utfordring for Benoit er formeningen om at dersom man er skyldig er anbefalingen å be om tilgivelse. Dette er naivt, selv om det viser seg at å bli tatt i å lyve forverrer situasjonen for den anklagede. Dessuten er det utfordrende der spørsmål om skyld og situasjon er kompleks og delt.

Av kritikken mot Benoits teori er det Lisa Taylor (1997) og Judith Burns og Michael Bruner (2000) som kan nevnes (Johansen & Frandsen, 2010, s. 214). Taylor valgte i en artikkel å videreutvikle noen av manglene i Benoits strategi. Modellen til Benoit ble delt opp i to typer, *casual accounts* og *penitential accounts*. Casual accounts blir forklart som strategier, hvis formål er å avgjøre graden av ansvar. På den annen side er penitential accounts strategier som brukes for å unnskyldes. (Johansen & Frandsen, 2010, s. 214).

I følge Johansen & Frandsen (2010, s. 214) er kritikken fra Burns & Bruner den mest omfattende. De presenterte fem misforståelser som de hevder er mulig basert på deres oppfattelse av Benoits teori. Det sentrale i kritikken er at de hevder at Benoits teori er for lineær og statisk, og ikke tar høyde for dynamiske aspekt ved en situasjon. Også Burns & Bruner kommer med forslag til endring og videreutvikling av Benoits teori (Johansen & Frandsen, 2010, s. 214-216). Benoit selv var enig i noe av kritikken fra Burns & Bruner, men ikke at teorien ikke er lineær og statisk. Et aspekt av kritikken som Benoit derimot er enig i er at ikke bare avsenderperspektivet er viktig, men at mottakerperspektivet er vel så viktig. Mottakers reaksjon på forsvaret er avgjørende for å kunne løse en slik situasjon. Kritikken viser en utfordring i å benytte Benoits teori som analyseredskap i komplekse situasjoner, og

⁶ Attribusjonsteorien kan forklares som hvordan mennesker spontant vil søke etter årsaken til at noe har skjedd eller noen har gjort noe. Altså hvordan mennesker forklarer noe. (Johansen & Frandsen, 2010, s. 234)

fokuset på det retoriske i situasjonen gjenspeiler Benoits anerkjennelse av at teorien ligger på et høyere abstraktnivå. Verdien i Benoits teori, særlig for oppgaven, ligger derfor i muligheten til å identifisere og analysere ulike retoriske grep og strategier som en del av en større analyse.

2.4 Sosiale medier

Dette delkapittelet tar for seg teori knyttet til sosiale medier, og da særlig Facebook. Facebook er arenaen som Trond Giske tok i bruk etter å ha stilt på Dagsrevyen, og et medium med andre forutsetninger og muligheter enn tradisjonelle og redaksjonsstyrte medier. Selv om Facebook er sentral i både teori og analyse, er gjennomgangen i dette kapittelet generell og preget av at mye av forskningen på bruk av sosiale medier er relativt ny.

Sosiale medier var ikke revolusjonerende da MySpace, Twitter, Facebook og så videre ble lansert på 2000-tallet. Chat-funksjoner på det *sosiale internett*⁷ har eksistert siden 1980-tallet, og utviklingen har beveget seg siden da. Begrepet sosiale medier blir beskrevet av Ida Aalen (2015, s. 18) som et sekkebegrep uten en anerkjent definisjon. Aalen beskriver to avgjørende trekk ved sosiale medier. At det ikke er et klart skille mellom avsender og mottaker, alle kan produsere og konsumere, og sosiale medier er tilrettelagt for mange-til-mange-kommunikasjon (Aalen, 2015, s. 18). Mulighetene og skepsisen til sosiale medier som forskerne adresserer er mange, og påstandene om at sosiale medier er demokratiserende er ofte møtt med andre påstander om at sosiale medier utfordrer demokratiet⁸. Det er ikke hensikten å belyse dette i masterprosjektet, men det er et aspekt som er viktig å ta i betraktning når man ser på forholdet mellom politikeres bruk av sosiale medier og politikeres bruk av redaksjonelle medier.

Som Ekman & Widholm (2014) presenterer er Facebook og Twitter kanalene som politikere har tatt til.

Political actors, previously positioned outside the realm of media institutions, have now incorporated social media such as Twitter, Facebook and blogs into their daily communication strategies. Politicians use Twitter and Facebook as communicative platforms, both in relation to private users (citizens, audiences), and in order to

⁷ I boken *Sosiale Medier* skriver Ida Aalen om det sosiale internett. Lenge før sosiale medier hadde man fått chatteprogrammer, e-post og andre sosiale muligheter på internett. (Aalen, 2015, s. 16)

⁸ Med muligheten for å filtrere og velge hva og hvem man vil følge med på diskuteres det blant fagfolk om hvorvidt om sosiale medier fremmer ekkokamre eller konvergens blant publikum. Ekkokamre (fragmentering) vil si at folk med kun samme meninger holder sammen uten annen innflytelse. Konvergens vil si at tradisjonelle medier tar til de nye kanalene og publikum fortsetter å bli utsatt for en variert innflytelse. (Haugseth, 2013, s. 33) (Enjolras m. fl., 2014, s. 36-38)

influence and network with news media professionals. (Ekman & Widholm, 2014, s. 78)

Av definerte underkategorier på sosiale medier er Twitter ansett som en mikroblogg, mens Facebook er en sosial nettverksside (SNS). En sosial nettverksside har ifølge Boyd & Ellison (Aalen, 2015, s.7) tre kriterier:

1. Alle brukere har en profil. Innholdet på denne profilen er produsert av personen selv, andre brukere og/eller systemet.
2. Brukeren kan lage lister over venner/bekjente. Disse er synlig for andre og man kan navigere til andre brukeres profiler fra listen.
3. Brukere på tjenesten kan produsere, interagere eller konsumere innhold produsert av andre brukere i en strøm (feed) av oppdateringer.

I de neste delene av dette delkapittelet vil forholdet mellom redaksjonelle og sosiale medier bli belyst, hypotesene om normalisering og utjevning mellom offentligheten og eliter presentert, og om meningsutveksling og debatt i sosiale medier. Avslutningsvis i denne bolken om teori vil også utfordringer ved sosiale medier bli belyst.

2.4.1 Sosiale medier som retorisk vilkår

I kapittel 2.2 ble sosiale medier nevnt som et retorisk vilkår i den retoriske situasjonen. Før forholdet mellom redaksjonelle nyhetsmedier og sosiale medier blir presentert, vil sosiale medier først bli presentert som et retorisk vilkår med dets muligheter og begrensinger.

I en gitt situasjon, også hvor det er behov for krisekommunikasjon, tilbyr sosiale medier et sett med muligheter og begrensninger. Denne situasjonen kan besvares retorisk, og valgt media til å uttale seg avgjør noen av vilkårene som retor må forholde seg til. Om vi ser til hva Kjeldsen beskrev de tekniske vilkårene som, så var det for eksempel de ulike mulighetene og begrensningene som medier gir. Det kan for eksempel være at man må snakke høylytt på en talerstol, men ved bruk av mikrofon kan man snakke med lavere stemme (Kjeldsen, 2009, s. 87).

Når det gjelder muligheter og begrensninger for sosiale medier, presenterer jeg en liste med punkt som er reelle ved bruk av Facebook og som kommer frem som betingende i masteroppgaven. Disse mulighetene og begrensningene kan overføres til, og er gjeldene i, andre situasjoner enn situasjonen som caset i masteroppgaven studerer. Det er like fullt rom for at listen kan utvides den tid nye muligheter og begrensninger kommer frem. Det er også

viktig å poengtere at dette er muligheter og begrensninger som den retoriske situasjonen foreskriver for en passende respons, og retors faktiske valg må ikke ta hensyn til disse selv om det kan eskalere en uheldig situasjon.

Muligheter

Sosiale medier som et retorisk vilkår tilbyr en del muligheter som ikke kan benyttes til uttalelser i andre medier. Retoren som uttaler seg står mye friere til å kritisere mediene for vinkling av saker eller andre aspekt som vedkommende er uenig i. Om en slik uttalelse kommer på et intervju eller pressekonferanse, vil det bli stilt krasse spørsmål tilbake og situasjonen kan eskalere. En annen mulighet som sosiale medier tilbyr, er at politikere eller andre som ønsker å ta opp en sak kan få blest om denne. I noen tilfeller ønsker ikke nyhetsmedier å ta saken, men nok respons på sosiale medier kan endre behovet for å dekke den. For politikere og kjendiser har sosiale medier gjort at man i større grad kan kommunisere direkte med sine tilhengere. Har man et kjipt budskap kan det å uttale seg direkte til en publikumsgruppe som støtter deg, være noe som kan oppnå en positiv effekt fordi det kommer flere støttende reaksjoner enn negative. Som retorisk vilkår gir sosiale medier muligheten til å uttale sin versjon av en sak raskt og formulert på ønsket måte. Uten noen til å stille spørsmål underveis, kan en slik uttalelse raskt få stor oppmerksomhet. Om retoren da treffer på uttalelsen kan effekten avverge eller begrense konsekvensen av en uheldig situasjon eller uttalelse.

Begrensninger

Hvem snakker man til når man uttaler seg på Facebook? En utfordring ved å ta til Facebook for å gi en uttalelse er at det ikke er gitt at ditt faktiske publikum er det publikumet som kan endre eller bedre situasjonen. Ved å skrive på sin egen side, når man først og fremst egne tilhengere. Deres støtte kan være god, men om de ikke er i målgruppene som kan bedre retors retoriske situasjon, så vil bruken av sosiale medier ha sine begrensninger. Det er viktig for forståelsen av begrensninger at det er en forskjell på det faktiske publikum, og det retoriske publikum som kan bedre situasjonen gitt at uttalelsen er passende. I situasjoner der sosiale medier blir benyttet, bør det stilles spørsmål ved om støtte fra eget publikum er viktigere enn å nå et retorisk publikum. Dette krever riktig nok et tyngre analytisk grunnlag for å kunne konkluderes med sikkert. En annen begrensning ved å benytte sosiale medier, er at du sitter bak en skjerm og skriver. Den som uttaler noe er gjemt bort, noe som er særlig problematisk i situasjoner der et godt svar trenger mimikk og fysisk tilstedeværelse for å fremstå pålitelig. Å

stå foran noen og si unnskyld, der ens mimikk er synlig, fremstår som mer troverdig enn en komponert uttalelse på et sosialt medium. En siste begrensning som tas med her er kommentarfeltet. Når alle har mulighet til å kommentere på innlegget, vil det åpne for at kritikere kan kommentere og si hva de mener. Er retor riktig uheldig med uttalelsen sin kan det slå kraftig tilbake og forverre situasjonen, eksempelvis at deler av publikum krever en endring, eller mener at budskapet er løgn. At noen alltid vil være kritisk er vanskelig å unngå, men andelen som debatterer kritisk til uttalelsen kan påvirke om uttalelsen har ønsket effekt eller om det trengs en ny uttalelse eller handling. Det er derfor viktig at retor uttaler seg på en måte som begrenser antallet som potensielt kan stille kritiske spørsmål.

Sosiale medier

Muligheter	Begrensinger
Fritt kritisere media Få blest om egne saker Snakke direkte til egne tilhengere Presentere din versjon uten innsigelser	Ditt faktiske publikum er nødvendigvis ikke de som kan løse situasjonen Man er bortgjemt bak en skjerm Publikums muligheter til å kommentere

Tabell 4: Muligheter og begrensninger ved sosiale medier som et retorisk vilkår

Uansett hvilke muligheter og begrensninger sosiale medier gir som et retorisk vilkår, tilbyr sosiale medier andre forutsetninger enn det å stille til intervju eller pressekonferanse. I det neste delkapittelet vil forholdet mellom redaksjonelle nyhetsmedier og sosiale medier bli belyst.

2.4.2 Forholdet mellom redaksjonelle og sosiale medier

Sosiale medier har gitt vanlige mennesker så vel som politikere og kjendiser muligheten til å produsere og distribuere innhold. Dette er noe som skiller seg fra tidligere, da kun de tradisjonelle mediene presenterte innhold som kunne nå langt. Gjennom innlegg, delinger, reaksjoner eller retweets kan man med rett budskap eller rett bruk nå langt. Facebook er for eksempel bygget opp slik at om du og nok av dine venner liker noe, så vil andre venner få opp det aktuelle bildet eller innlegget. For en politiker med en følgerskare på over 20 000, kan ens budskap nå langt til tross for at tradisjonelle medier ikke vier den nok interesse. At man som

oftest følger politikere som deler samme syn som en selv, gjør at reaksjonene kan få innlegget bredt ut. Potensialet i å nå ut til mange nok gjør at tradisjonelle medier fra tid til annen må presentere saken, kun fordi nok mennesker har reagert på innholdet til at det er umulig å unngå rapportere om det.

Ida Aalen stiller i boken *Sosiale medier* spørsmål ved om inntoget av sosiale medier og den store flyten av informasjon gjør at *portvaktene*⁹ forsvinner. Som Aalen poengterer er det fortsatt en redaktør eller journalist som er grunnen til at man får delta i en debatt eller er på førstesiden i en avis (Aalen, 2015, s. 153). Den store forskjellen er at redaksjonene hadde mye større frihet tidligere til å takke nei. Etter inntoget av sosiale medier kan uttalelser i på for eksempel Facebook tvinge redaksjonen til å sette saken på dagsorden før noen andre gjorde det. John H. Parmlee er en av forskerne som har sett på hvordan politikere bruker sosiale medier til å prøve å sette agenda, særlig på Twitter. Han bemerker er at politikere prøver å nå ut i stor nok grad til at deres sak eller mening blir satt på dagsorden. Gjennom stort nok engasjement i sosiale medier, kan oppmerksomhet og reaksjon fra publikum tvinge redaksjonelle medier til å dekke saker de ellers ikke ville tatt:

Information subsidies are an important element in first- and second-level agenda building. Some of the information subsidies political leaders send journalists include press releases and digital handouts, such as photos and videos of pseudo-events (Marland, 2012). Information subsidies also come in the form of YouTube videos and Facebook posts (Ragas and Kiouisis, 2010; Wigley and Fontenot, 2009). Political leaders hope information subsidies will lead journalists to focus on issues the leaders find desirable and incorporate the leaders' point of view concerning those issues. There is compelling evidence that information subsidies, such as press releases, often result in first- and second-level agenda building. (Parmlee, 2013, s. 436).

Vi ser her hvordan politikere håper at deres agenda får nok oppmerksomhet i sosiale medier til at redaksjonelle medier plukker opp saken, selv om redaksjonelle medier ellers ikke ville tatt saken.

Et annet poeng som Aalen tar opp i spørsmålet om portvaktens rolle er hvorvidt det er blitt enklere å unngå portvaktene. Hvorfor svare på journalisters kritiske spørsmål, om du

⁹ Portvaktene eller *gatekeepers* er et begrep som beskriver journalistenes rolle i offentligheten. Redaktørene siler ut de nyhetsmeldingene de anser som relevant for offentligheten og har slik sett en etisk rolle å spille i samfunnsdebatten og demokratiet. (Aalen, 2015, s. 152-153).

heller kan fremme egen sak, kritisere eller korrigere fremstillingen i redaksjonelle medier (Aalen, 2015, s. 153). I en studie om valget i Storbritannia i 2010 blir dette tatt opp. Graham m. fl. (2013, s. 701-705) viser i studien av Twitter hvordan ulike politikere benytter sosiale medier til å angripe, korrigere og kritisere politiske motstandere så vel som redaksjonelle mediers fremstillinger. Denne måten for politikere og andre offentlige personer til å sette dagsorden er en utfordring som også Ekman & Widholm poengterer:

Communicating through blogs and social media can thus be used as a way of taking control over public discourse, where politicians can avoid tough questions and the critical scrutiny that they may entail. (Ekman & Widholm, 2014, s. 89)

Forholdet mellom medier og redaksjonelle medier er ikke bare negativt, noe som kommer frem i studiene til Ekman & Widholm og Graham m. fl. I studiene finnes det tegn på at journalister tar til de samme sosiale mediene for å komme tettere på offentlige personer. Dette underkapittelet har vist teori som peker mot en endring fremmet av sosiale medier. Disse tankene ligger til grunn, og kan kanskje forklare hvorfor politikere tar til sosiale medier.

2.4.3 Normaliseringshypotesen og utjevningshypotesen

Da sosiale medier gjorde sitt inntog, gjorde dette at hvem som helst kunne produsere og konsumere innhold. Enten man produserte innhold knyttet til politikk og samfunn eller andre ting, ble sosiale medier fremmet som teknologi som ville øke deltagelsen og fremme samfunnsdebatten (Enjolras m. fl., 2013, s. 19-40).

Det har samtidig eksistert hypoteser som er mer negativ til internett og dets påvirkning. Enjolras m.fl. (2013, s. 29) knytter dette til teorier om ekkokamre, men trekkes selv i retningen av teorier om mediekonvergens.

Det har også blitt utviklet hypoteser om hvorvidt sosiale medier styrker demokratiet gjennom at flere kan delta, eller om sosiale medier er en ny arena for de som alt har en stemme. Disse to hypotesene blir i litteraturen referert til som normaliseringshypotesen og utjevningshypotesen. Normaliseringshypotesen fremmer tanken om at gjeldende maktstrukturer blir gjenspeilet i sosiale medier. Det vil si at politiske aktører som var mektige før, fortsetter å være det i sosiale medier og at gjeldende maktstrukturer speiles. Det har blitt hevdet at politiske aktører og andre eliter også kan bli sterkere, ifølge hypotesen. (Aalen, 2015, s. 200). Aalen utdyper:

Når vi ser hvem som faktisk får oppmerksomhet og innflytelse i sosiale medier, er det i stor grad de samme om uansett får oppmerksomhet i redaksjonelle medier. (Aalen, 2015, s. 145).

Utjevningshypotesen, på den annen side, tar utgangspunkt i at sosiale medier gjør at flere slipper til. Dette kan være mindre partier som har liten dekning i redaksjonelle medier, og det kan være vanlige mennesker som ønsker å bli hørt. (Aalen, 2015, s. 144) I teorien trengs ikke mer enn en pc og et engasjerende og følelsesrikt budskap. Et godt eksempel på at det er hold i utjevningshypotesen er personer som skaper innhold og bygger seg opp uten hjelp fra redaksjonelle medier. På lik linje kan politiske partier uten stor tilslutning nå langt dersom budskapet er riktig. Utfordringen til utjevningshypotesen er at den tilsier at et fengende budskap skal være nok om man har noe å si. Den sier derimot ingenting om forutsetninger for å kunne skape noe fengende, noe som kan være både en stor kostand så vel som at man trenger et publikum i utgangspunktet. For masteroppgaven er forståelse for de ulike hypotesene viktig når reaksjonene i sosiale medier blir studert. Dette fordi reaksjonene kan si noe om hvorvidt sosiale medier har gitt politikere mer makt, og derfor velger å bruke sosiale medier til å uttale seg i en krisesituasjon.

Man kan nå langt med de rette ressursene eller et fengende budskap. At en av hypotesene fremstår mer reell, er ikke ensbetydende for at den andre er utelukket. Mange av anklagene om seksuell trakassering under #metoo ble fremmet i sosiale medier, noe som i mange tilfeller ikke kan knyttes til personer som tilhører eliter, selv om emneknaggen startet i Hollywood. Personen bak den norske #jegharopplevd hadde ikke en bakgrunn fra politikken eller rampelyset, men en som skrev et tilsvarende til Trygdekontorets pornoparodi av Kari Jaquesson¹⁰. (Eidsvik, 2015)

Uavhengig av om det er politikere eller «vanlige» mennesker som fremmer et budskap sitter det redaktører og journalister og følger med på kommentarer, delinger og klikk både i Norge så vel som i utlandet (Aalen, 2015, s. 159).

2.4.4 Offentlighetens deltagelse i sosiale medier

Sosiale medier åpnet opp for at offentligheten i større grad kunne delta i samfunnsspørsmål. Når både partier, redaksjonelle medier, politikere og andre samfunnsdebattanter er på sosiale

¹⁰ Aalen omtaler #jegharopplevd som et eksempel på hvordan vanlige mennesker kan få oppmerksomhet nok til at redaksjonell presse må dekke temaet. (Aalen, 2015, s. 158)

medier, åpner dette for interaksjon. Aalen (2015, s. 147) skriver at sosiale medier tilbyr tre måter å gi en respons:

1. Distribuere: Det å dele videre noe som alt har blitt produsert.
2. Kommentere: Når personer kommenterer eller svarer på andres innhold eller kommentarer.
3. Anerkjenne: Å reagere på innhold, med likes eller favoritter.

I saken om Trond Giske er de to siste punktene aktuelle for hvordan offentligheten forholder seg til Giskes egne innlegg på Facebook. Tolkingsrammen ligger i hvordan publikum kommenterer og reagerer. Sett i lys av hvordan publikum reagerer, kan det danne grunnlag for muligheter og begrensinger som en retor møter. Tidligere hadde Facebook kun muligheten til å reagere med en tommel opp, noe som kan virke kunstig på et negativt innlegg (Aalen, 2015, s. 148). Etter at Facebook åpnet muligheten for å kunne gi ulike reaksjoner har publikum fått muligheten til å reagere ut fra ens følelsesmessig reaksjon på et innlegg eller sak.

Facebook, som det sosiale mediet benyttet i caset, er bygget opp slik at man i feeden får opp det algoritmene¹¹ mener er mest relevant for deg. Eksempelvis om mange nok av dine venner kommenterer eller reagerer på et innlegg til en politiker, vil du få det opp uavhengig av om du liker siden til gitte politiker eller ikke. Studier gjennomført av Enjolras m. fl. viser at velgere på venstresiden og FRP følger politikere oftest i sosiale medier, og videre at det er en økning av personer som følger. Disse tallene er riktig nok fra 2011 og 2012, men det blir bemerket at tendensen er stigende (Enjolras m. fl. 2013, s. 154-155).

Offentlighetens muligheter til å delta i sosiale medier, har åpnet for at flere kan delta i meningsutveksling. Teorier om offentlighet og meningsutveksling er preget av Jürgen Habermas' begrep om den offentlige sfære (Aalen, 2015, s. 217). Teorien bygger på at deliberasjon skal være sentralt i debatter og andre meningsutvekslinger. Utgangspunktet for diskusjonen skal være åpenhet for andres argumenter, respekt for motpart, og begrunnelse av egne meninger. På sosiale medier har dette vært utfordrende da følelser fort kommer til syne og mennesker skriver i affekt (Aalen, 2015, s. 217-218).

¹¹ Facebook benytter seg av algoritmer til å vurdere hva personer blir visst i sin feed. Dette er ofte basert på hvem man er mye i kontakt med og hva man følger. Algoritmer stammer fra matematikken og brukes til å behandle store datamengder. (Store Norske Leksikon, *algoritme*. 2018, 20. februar)

2.4.5 Relevans for masterprosjektet

Dette delkapittelet har omhandlet sosiale medier og teorier som kan knyttes til temaet. Det er flere grunner til at teori om sosiale medier er relevant for masterprosjektet, noe som er bakgrunnen for de temaene innen sosiale medier som har blitt tatt opp.

1. For det første tar masterprosjektets problemstilling opp bruken av sosiale medier (Facebook) som en arena for krisekommunikasjon. Med sosiale medier som et sekkebegrep, er det viktig å få frem hvor avgrensingene innen sosiale medier går i forkant av analysen.
2. Videre har masterprosjektet som formål å belyse hvordan politikere benytter seg av sosiale medier i stedet for redaksjonelle medier, noe som gjør at teori og studier som utdyper hvorfor politikere tar til sosiale medier er viktig. Dette gjelder særlig de aspektene som fremhever hvorfor de potensielt er bedre tjent med å skrive i sosiale medier framfor å bli intervjuet. Her er mulighetene som sosiale medier tilbyr som retorisk vilkår sentrale, særlig om politikerens uttalelse har tatt høyde for begrensingene ved sosiale medier.
3. For det tredje er politikere mye lettere å nå tak i når de benytter seg av sosiale medier. Å publisere og interagere med publikum er ikke bare å skrive hva man vil og hvordan man vil oppnå det, det er en del aspekt som må passe inn. Sosiale medier har åpnet for at publikum kan svare på politikeres uttalelser. Derfor er det viktig å ha med aspekt om hvordan publikum kan svare eller reagere, når delinger, reaksjoner og kommentarfelt blir en del av den offentlige sfære.

Det utfordrende med å ha sosiale medier som en del av teorien er at det foreligger lite teori på den delen av feltet som masterprosjektet passer innunder. Flere teorier innen samfunnsvitenskapen er benyttet til å forklare fenomen på sosiale medier, for eksempel teorien om den offentlige sfære. Disse teoriene er til en viss grad relevante for å belyse sosiale mediers funksjon og påvirkning, men er ikke nødvendigvis behjelpelige for å besvare problemstillingen

3. Metode

Dette kapittelet tar for seg og redegjør for den metodiske tilnærmingen til masteroppgaven. Kapittelet tar for seg de metodiske valgene som er tatt, hvilket datamateriale som er benyttet

og fremgangsmåten for dette. Videre vil kapittelet vurdere metodiske utfordringer som har kommet underveis i arbeidet med masteroppgaven. I siste del av kapittelet vil det gjøres rede for egen subjektivitet i arbeidet.

For å svare på problemstillingen analyseres datamaterialet på tre måter. Ved å benytte Bitzers (1968) teori om den retoriske situasjon som analyseverktøy, ved å benytte Benoits (1995) teori om imagegjenoppbyggelse som analyseverktøy og ved å analysere og kategorisere kommentarfeltene på Giskes egne uttalelser på Facebook. Undersøkelsesopplegget tar utgangspunkt i kvalitativ metode, nærmere bestemt kvalitativ innholdsanalyse. Kvalitativ innholdsanalyse blir av Sigmund Grønmo beskrevet som:

Systematisk gjennomgang av dokumenter med sikte på kategorisering av innholdet og registrering av data som er relevant for problemstillingen i den aktuelle studien. I prinsippet kan kvalitativ innholdsanalyse brukes på alle typer dokumenter uansett om dokumentene foreligger i form av tekst eller tall, lyd eller bilder. (Grønmo, 2004, s. 187)

3.1 Beskrivelse av metode og casestudiet

Målet for masteroppgaven er å undersøke på hvilken måte politikere benytter sosiale medier til å forsvare seg overfor redaksjonelle medier og publikum. For å gjøre dette har jeg valgt å benytte meg av en case hvor Trond Giske tok til Facebook for å forsvare seg mot og beklage for anklager om seksuelt trakasserende oppførsel. Utgangspunktet for oppgaven er å analysere uttalelsene Giske kom med i perioden 21.12.17 – 07.01.18. For å gjøre dette har jeg tatt utgangspunkt i kvalitativ metode, nærmere bestemt kvalitativ innholdsanalyse.

Kvalitativ metode

Kvalitativ metode og forskning har til hensikt å tolke ord og handlinger fremfor å kvantifisere data som er samlet inn og analysert. Innen kvalitativ forskning er det hva som blir sagt eller gjort som blir studert, og ikke hvor mange som har sagt eller gjort. (Bryman, 2016, s. 374-375)

For å best mulig kunne analysere uttalelsene til Giske og tidsaspektet ved disse, har jeg delt analysen opp i tre faser og analysert uttalelsene med utgangspunkt i tre ulike analytiske innfallsvinkler. I den første fasen har jeg tatt utgangspunkt i Giskes intervju, fase to tar for seg de to første innleggene Giske hadde på Facebook, og den siste fasen tar for seg Giskes siste uttalelse knyttet til at han trakk seg som nestleder. Utover dette har hver av

uttalelsene som Giske kom med blitt analysert. For å best mulig kunne gjøre dette har jeg benyttet kvalitativ innholdsanalyse inspirert av Bitzers teori om den retoriske situasjon (1968) og Benoits teori om imagegjenoppsettelse (1995). Disse ble presentert nærmere i teorikapittelet.

Inspirert av Bitzers teori om den retoriske situasjon, har jeg analysert uttalelsene til Giske for å studere hvordan situasjonen hans har utviklet seg og i hvilken grad kravene om en passende respons har blitt møtt. Bitzer selv mente at en retorisk situasjon kan løses ved å adressere et påtrengende problem med en passende respons, der det er tatt høyde for retoriske vilkår og det retoriske publikums forventninger blir møtt. (Bitzer, 1968, s. 6-8).

Benoits teori om imagegjenoppsettelse har vært analyseverktøyet for analysen av det retoriske forsvaret (apologiene) som Giske kom med. Benoit (1995, s. 74-82) presenterte en teori med flere mulige strategier for å gjenopprette image under eller etter en krise, og i analysen benytter jeg Benoits teori til å identifisere disse strategiene. Formålet har vært å se på hvilke strategier Giske benyttet seg av og på hvilken måte de endrer seg fra intervjuet til uttalelsene på Facebook, og hvordan strategiene endres underveis i situasjonen.

I analysens siste del har jeg analysert kommentarfeltene under Giskes uttalelser på Facebook. Her har jeg tatt utgangspunkt i de 50 mest relevante¹² kommentarene og kategorisert de fire vanligste typene kommentarer. Metodens formål er å se hvordan Giskes uttalelser mottas av offentligheten. De fire kategoriene er ulike for hvært av innleggene, selv om de har noen fellestrekk. Dette vil bli gjort rede for nærmere i delkapitlene om datamateriale (3.2) og metodiske utfordringer (3.3).

Valg av case

Bakgrunnen for valg av case er at varslersakene mot Giske var høyaktuelle da masteroppgaven ble planlagt våren 2018. Selv om saken omkring Giske har pågått lengre enn dette, både med Giskes egne uttalelser og hendelser som har skjedd i etterkant, har jeg valgt å avgrense caset til de fire uttalelsene Giske gav på slutten av 2017 og begynnelsen av 2018, da de står i kontekst med hverandre. Medieoppmerksomheten omkring Giskes uttalelser og handlinger, viser viktigheten av å studere case som involverer politikeres bruk av sosiale medier, som Facebook. Dette til tross for utfordringene med å kunne generalisere til en større populasjon med ett enkelt case (Andersen, 1997, s. 10).

¹² Mest relevante kommentarer, er kommentarer som enten kommer fra venner, verifiserte profiler eller kommentarer med flest reaksjoner/svar, og som Facebooks egne algoritmer bestemmer. (Facebook, 2019)

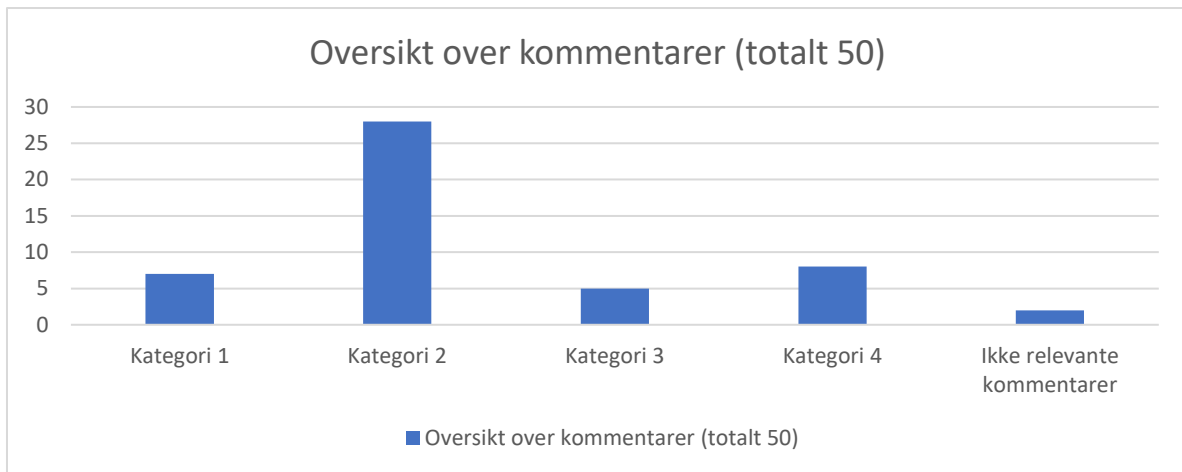
3.2 Datamateriale og gjennomføring

Datamaterialet består av Giskes fire uttalelser, samt kommentarer i kommentarfeltet på Giskes egne uttalelser på Facebook. De fire uttalelsene, samt kommentarer benyttet i analysen, utgjør vedlegg 1-7.

Arbeidet med å hente inn datamaterialet gikk forholdsvis greit. Intervjuet til Giske ble transkribert, og sitater hentet ut til bruk i analysen. Giskes innlegg på Facebook, ble hentet ut fra Facebook og lagret. Dette for å unngå at de potensielt skulle bli slettet eller på annen måte gjort utilgjengelige. Giskes egne uttalelser er også gjengitt i sin helhet i flere redaksjonelle nyhetsmedier.

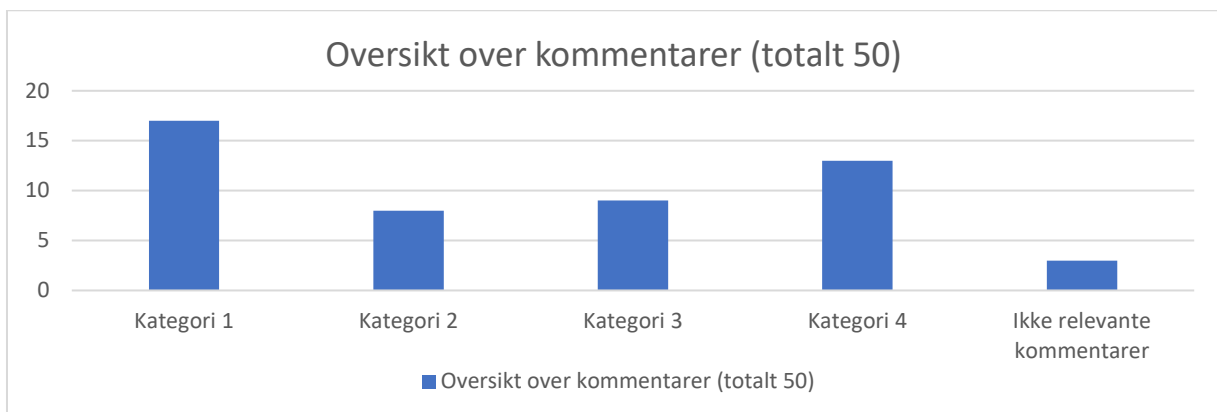
Når det gjelder kommentarene som kom på Giskes innlegg på Facebook, er det som sagt tatt fra de mest relevante kommentarene. Til hver av de tre uttalelsene til Giske er kommentarene blitt kategorisert i fire grupper, med utgangspunkt i de 50 mest relevante. Dette gjør at kategoriene er ulike for de tre uttalelsene. Dette ble en konsekvens av at diskusjonen og klimaet endret seg i takt med situasjonen til Giske. I innsamlingen valgte jeg å se bort i fra kommentarer som ikke faller innenfor de fire kategoriene til hvert av kommentarfeltene. Det samme gjelder svar til kommentarer, da de ikke er en direkte reaksjon på Giskes uttalelse. Jeg vil i det neste redegjøre for fordelingen av kategorier og fordelingen av kommentarer.

Det første innlegget ble kategorisert i (1) Personer som er kritiske og ber Giske trekke seg. Denne gruppen utgjør syv kommentarer, selv om flere av de andre peker indirekte på det samme. (2) De som støttet Giske på bakgrunn av måten media og kommentarfeltet oppførte seg. Her er et overveldende flertall og utgjør 28 kommentarer. Flere av disse faller innfor andre av gruppene også, særlig kategori 1 og 3, (3) De som i ulik grad var skeptiske til #metoo. Dette er den minste grupperingen på fem kommentarer som kun peker på dette. (4) De som er svært kritiske overfor Giske og støtten han får. Denne gruppen utgjør åtte av kommentarene. De resterende to kommentarene faller utenfor disse kategoriene.

Figur 1 Fordeling av kommentarer på Giskes første innlegg på Facebook..

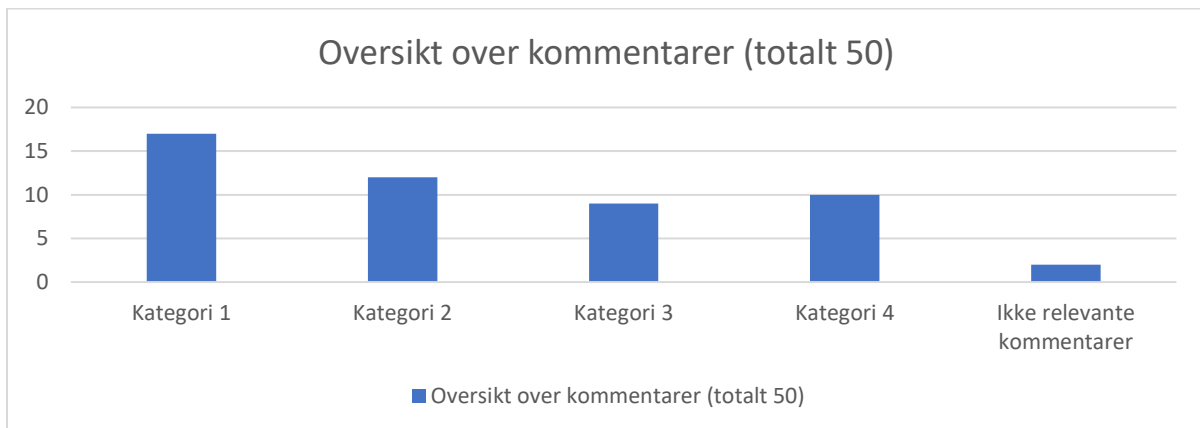
På det andre innlegget ble kommentarene kategorisert i (1) De som støtter Giske og takker ham, med 17 kommentarer. (2) Den andre kategorien er de som mener saken og mediepresset er blitt for stort. Denne kategorien fikk åtte kommentarer. (3) Denne kategorien inneholder de kommentarene som er kritisk til støtten Giske får. Kategori 3 hadde ni kommentarer som var kritiske til Giske og støtten han fikk. (4) Den siste gruppen er av personer som stiller spørsmål ved Giskes rettsikkerhet. Her var det 13 kommentarer som talte mest for Giskes rettsikkerhet, men som også kan falle innenfor andre kategorier. Utover dette var det tre kommentarer som ikke ble tatt med i studiegrunnet.

Figur 2 Fordeling av kommentarer på Giskes andre innlegg på Facebook.

Kommentarene i det tredje innlegget ble kategorisert på følgende måte: (1) De som støtter Giske eller takknemlig for at Giske tok valget om å avtre som nestleder, og som utgjorde 17

av kommentarene. (2) Den andre kategorien er personer som tar et oppgjør med debattkulturen i kommentarfeltet. Dette var tolv kommentarer (3) De som fremdeles er kritiske til Giske utgjør den tredje kategorien. Her var det ni kommentarer som var kritiske mot Giske. (4) Den siste kategorien er de som mener at Giske har vært offer for en maktkamp. Denne kategorien talte ti kommentarer. I tillegg var det to kommentarer som ikke falt innenfor kategoriene.

Figur 3 Fordeling av kommentarer på Giskes tredje innlegg på Facebook

Det er flere aspekt ved datamaterialet som har vært utfordrende, noe jeg vil kommentere på i det neste delkapittelet.

3.3 Metodiske utfordringer

Masteroppgaven har flere metodiske utfordringer som må belyses. Utfordringene gjelder både valg av metode og datainnsamlingen.

En av de metodiske utfordringene er at masteroppgavens problemstilling har til hensikt å undersøke hvordan politikere bruker Facebook til å forsvare seg, men ved å benytte seg av en case-studie er det umulig å kunne generalisere funn til en større populasjon. Det har innen case-studier vokst frem to hovedperspektiv på case-studier (Andersen, 1997, s. 10). Det første sier at case-studier er en kunstform, eller en støttefunksjon for annen vitenskap. Det andre perspektivet sier at case-studier er kritiske, kvalitative eller anti-positivistiske og har som formål å studere det særegne ved samfunn og mennesker. Begge perspektiv har til felles at case-studier har begrenset verdi når det kommer til å generalisere, enten fordi det ikke er mulig eller fordi det ikke er ønskelig (Andersen, 1997, s. 10). Dette medfører at

masteroppgaven kan si noe om hvordan det var i Giske sitt tilfelle, men det blir vanskelig å generalisere til å si noe for en større populasjon. Utgangspunktet for oppgaven var å se på flere caser, henholdsvis Christian Tønning Riise og Ulf Leirstein, som også benyttet seg av Facebook. Dette ble derimot umulig da deres uttalelser har blitt fjernet eller skjult for offentligheten i etterkant.

Dette viser en stor metodisk utfordring ved å studere uttalelser og kommentarfelt på Facebook, eller i andre sosiale medier. Hvem som helst kan slette eller skjule egne uttalelser, og dersom det blir gjort før en datainnsamling er gjennomført, forsvinner verdien av innlegget eller kommentaren. Her er det flere mulige fallgruver. Den første er at administratorer kan gå inn og modere kommentarfeltet, og når jeg da studerer kommentarfeltene så pass lenge etterpå er det en viss mulighet for at kommentarer kan ha blitt slettet, noe som kan medføre at mulige data forsvinner. Her er det også mulig at personer også kan ha slettet egne kommentarer, noe som også kan påvirke utfallet. Dette er lite ideelt med tanke på å fange opp de faktiske forholdene i kommentarfeltet på tidspunktet da Facebook-innlegget ble skrevet. Det kan tenkes at for å utføre gode studier om kommentarfelt på sosiale medier som Facebook, så bør de studeres i det øyeblikk situasjonen utspiller seg, noe som er en utfordring i seg selv, men datamaterialet ville i større grad speile situasjonen. Når det gjelder kommentarfeltene til Giske, er kommentarene av en slik art at det ikke fremstår som at Giske selv eller hans folk har fjernet kommentarer. Dette kan riktig nok ikke vites med sikkerhet, noe som også gjelder sletting av egne kommentarer. Det finnes noen tegn på at dette er blitt gjort, men å anta i hvilken størrelsesorden dette har skjedd blir spekulativt.

For å avgrense datamaterialet hentet ut fra kommentarfeltet valgte jeg å ta utgangspunkt i de 50 mest relevante kommentarene på vært innlegg. Dette er ikke nødvendigvis uproblematisk. Det kan tenkes at andre personer ville fått opp andre kommentarer, ut fra hvordan deres bekjenskaper til personer som har kommentert er. Dette er lite ideelt, til tross for at det i hovedsak fremstår som kommentarene som har fått høyest respons. En annen utfordring med å ta utgangspunkt i disse kommentarene er hvorvidt de er representative for hele kommentarfeltet eller ikke. Dette er viktig å påpeke, tatt i betraktning at populære kommentarer ikke nødvendigvis er ensbetydende med å være representative. Vurderingen av å likevel benytte de mest relevante kommentarene er begrunnet med at den samme utfordringen ville dukket opp om utvalget skulle skjedd på en annen måte, og det totale antallet kommentarer er et for stort datamateriale i seg selv.

Innen kvalitative studier er det å forholde seg objektiv til datamaterialet og tolkningen av disse vanskelig. Ved at forskeren velger ut tekstene som skal studeres og tolkes i en

kvalitativ studie, så kan vedkommens perspektiv påvirke hvordan tolkningen og utvelgingen skjer (Grønmo, 2004, s. 192). Når det gjelder datamaterialet som jeg har studert, kan det ikke utelukkes at fortolkningsrammene som jeg har analysert materialet ut fra er påvirket av at hendelsene fant sted i god tid før masteroppgaven ble skrevet. Giske-saken fikk over tid stor oppmerksomhet i mediebildet, noe som gjorde det vanskelig å ikke ha en egen mening om saken. Til tross for at studiet ser situasjonen i fra Giskes eget ståsted, kan egne perspektiv på saken ha vært med på å påvirke tolkningen som fremgår i analysen. Særlig forståelsen av hvorvidt en uttalelse er tilhørende en kategori eller en annen der det er rom for tolkning. Videre vil egen forståelse av Giskes situasjon kunne påvirke analysen av Giskes retoriske situasjon. Uten intervju eller andre bekreftende kilder på Giskes strategier vil analysen utilsiktet være preget av egen subjektive forståelse av situasjonen. For å imøtegå disse utfordringene er det tatt bilder av kommentarer og uttalelser for å kunne la fremtidige lesere få innsyn i materialet jeg har tatt utgangspunkt i, og tolket ut fra.

4. Analyse

Dette kapittelet analyserer Trond Giskes intervju på Dagsrevyen 21.12.17, samt Facebook-innleggene Giske skrev i perioden 22.12.17-07.01.18. Formålet med analysen er å svare på problemstillingen om på hvilke måter politikere benytter nye kanaler til å forsvare seg i møte med media og publikum. I analysen blir hver av Giskes ytringer analysert ut i fra tre innfallsvinkler: den retoriske situasjonen, krisekommunikasjon som image-gjenopprettelse og hvordan offentligheten reagerte på Giskes uttalelser i kommentarfeltet hans.

Analysen følger tidslinjen for når Giske uttalte seg og vil vise hvordan situasjonen og kommunikasjonen endrer seg for Giske underveis. Dette inkluderer hvordan publikum reagerer på Giskes innlegg på Facebook. Formålet er å vise effekten av og hvordan den totale situasjonen endres for Giske, men også forskjellene og endringene mellom intervjuet Giske gav og innleggene han skrev.

Jeg har valgt å dele analysen i tre faser. Dette har jeg gjort for å holde analysen oversiktlig. De ulike fasene representerer også hvordan situasjonen utviklet seg for Giske, hvor overgangen mellom fase 1 og fase 2 er når Giske velger å ta til Facebook, og overgangen mellom fase 2 og 3 er når Giske velger å trekke seg permanent som nestleder og som marker begynnelsen på slutten for situasjonen slik den fremsto per 7. januar 2018. Den første fasen, *Beklagelse og forsvar*, er intervjuet Giske gav på Dagsrevyen. Den andre fasen, *Fra forsvar til*

angrep, er de to første innleggene Giske skrev på Facebook. Den tredje fasen, *Beklagelse og unndragelse fra offentligheten*, tar for seg det siste innlegget til Trond Giske i saken.

De tre fasene vil analysere situasjonen med utgangspunkt i Bitzer¹³ som analyseredskap, det faktiske innholdet i ytringen med utgangspunkt i Benoit¹⁴ som analyseredskap, og ved å kategorisere responsen i kommentarfeltet i fire kategorier, basert på ofte brukte responser.

4.1 Fase 1: Beklagelse og forsvar

Den 21. desember 2017 stiller Trond Giske i Dagsrevyen. Etter 2 uker med avisoppslag og innlegg på sosiale medier har Arbeiderpartiet gått gjennom varslene mot Giske. I det følgende delkapittelet vil intervjuet og den retoriske situasjonen Giske befant seg i, bli analysert.

4.1.1 Hva var situasjonen

Da Trond Giske stilte i Dagsrevyen sto han overfor en situasjon der hans handlinger og oppførsel var blitt til flere medieoppslag og varsler-saker mot ham. Varsler-sakene omfattet trakasserende oppførsel overfor betydelige yngre kvinner med tilknytning til AP sitt ungdomsparti. Varslene var knyttet til sjekking, ujevne maktforhold og alkohol.

Varsler-sakene mot Giske ble i media og på sosiale medier knyttet opp mot #metoo-bevegelsen som hadde startet noen måneder tidligere i Hollywood (Kantor & Twohey, 2017). Bevegelsen ble et fenomen som strakte seg over hele verden og satte fokus på seksuell trakassering og ujevne maktforhold. Situasjonen som Arbeiderpartiet og Trond Giske befant seg i var rykter om varsler i AP og etter hvert faktiske varsler mot Giske. 13. desember presenterte Dagens Næringsliv at det eksisterte faktiske varsler mot nestleder Giske (Gjerstad & Skard, 2017). Fram mot intervjuet til Giske uttalte partiet at de jobbet med varslene og tok de alvorlig. Giske selv ønsket ikke å kommentere forespørsler fra media.

Fra det første avisoppslaget om konkrete varslingssaker og fram til at Arbeiderpartiet og Giske selv uttalte seg, oppsto det en situasjon der media og offentligheten skrev mye om saken og krevde svar. Responsen som media og offentligheten fikk, var at saker ble sett på internt. Utover dette valgte partiet og sentrale personer i ledelsen å ikke kommentere

¹³ Lloyd F. Bitzers (1968) teori om den retoriske situasjon ble presentert i teorikapittelet og vil her bli brukt som analyseredskap for å se hvordan Giskes retoriske situasjon endret seg.

¹⁴ William L. Benoit's (1995) presenterte i sin teori om image-gjenopprettelse et oppsett for hvordan man responderer for å forsvare seg mot anklager med utgangspunkt i retoriske innfallsvinkler innen krisekommunikasjon.

forespørsler fra pressen i særlig grad. Da det kom nye oppslag om varsler den 20. desember skrev partileder Jonas Gahr Støre følgende på Facebook:

Angående kveldens oppslag om varsling av saker i Arbeiderpartiet. Jeg vil ikke kommentere enkeltsaker i kveld. Men jeg vil igjen understreke alle varsler som kommer til vårt parti blir tatt på alvor. Jeg har full tillit til at partikontoret og partisekretæren håndterer varsler på en skikkelig måte. (Jonas Gahr Støre, Facebook, 2017)

Dagen etter, 21. desember, samme dag som Giske opptrer på Dagsrevyen sender Arbeiderpartiet ut følgende pressemelding:

- Kjersti Stenseng og jeg har i dag hatt en gjennomgang sammen med Trond Giske av varsler som er kommet inn til partiet, vedrørende ham, sier Jonas Gahr Støre*
- Jeg kan av hensyn til de berørte ikke kommentere enkeltsaker. Men jeg har understreket alvoret i situasjonen når partiet mottar slike varsler. Jeg har sagt fra til Trond om at han har opptrådt på en måte som er kritikkverdig. Trond har overfor meg uttrykt at han tar inn over seg alvoret og at han forstår at han har opptrådt på en måte som har ført til disse reaksjonene, sier Støre.*
- Jeg er gjort kjent med at det er kommet varsler som angår meg, sier Trond Giske. Jeg har hatt en gjennomgang av dette sammen med Jonas og Kjersti i dag og tatt til meg kritikken. Jeg tar på alvor at jeg har opptrådt på en måte som har vært belastende. Det beklager jeg sterkt. Det er mitt ansvar å bidra til at ingen opplever meg slik.*
- Jeg ser at slike opplevelser er negativt for partiet og for partikulturen vi skal ha, og at det er et særlig ansvar for oss som har ledende tillitsverv å sørge for en god partikultur. Dette tar jeg til meg og vil gjøre mitt for å bidra til dette, sier Giske.*
(Arbeiderpartiet.no, 2017)

Slik var situasjonen da Giske stilte på Dagsrevyen samme kveld. Det interessante med pressemeldingen er at den er formet som et intervju, hvor de ulike punktene fremstår som svar på spørsmål som noen har stilt. Dette er interessant fordi det kan fremstå som at Arbeiderpartiet har formet pressemeldingen slik at de har tatt høyde for spørsmål som kan komme og kan henvise til pressemeldingen framfor å gi ytterlige kommentar.

Det påtrengende problem

For Giske hadde oppslagene i media og gjennomgangen av varslersakene i eget parti fremmet en retorisk situasjon. Det var flere utfordringer ved situasjonen, men som Bitzer (1968, s .6) skriver, er det kun problem som kan løses retorisk som er et påtrengende problem. For Giske var dette problemet de anklagene som Arbeiderpartiet hadde behandlet og som han var nødt til å adressere. Hvorfor? Anklagene mot Giske medførte svekket tillit til både Giske og Arbeiderpartiet. Anklagene gjorde videre at Giskes karakter ble stilt spørsmål ved, særlig hvorvidt Giske var skikket til å være en leder. Som en fremtredende politiker og en mulig fremtidig leder for Arbeiderpartiet, var dette en katastrofe. Derfor måtte Giske gripe den retoriske situasjon, særlig fordi en beklagelse av oppførselen til de fornærmende kunne bedret Giskes egen situasjon.

Giske var anklaget for å bedrive seksuell trakassering av yngre kvinner i partiet, og anklagene ble fremmet som svært alvorlige. At Giske måtte utale seg, var en konsekvens av det faktiske påtrengende problemet. Det påtrengende problemet for Giske hadde vedvart siden Dagens Næringsliv (Gjerstad & Skard, 2017) presenterte de første varslene, men endringen som gjorde at han nå måtte adressere de alvorlige anklagene var at ledelsen i Arbeiderpartiet var ferdig med gjennomgangen av varslene som var kommet så langt. Partiledelsen valgte å tro på varslene og konfronterte Giske med dette. Når partiledelsen hadde gjennomgått varslene og sendt ut en pressemelding, var Giske i en posisjon hvor han måtte forsøke å ta kontroll over egen situasjon, og komme med en uttalelse og forme en apologi eller et forsvar av seg selv. Dette kan best forklares ved at når Arbeiderpartiet hadde uttalt seg, ville mediene fortsette å skrive uavhengig av Giskes versjon. Om Giske skulle gjenoppnå tilliten og ha ambisjoner om et bedret image, kunne han ikke la situasjonen spinne videre. Innen krisekommunikasjon er det poengtert at man bør jobbe for å være den foretrukne kilden i en krise. Om du ikke forteller historien, gjør andre det (Bø, 2009, s. 32). For å gripe en retorisk situasjon og adressere det påtrengende problemet, er det å prøve å beholde kontroll på situasjonen viktig.

Et informasjonsvakuum ødelegger den muligheten. Hvis den virksomheten med ansvaret for håndteringen ikke sier noe, vil andre mer eller mindre seriøse kilder raskt komme på banen. Resultatet kan bli forvirring, tap av kontroll og feilinformasjon. For å bli den foretrukne kilde er det derfor viktig å sørge for løpende informasjon fra første stund, og dermed vise at man «er på ballen». (Reithaug, 2018)

For Giske var det helt nødvendig å uttale seg etter gjennomgangen av fremlagte varsler. Om det ikke hadde kommet en uttalelse fra Giske vil det kunne debatteres om han ikke hadde grepet den retoriske situasjonen. En slik påstand kan knyttes til Bitzers teori, fordi muligheten til å fremme et tilsvarende er begrenset. Om situasjonen går over i en ny fase er det for sent for Giske å uttale seg som ønsket, og uttalelsen kan ikke lengre anses som en passende respons (Bitzer, 1968, s. 10-11). At han mottok kritikk for oppførselen sin og var gjort kjent med varslene gjorde at han ikke hadde annet valg enn å uttale seg i møte med anklagene. For Giske handlet dette om å forsvare sitt omdømme og muligheten til å fortsette i politikken, noe som var truet som følge av alvorsgraden i varslene mot han. I følge Bitzer (1968, s. 7), og som også gjaldt Giske i den retoriske situasjonen, kan det påtrengende problemet løses ved å adressere det retoriske publikumet. Dette er den delen av publikum som Giske adresserer og som har muligheten til å endre situasjonen.

Det retoriske publikum

I henhold til den retoriske situasjonen (Bitzer, 1968, s. 6) har intervjuet Giske gav på Dagsrevyen et retorisk publikum på lik linje med at det fremkommer et påtrengende problem. De som så intervjuet var det faktiske publikumet, selv om også det retoriske publikumet (de som kan bedre situasjonen) kan ha sett det. Når man ser på intervjuet er det særlig tre grupper som peker seg ut som et mulig retorisk publikum, altså det publikumet som Giske må tale til for å bedre eller fjerne det påtrengende problemet.

Den første gruppen er media som har trykket sakene, og som siden de første ryktene mot Giske har prøvd å få kommentarer fra ham. Intervjuet tar utgangspunkt i å svare på varslene han nå er gjort kjent med, og å beklage for ubehaget han har påført andre. Den andre gruppen som i intervjuet fremkommer som et mulig retorisk publikum er de som faktisk har varslet, og som har opplevd uønskt oppmerksomhet og oppførsel fra Giske. Han uttaler at han beklaget at folk har opplevd dette, og fremmer at han tar lærdom av det og er blitt vekket av situasjonen. Den tredje gruppen av publikumet er medlemmene i Arbeiderpartiet og Giskes egne tilhengere, de som han har skadet tilliten til. Dette gjelder tilliten til seg selv, men også tilliten og omdømmet til Arbeiderpartiet, som Giske også beklager på det sterkeste.

Av disse tre gruppene med publikummere er mediene og medlemmer av Arbeiderpartiet grupper som er viktige for Giske å adressere, men det publikumet som potensielt kunne moderere det påtrengende problemet for Giske er de som faktisk varslet mot ham. I Giskes situasjon kunne Giskes fremste alternativ vært å adressere varslene som det

retoriske publikumet. Bakgrunnen for dette er at en akseptert unnskyldning til de som varslet kunne bedre det påtrengende problemet for Giske. Gjennom å adressere varslene, kunne en uforbeholden beklagelse fra Giske stilt ham i et positivt lys og fungere som en mulig forsoning.

Retoriske vilkår

Trond Giskes intervju på Dagsrevyen er påvirket av de ulike mulighetene og begrensingene som situasjonen gir. De retoriske vilkårene som Giske måtte forholde seg til og håndtere for å endre situasjonen han befant seg i var med å avgjøre hvordan Giske kunne respondere til situasjonen.

Det er flere vilkår som inntreffer når Giske skal intervjues. For det første, de forholdene som Giske ikke kunne styre, ikke-fagtekniske vilkår. For det andre, de fagtekniske vilkår, etos, patos og logos, som Giske kunne styre. De siste vilkårene er fysiske (tekniske) vilkår og kulturelle og psykologiske vilkår som alle er med på å sette rammer og muligheter for Giske under intervjuet.

For Giske var dette et intervju der han skulle svare på de anklagene som var kommet mot ham, de varslene som også Arbeiderpartiet hadde avgjort at var brudd på deres retningslinjer. Intervjueren og konversasjonen som foregikk under intervjuet var ikke-fagtekniske vilkår som Giske ikke kunne styre. Intervjuerens spørsmål var noe Giske måtte svare på, og hvordan disse ble stilt kunne ikke Giske gjøre noe med. Et eksempel på dette er:

Var det medieoppslagene? Samtalen med Støre og Stenseng i dag? Hva var det som fikk deg til. Hva var det som fikk deg til å skjønne alvoret i den måten du har oppført deg på? (Intervjuet med Dagsrevyen, vedlegg 1)

Selv om Giske kunne svart slik at han styrte samtalen inn i et mønster, ville intervjueren ha svar på sine spørsmål, noe som gjør at Giske må forholde seg til vilkårene og heller svare etter beste evne. Den fremste rammen som Giske måtte forholde seg til var at Arbeiderpartiet alt hadde avgjort at han hadde brutt retningslinjer i partiet og handlet på en upassende måte. Uansett hva Giske valgte å kommentere, var det innenfor denne rammen.

De fagtekniske vilkårene etos, patos og logos spiller også inn på de rammene som Giske måtte forholde seg til i situasjonen. Giske har i situasjonen et svekket etos og utgjør en begrensing, men ved å legge seg flat kan patos være en mulighet, noe som gjør at Giske er tjent med å spille på publikums følelser.

Ved å stille på intervju på Dagsrevyen er valget av mediet et fysisk vilkår som Giske må forholde seg til. Dette gjør at Giske har ulike rammer som kan jobbe for og mot ham. Når Giske senere tar til Facebook endres disse fra når han er på Dagsrevyen. Ved å stille på Dagsrevyen er Giske tvunget til å svare på NRK sine spørsmål om situasjonen. Selv om Giske kunne forberede seg på hvilken type spørsmål som ville bli stilt, ville han sitte live foran alle som følger med. Dette setter begrensninger for Giske i hvordan han kan fremstå, og både hva og hvordan han svarer. I situasjonen hadde også intervjueren muligheten til å stille kritiske spørsmål dersom Giske framsto som unnvikende. Alt dette er begrensende for Giske, men det skaper også muligheter. Ved å fremstå veltalende, angrende og som en som har tatt lærdom kan han svare ved å forsøke å spille på følelser både i ord og kroppsspråk. Med kameraene og det norske folk rettet mot seg er dette en av få muligheter som de fysiske vilkårene tillater. Giskes andre alternativ var å angripe situasjonen ved å hevde at han var et offer for maktkamp internt i partiet, noe enkelte partifeller mente (Lundgaard, Ask & Spence, 2017). Effekten dette kunne hatt er usikker, og Giske valgte også her en mer ydmyk fremstilling.

Den retoriske situasjonen slik den framsto før og under intervjuet var at media hadde fulgt saken tett, og publikum og andre medier som fulgte Giskes intervju var et retorisk vilkår som satte begrensninger. Ved å stille opp på nasjonalt fjernsyn kunne alle som ville se og vurdere det Giske sa. For Giske, som forsøkte å endre situasjonen, var dette en mulig begrensning, særlig sett i ly av kritikken mennesker felt av #metoo fikk. For Giske ville det her være naturlig å spille på følelser for å endre holdninger hos publikum. I Giskes situasjon, rent kommunikativt, var det viktig å fremstå ydmyk og angrende, veltalende og behersket. Situasjonen var slik at han ikke kunne miste besinnelsen eller i særlig grad rette på det han sa. I et intervju på fjernsyn ville øyeblikket alt være forbi.

Disse utfordringene med valg av media og et publikum som treffer store deler av befolkningen er en utfordring, særlig om publikumet ikke deler den overbevisningen som Giske selv har. Muligheten i å kunne forme uttalelsene sine selv, og ha muligheten til selv å velge innholdet, kan forklare Giskes valg av Facebook i de videre uttalelsene sine. Kommunikativt gjorde valget om å stille opp på fjernsyn at Giske i mindre grad kunne styre hva han måtte svare på og han risikerte å bli stilt til veggs av intervjueren. Men publikum kunne se et angrende kroppsspråk kombinert med uttalelsene, og når Giske gikk over til Facebook, ble han automatisk mer gjemt.

Passende respons

Bitzer (1968, s. 10) utdyper i artikkelen sin at den retoriske situasjonen inviterer til en «passende respons¹⁵». I Trond Giske sitt tilfelle, med anklagene som påtrengende problem og varslerne som retorisk publikum, ville en passende respons være å legge seg flat og unnskyldte. Med å legge seg flat menes å innrømme feilen, at man har lært og vil gjøre det man kan for at tilsvarende episoder ikke skal skje i fremtiden. Dette er basert på situasjonsanalysen tidligere i delkapittelet.

Arbeiderpartiet hadde allerede uttalt seg om varslene og kritisert Giske. Om Giske hadde gjort noe annet enn å beklage eller komme med en forklaring, hadde situasjonen trolig eskalert. Eksempelvis et angrep på varslerne på direkte sendt fjernsyn være noe intervjueren hadde stilt Giske til vegs på. Det hadde heller ikke forløst situasjonen. Slik situasjonen fremstår ville en passende respons fra Giske være en respons som viser anger og refleksjon. I det neste delkapittelet vil Giskes faktiske respons bli analysert.

4.1.2 Giskes respons og retoriske forsvar

Frem mot intervjuet som Giske gjennomførte på Dagsrevyen, hadde Giske unnlatt å svare på henvendelser fra media. Dette var første gang han uttalte seg om varslersakene etter at han selv var blitt anklaget i media. Giske selv hadde vært delaktig i å gå gjennom varslene mot ham sammen med partileder Jonas Gahr Støre og partisekretær Kjersti Stenseng. Selv om det å tie også kan anses som en strategi, er den ikke inkludert i denne analysen. Formålet er som for Benoit å se på de verbale strategiene, mens taushet er en non-verbal¹⁶ strategi. Etter å ha valgt å tie, stilte Giske til intervju for å uttale seg og for å fremme sitt forsvar.

Gjennomgående for forsvaret er at Giske spiller på sitt engasjement for Arbeiderpartiet, at han bare er et menneske og erkjenner sine feil og at han beklager. Giske har alt erkjent de varslersakene som er kommet mot ham, og hans rasjonelle argumenter i intervjuet spiller på at han har lært, at han skulle vært foruten varslene og han er lei for at noen er støtt, noe som gjør at han i situasjonen først og fremst spiller på publikums følelser.

Intervjuet fremstår som en kombinasjon av flere av de overordnede strategiene i Benoit's teori. Intervjuet innledes med et spørsmål om hva Giske faktisk beklager, og han svarer følgende:

¹⁵ *To say that a rhetorical response fits a situation is to say that it meets the requirements established by the situation.* (Bitzer, 1968, s. 10)

¹⁶ Å tie er en non-verbal strategi der man håper at saken dør hen om man tier og ignorerer saken (Benoit, 1995, s. 79)

Intervjuer: Trond Giske, du sier du har skjont at du har opptrådd på en måte som har vært upassende. Hva er det nå du beklager?

Giske: Jeg beklager at jeg har opptrådd på en måte som enkeltmennesker har opplevd som upassende eller opplevd som ubehagelig. Det må jeg legge på min kappe, det er min skyld. Og det er jeg veldig lei meg for. Vi har de siste dagene fått inn varsler og henvendelser om dette fra enkelte personer. Vi har gått igjennom det, og det har vært en øyeåpner for meg som jeg tar på dypt alvorlig, og som jeg beklager og skal lære av. (Giskes intervju på Dagsrevyen, 21.12.17, vedlegg 1)

Vi ser her den tydeligste av de retoriske strategiene Giske benyttet, *bønn om tilgivelse*. Giske fremmer i intervjuet at han beklager oppførselen sin og også er villig til å møte varslerne dersom de tillater det for å beklage. At Giske uttaler at han ønsker å lære viser til korrigerende, en av Benoit's andre strategier. Et annet eksempel på dette er:

Intervjuer: Var det medieoppslagene? Samtalen med Støre og Stenseng i dag? Hva var det som fikk deg til. Hva var det som fikk deg til å skjønne alvoret i den måten du har oppført deg på?

Giske: Det var jo de konkrete henvendelsene og varslene. Å ta det på alvor. Jeg tror jo at de siste ukene og månedene har vært en enorm øyeåpner for veldig mange. Også for meg, og når du får så konkrete tilbakemeldinger så er det ikke noe annet å gjøre enn å legge seg flat, ta ansvar selv og ta selvkritikk. (Giskes intervju på Dagsrevyen, 21.12.17, vedlegg 1)

Ettersom at Giske vedgikk at han hadde oppført seg på en uheldig måte og beklaget dette, tydeliggjøres denne strategien. Selv om bønn om tilgivelse er den strategien som Giske i hovedsak benytter retorisk, kan det stilles spørsmål ved om Giske fremmer en uforbeholden unnskyldning i intervjuet. Dette kommer frem da Giske ikke tydelig ber om unnskyldning, men sier han er lei seg og heller beklager at det har hendt.

Gjennom intervjuet kommer andre av Benoit's strategier frem, noe som taler for en kombinasjon av strategier fra Giskes hold. De to andre strategiene Giske benytter for å bedre egen situasjon, og som fremkommer i intervjuet, er *korrigerende* og *unndragelse av ansvar*. Korrigerende som strategi ser vi i de samme eksemplene som viser at Giske ber om tilgivelse, i form av han sier han tar til seg lærdom og skal gjøre det bedre i fremtiden. Her tilbyr Giske å endre på, og å være mer bevisst, sine handlinger slik at liknende episoder ikke skal skje igjen.

Denne formen for korrigerende benyttelse benyttes også når Giske snakker om gjenreisningen av tilliten til seg selv i Arbeiderpartiet, her også i kombinasjon med en bønn om tilgivelse:

Intervjuer: Hva tenker du om din stilling som nestleder?

Giske: Jeg tenker selvfølgelig at en sånn situasjon svekker tilliten til meg som, og det er jeg også lei meg for. Alle de flotte partifolkene som opplever at dette går utover dem, og jeg skal gjøre alt jeg kan for å gjenreise den tilliten, og det er bare tiden som vil vise om jeg kan lykkes med det. Men jeg skal gjøre mitt beste. (Giskes intervju på Dagsrevyen, 21.12.17, vedlegg 1)

Noe av det Giske er mest tydelig på gjennom hele intervjuet er at han må ta lærdom av varslene mot han, og at han må jobbe med dette slik at andre mennesker kan se ham slik han ønsker og håper å fremstå. Giske viser tydelig at han ønsker å korrigere feilen og unngå at den gjentar seg i fremtiden.

Som underordnet strategi fremstiller Giske unndragelsen av ansvar ved å påpeke at uheldige omstendigheter, eller uhell, har vært gjeldende i de situasjonene der han har hatt en oppførsel som er kritikkverdig. Et eksempel på dette er hvordan han fremstiller at hendelsene er uheldige og har skjedd i situasjoner der han har vært ubevisst på egen rolle, og alkohol gjerne har vært en del av situasjonen. Giske kunne reagert annerledes, og benyttet seg av Benoits strategi for å redusere angrepet. Det ville i så fall være å angripe anklagere og media. Flere hadde tatt til orde for at hele saken var en svertekampanje (Lundgaard, Ask & Spence, 2017), men Giske valgte å la være å ta den kampen på Dagsrevyen. Giske viser også med det et strategisk grep om å unngå en offentlig skittentøyvask i media. Om han ønsket å komme tilbake til politikken kunne dette skadet partiet på en lite hensiktsmessig måte.

Intervjuer: Så er det jo mange som har sagt at dette er en del av en maktkamp, det som nå har skjedd. Anklagene som har kommet mot deg, at, eh. Oppfattet du det sånn?

Giske: For meg er ikke det et poeng her. For meg er det en situasjon som jeg har satt meg selv i. Det er ting som jeg har gjort som har gjort at disse sakene har kommet opp, og det tar jeg på det dypeste alvor. (Giskes intervju på Dagsrevyen, 21.12.17, vedlegg 1)

4.1.3 Oppsummering

Giske kunne nektet å svare på spørsmål, men svarer likevel, og gir et svar som treffer situasjonens passende respons. For å oppnå en passende respons, måtte Giske adressere varslerne, og han burde beklage til dem, noe Giske også gjorde. Det var ikke alle spørsmålene som ble stilt som kan settes direkte opp mot en passende respons, men Giske valgte å svare. Hvor ektefølt beklagelsen var, er noe av det som publikum stilte spørsmål ved. Dette kan være noe av årsaken til at saken rullet videre etter intervjuet.

Problemstillingen i masterprosjektet stiller spørsmål ved hvordan politikere benytter nye kanaler til å forsvare seg. Intervjuet Giske gjorde viser noen aspekt ved hvordan Giske benyttet seg av Facebook da saken fortsatte. Mistankene om at varsler-sakene var en svertkampanje, var noe Giske ikke kunne uttale seg om under intervjuet. I et intervju blir man stilt til veggs av den som intervjuer, og når Giske skulle beklage ville det være vanskelig å gå til angrep på anklagene. Et annet aspekt er at Giske i forkant kunne få vite temaene som intervjuet ville fokusere på, men å formulere gode svar på direktesendt fjernsyn under slikt press er vanskelig. Ved å ta til sosiale medier kunne Giske utforme uttalelsene sine i fred fra redaksjonelle mediers søkelys helt frem til de var publisert, noe som også Ida Aalen viser til i boken *Sosiale medier*¹⁷.

En siste refleksjon, som vil bli tatt opp i drøftingen, er mulige grunner til at Giske valgte å ta den første uttalelsen på fjernsyn fremfor å ta alle uttalelser over Facebook. Dette vil være basert på muligheter og begrensninger som ligger i å stille til intervju og å uttale seg på Facebook.

4.2 Fase 2: Fra forsvar til angrep

Dette delkapittelet analyserer de to første innleggene til Trond Giske. Det første innlegget ble publisert 22. desember 2017, og det andre innlegget 01. januar 2018. Responsen fra offentligheten på Giskes intervju var i stor grad på at NRK burde presset Giske mer på spørsmålene og danset for mye etter Giskes interesserer. Eksempler på dette ser vi på kommentarfeltet til NRK Nyheter på Facebook.

¹⁷ Aalen skriver i boken om Siv Jensen, som etter 22. juli uttalte at koblingen mot FrP var like avskyelig som handlingen, en mulig politisk skandale. Siv Jensen tok til Facebook, beklaget, og skandalen forsvant. Aalen skriver: *Ikke bare kunne Jensen få formulert en uttalelse uten at journalister kunne avbryte eller feilsiterte henne, men hun stanset en potensiell skandale før den rakk å virkelig utfolde seg. Journalistene måtte følge Siv Jensens regi, og ikke omvendt.* (Aalen, 2015, s. 151-152)

Slapt journalistisk håndverk. Dette var jo ikkje eit intervju, men ein samtale der Giske fikk sei akkurat det han ynskte og som ein middels god presserådgiver har drilla han på, på førehand. At ikkje spørsmålet om seksuell trakassering blir fulgt opp når han så elegant(?) unngår å svara på spørsmålet... Nina Owing, du kan betre enn dette! PR rådgiverane til ap har fått det akkurat slik dei ville. Strategi: Alle i ap fikk munnkurv i spørsmål om å stilla opp i Dagsnytt 18 for der ville sjølvsagt eit slikt «tåkesvar» aldri slippa unndå så lett, og så stiller Giske sjølv opp i slækkt intervju ein fredagskveld i dagsrevyen. Resultat: saka er glømt etter jul... NRK Nyheter eg forventa meir av dykk! (Vedlegg 8, kommentarfelt til Giskes intervju)

4.2.1 Det første Facebook-innlegget

22. desember 2017, dagen etter at Trond Giske hadde stilt til intervju på Dagsrevyen, valgte han å uttale seg vidare om varslene mot ham. Dette var det første av i alt tre Facebook-innlegg Giske la ut. I perioden var Giske sykemeldt og ovenfor media og offentligheten generelt kommuniserte Giske kun over Facebook.

4.2.2 Hva var situasjonen

Etter at Giske dagen før hadde stilt opp på et intervju og for første gang beklaget egen oppførsel, valgte Giske å ta til Facebook. De konkrete endringene i Giskes situasjon er tredelt: det er Giskes ønske om å fremme sin versjon av saken, Giskes uttakelse av sykemelding som følge av situasjonen, og Giskes behov for å adressere de vedvarende medietrykket – selv etter at Giske hadde beklaget. Dette føre til at Giske skrev den første uttalelsen på Facebook.

I intervjuet utdypet Giske at han var lei seg for at andre hadde reagerte på hans oppførsel og tok innover seg det som var kommet fram. Giske svarte på de spørsmål som ble stilt og forklarte situasjonen ut fra dette. For Giske sitt vedkommende utviklet situasjonen og forsvaret seg vidare etter dette. Ettersom at det var under et døgn etter at han stilte til intervju, hadde situasjonen utviklet seg mindre enn i forkant av intervjuet.

I de neste delkapitlene blir det sett på hva det påtrengende problem er, hva det retoriske publikumet er og hva som er de retoriske vilkårene i den nye situasjonen, og hvordan Bitzers elementer har endret seg.

Det påtrengende problem

For Giske, som alt hadde beklaget, var det påtrengende problemet at omdømmet fremdeles var under press. Giske ble fremdeles anklaget for seksuell trakassering. Videre hadde ikke media sluttet å skrive om saken, og Giskes eget intervju på Dagsrevyen hadde ikke ført til noen umiddelbar endring i egen situasjon. Vi ser her at apologien dagen før ikke hadde hatt ønsket effekt. Om den hadde det burde det ikke vært nødvendig for Giske å gjenta og redegjøre for beklagelsen. Giske hadde derfor fremdeles et behov for å adressere problemet for å kunne gripe situasjonen slik Bitzer påpeker at er nødvendig.

Til tross for flere andre utfordringer med situasjonen til Giske som burde vært adressert, hadde nye varsler rettet mot Giske gjort at det påtrengende problemet ikke hadde endret seg fra før intervjuet. Disse varslene kom i tillegg til de varslene Giske alt var konfrontert med av Jonas Gahr Støre og Kjersti Stenseng, og som han hadde beklaget for dagen før. I tillegg til medieoppslag om varsler, verserte det rykter om varsler i sosiale medier.

Når Giske ikke hadde fått endret situasjonen med intervjuet dagen før og nye varsler ble presentert i sosiale og redaksjonelle medier, måtte Giske gi en respons på dette fremfor å uttale seg i en bedret situasjon.

Som følge av dette var status for Giske da han skrev det første innlegget, at han var nødt til å svare på det påtrengende problem. Det at han fremdeles var under angrep for å ha oppført seg på en krenkende og plagsom måte, til tross for å ha beklaget. I tillegg ble det fremdeles trykt saker i media om nye varsler.

I innlegget benytter Giske også muligheten til å adressere medietrykket og at han må få komme med sin versjon. For Giske er det tydelig viktig at hans egen versjon kommer frem, og at ryktene og varslene ikke er korrekte etter Giskes mening. Selv om dette var viktige aspekt for Giske å belyse, er de ikke avgjørende for å endre det påtrengende problemet. Dersom Giske faktisk hadde kommet med sin versjon, eller kun beklaget og ble sykemeldt av hensyn til familien, kunne dette rent retorisk vært med på bedre den retoriske situasjonen. Dette passer med Bitzers (1966, s. 7) syn på et påtrengende problem som retorisk, et påtrengende problem er retorisk når den positive forbedringen er mulig, og krever retorisk diskurs for å skape eller støtte oppunder den forbedrede situasjonen.

I situasjonen som Giske sto i, med et påtrengende problem som ikke var endret, er det nærliggende å anta at varslene er et sentralt og retorisk publikum når Giske skriver sitt første Facebook-innlegg.

Det retoriske publikum

Det retoriske publikummet er som tidligere nevnt det publikummet som kan lette på eller endre situasjonen til Giske. Når Giske skriver på Facebook, kan dette potensielt nå veldig mange, særlig dersom redaksjonelle nyhetsmedier plukker opp innlegget. Ettersom at han valgte å ta til sin offisielle Facebook-side, er egne tilhengere og støttespillere en av disse gruppene som Giske kan nå ut til. Mediene, varslerne, medlemmer i Arbeiderpartiet og andre politiske grupperinger er andre som innlegget har potensialet til å nå.

Av disse er det bare en gruppe som kan bedre Giskes omdømme i offentlighetens syn, og det er varslerne. Dette er en gruppe som det ikke er gitt at Giske ville nådd ut til med sitt valg av medium for uttalelsen. Som med det påtrengende problemet, er heller ikke det retoriske publikummet endret siden før Giske stilte på Dagsrevyen for å bli intervjuet. For Giske vil det å ikke være tydelig nok i adresseringen til de han bør beklage til, være noe som forverrer situasjonen fremfor å bedre den.

Giske startet også innlegget sitt med å poengtere at han har beklaget og at det gjør vondt å høre historiene som kommer fram.

Retoriske vilkår

Med utgangspunkt i de retoriske vilkårene (de tekniske) som kunne vises til i intervjuet som Giske deltok i på Dagsrevyen, har flere av rammene blitt endret. Ved å benytte seg av sosiale medier fikk Giske andre muligheter og begrensninger. Mulighetene og begrensningene som Giske nå måtte forholde seg til i sosiale medier ble presentert i teorikapittelet om sosiale medier som retorisk vilkår.

Ved å ta til Facebook kunne Trond Giske forme sin neste uttalelse i fred uten at media eller andre kunne stille spørsmål ved den før alt var publisert. Av ikke-fagtekniske vilkår var sykemeldingen Giske hadde mottatt en endring i situasjonen, og som Giske ikke kunne styre. Ikke fordi Giske ikke kunne si nei til sykemeldingen, eller be om en sykemelding, men fordi sykemeldingen setter en begrensning på hvor Giske kan uttale seg. Å stille til intervju når man er sykemeldt kan gi et feil inntrykk når presset fra media er utgangspunktet for sykemeldingen. Et annet aspekt, av ikke-fagtekniske vilkår, var andre sine handlinger i sosiale medier og tradisjonelle medier. Det ble blant annet fremmer flere anklager, som Giske mente at var falske.

Som i intervjuet spiller Giske på følelsene til publikum. Patos er et av de fagtekniske vilkårene som Giske bruker mest. Som en konsekvens av situasjonen, hadde Giskes etos blitt svekket. Å forsøke å vise at man er lei seg og ønsker tilgivelse er Giskes alternativ når det å bruke eget etos ville vært en begrensning.

Når Giske byttet fra intervju på fjernsyn til Facebook-innlegg, gjorde dette om på de tekniske mulighetene og begrensingene som satt rammene for Giske. Sosiale medier som retorisk vilkår har andre forutsetninger og krav enn et intervju. En av disse mulighetene er at Giske kunne fremme sitt motangrep mot flere av anklagene, og formulere dette uten kritiske spørsmål før uttalelsen var gitt i sin helhet. Når Giske uttalte seg på Facebook, kunne han fremdeles spille på publikums følelser og fremstå angrende og sympatisk. Like fullt gir Facebook noen andre begrensinger og muligheter enn intervju på nasjonalt fjernsyn. For det første vil ikke publikum kunne følge med på kroppsspråket ditt, journalister vil ikke kunne stille spørsmål underveis, og Giske kunne i større grad tenke nøye gjennom hva som ble skrevet framfor å risikere å si noe i affekt. Alt dette fremstår som muligheter innenfor de rammene som det fysiske vilkåret gir. Samtidig vil det være en begrensning for Giske at folk vil kunne anklage ham for å gjemme seg unna, og heller skrive sin versjon i fred uten forstyrrelser fra journalister. Det kan antas at Giske slik sett måtte ta høyde for dette som en begrensning på hva han kunne skrive uten å komme i konflikt med å fremme beklagelsen som en del av forsvaret sitt.

De kulturelle og psykologiske vilkårene som Giske måtte forholde seg til i det første innlegget på Facebook kan i stor grad sees i sammenheng med det fysiske vilkåret om å bruke Facebook som medium. Et viktig aspekt som ikke ble nevnt i det foregående avsnittet er at ved å bruke sin offisielle Facebook-side til å uttale seg, så vil Giske i større grad nå ut til et publikum som er mer vennlig innstilt overfor Giske, enn publikumet som følger med på landsdekkende fjernsyn. Selv om media vil dekke innlegg på sosiale medier og meningsmotstandere kan kommentere på innlegget, så vil et flertall av de som får opp innlegget i teorien være mer vennlig innstilt overfor det Giskes uttaler. Den andelen av publikum som kommenterte og reagerte på innlegget vil i større grad utgjøre den delen av publikum som deler Giskes verdier og overbevisning, og som potensielt støtter ham på tross av det han er anklaget for. For Giske, som ønsker å endre situasjonen, er disse mulighetene som de psykologiske og kulturelle mulighetene tilbyr via sosiale medier en mulighet til å få sympati og en imøtekommende holdning av mennesker som støtter Giske. De kulturelle og psykologiske vilkårene er riktig nok knyttet til varslerne som retorisk publikum, men effekten av å ha støtte kan dytte varslerne i en retning hvor tilgivelse er en mulighet.

Passende respons

Tatt i betraktning at Trond Giske alt hadde beklaget for de varslene som var behandlet og allerede var sykemeldt, ville en passende respons være en uttalelse som fokuserte på akkurat

dette. Giske burde gjenta sin unnskyldning overfor varslerne som alt hadde fått sakene sine behandlet. Den videre respons burde være at han er sykemeldt av hensyn til familien, og at hans fremtidige rolle i Arbeiderpartiet er opp til partiledelsen på sentralstyremøtet å avgjøre. Dette hadde trolig gitt Giske ro og vist at han tok ansvar innenfor egne rammer. Vi skal nå se på hvilken respons Giske faktisk gav.

4.2.3 Det retoriske forsvaret

I intervjuet dagen før tok Giske i bruk unndragelse av ansvar, korrigerende og bønn om tilgivelse da han beklaget at hans oppførsel hadde blitt oppfattet som problematisk av andre. I det første innlegget Giske skrev på Facebook, fremkommer også flere av disse strategiene. I tillegg blir andre av de overordnede kategoriene, som Benoit beskriver som image-gjenopprettende, benyttet. Blant Benoits overordnede strategier finner man også *Reduksjon av angrepets omfang*, kombinert med den første av Benoits overordnede strategier; *Benektelse*.

Utover at Giske poengter beklagelsen han kom med dagen før, benytter ikke Giske Benoits bønn om tilgivelse som strategi i dette innlegget. Vi ser at han starter med dette, samtidig som at han fremholder korrigeringen som strategi. Dette ved å uttale at alle som har varslet skal bli hørt og behandlet på en god måte.

Jeg har uttrykt en dyp beklagelse for at jeg gjennom min atferd har påført andre mennesker ubehag og problemer. Det gjør meg vondt å høre tilbakemeldinger fra de som har opplevd dette. Alle som varsler skal få en god og riktig behandling. (Giske på Facebook, 22.12.17, vedlegg 2)

Det første viser gjentagelsen av beklagelsen, før det neste sitatet viser korrigeringen.

Det gjør meg vondt å høre tilbakemeldinger fra de som har opplevd dette. Alle som varsler skal få en god og riktig behandling. (Giske på Facebook, 22.12.17, vedlegg 2)

Som på intervjuet Giske stilte i ser vi at han appellerer til følelser hos leseren, noe som passer med Giskes forsvarsstrategi om korrigerende og beklagelse. Ønsket til Giske kan antas å være å få sympati, motta støtte, og å bli tilgitt. Giske brukte her ord og uttrykk for å fremme en følelse hos tilhørerne med eksempler som: *Det gjør meg vondt å høre (...), Jeg har dyp sympati med (...)* og *Også jeg har opplevd de siste dagene som svært belastende (...)*.

At Giske gikk til motangrep, er noe av det nye i Giske sitt forsvar etter at han byttet til uttalelser på Facebook. I Facebook-innlegget tar han i bruk to av Benoits andre overordnede strategier. Etter å ha svart på NRKs spørsmål dagen før, var Facebook-innlegget en anledning til å fremme sitt synspunkt. I innlegget skriver han at det er ting han må bestride. Her velger han å benekte flere anklager som direkte feil slik han oppfattet det, eller som oppdiktede.

Samtidig opplever jeg at det kommer påstander jeg må bestride, fordi det ikke samsvarer med min opplevelse, eller fordi det som presenteres som fakta, ikke stemmer. (Giske på Facebook, 22.12.17, vedlegg 2)

For Giske betyr dette at han sår tvil om ting som kommer frem i media. Ved å gjøre dette, angriper Giske i stedet for å legge seg flat. En særlig utfordring er at Giske ikke sier at disse påstandene er feil, men feil ut fra egen oppfattelse av situasjonen, en uttalelse som Giske fikk problemer med.

Den første av Benoits overordnede strategier, benektelse, fremkommer her når Giske påstår at ting fremmet som fakta er usant og noe han benekter at har skjedd. Ved å påstå at anklager og situasjoner som er kommet frem er uriktige, spiller Giske også på Benoits tredje strategi, reduksjon av angrepets omfang, gjennom å angripe anklagerne. Det er en av undertypene av reduksjon av angrepets omfang som strategi. Ved å gjøre dette, tar ikke Giske vekk beklagelsen han uttalte for varsler som alt var behandlet, men angriper andre saker som blant annet var blitt trykket i media. I det andre avsnittet skriver Giske et tydelig tilsvarende, og angriper indirekte de som han selv mener at skriver falske anklager. Lengre nede i innlegget ser man også bruken av angrep på anklager som strategi. Dette for å lede oppmerksomheten vekk fra anklagene og over på at han nå er sykemeldt som en konsekvens av presset som blant annet media har rettet mot ham. Dette angrepet er mer rettet mot media, enn anklagene som har kommet. Og det er særlig medietrykket Giske benytter som argument i strategien når han føler at medietrykket har blitt for mye for seg selv:

Også jeg har opplevd de siste dagene som svært belastende. Jeg er vant med et høyt medietrykk, men i denne saken opplever jeg en ny og annerledes journalistikk. Presset har blitt svært vanskelig å bære. (Giske på Facebook, 22.12.17, vedlegg 2)

4.2.4 Respons fra offentligheten

Giske valgte som kjent å ta sin neste uttalelse på Facebook-siden sin fremfor å snakke videre med media. Ettersom at han også var sykemeldt, var dette en måte å kommunisere på der han og teamet hans kunne forfatte uttalelsen uten innsigelser.

Innlegget til Giske fikk godt over 1500 likes og over 1300 kommentarer. Blant likerklikkene var det i hovedsak standardvalget som ble brukt, men flere tok også i bruk hjerte og latter som reaksjoner. Av de andre reaksjonsmåtene Facebook tilbyr, forekom det også et fåtall av de andre reaksjonene som Facebook tilbyr.

Figur 4 Reaksjoner, delinger og kommentarer på Giskes første innlegg

På kommentarfeltet til Facebook-innlegget finner vi flere kommentarer som både støtter og kritiserer Giske. Utgangspunktet er tatt i de kommentarene Facebook lister som mest relevant. Det er i hovedsak fire hovedgrupper med kommentarer som går igjen.

1. Består av de som kritiserte og i ulik grad ba om at Giske skulle trekke seg, men på en saklig måte. Eksempler på disse kommentarene finner man under.

Av respekt for kvinnene du har trakassert, bør du trekke deg fra politikken. At du ikke har forstått i hvilken grad du har krenket disse kvinnene, tror jeg ingenting på.

(Kommentarfeltet på Facebook, vedlegg 5)

Hei, Trond!

Som ung AUfer så blir jeg virkelig rystet av å høre på hvilke fortellinger som har kommet om deg og din oppførsel de siste dagene. Har du noe respekt for de menneskene du har såret og denne organisasjonen du nå holder på å dra med deg ned i søla så synes jeg du virkelig bør trekke deg som nestleder.

Ingen partier er tjent med en nestleder som oppfører seg på en slik måte du flere ganger har gjort mens du har vært aktiv i politikken. (Kommentarfeltet på Facebook, vedlegg 5)

2. Omfatter de som støttet Giske i den forstand at de var tydelige på at Giske hadde oppført seg på en uheldig måte, men som mente at måten andre skrev på i kommentarfelt og media generelt hadde tatt saken for langt selv i en slik situasjon. Eksempler på disse kommentarene finner man under.

Jeg deler ikke din politiske ideologi Trond Giske og har til tider sett på deg som både arrogant og en aktiv brikke i et maktspill som står langt fra sunne verdier og ikke vært et demokrati verdig. Men...Akkurat nå har jeg stor sympati for deg som medmenneske.

Kommentarer her inne, medias fråtsing, personers skadefryd er en stor belastning for deg og de som står deg nær. Små og store feil blir begått hele livet og vi må på et gitt tidspunkt stå til rette for dette, men det betyr ikke at media og vi rundt har en rett til å ødelegge et menneske. Reis deg opp og ta ansvar for det som har blitt sagt og gjort, men ha samtidig troen på at de fleste vil deg godt. (Kommentarfeltet på Facebook, vedlegg 5)

3. Gruppen består av menneskene som stilte spørsmål med #metoo og hvor grensene skulle gå. Eksempler på disse kommentarene finner man under.

Selv om høyre og erna er mine favoritter så liker jeg ikke dette. Meeto virker som har tatt helt av. Du har nok opptrådt kritikk verdig, men det skulle noen ha gitt deg beskjed om tidligere, partiet skulle ha håndtert dette annerledes.

Jeg er uenig i mye m ditt parti, men jeg synes du fremstår som en dyktig og klar politiker , d har du vært i mange år

God jul

Ta vare på deg selv og familien

Og dere som hetser her

Se dere selv i speilet og skjerp derre (Kommentarfeltet på Facebook, vedlegg 5)

4. Består av de som er svært kritisk til Giske og som skriver nedsettende om både oppførsel, sykemelding med mer. Eksempler på disse kommentarene finner man under.

Kan man bare sykemelde seg når ting blir ubehagelige?

Dette er jo missbruk av mine skattepenger.

At du ikke kan oppføre deg blant damer er jo ikke mitt problem (Kommentarfeltet på Facebook, vedlegg 5)

En vanlig mann i gata hadde blitt arrestert hvis ei ung jente sa til politiet at noen hadde kysset og befølt henne mot sin vilje.....

Må være greit å kunne gjemme seg bak politikk og sykemelding....

God jul ! (Kommentarfeltet på Facebook, vedlegg 5)

Med utgangspunkt i kommentarene, var reaksjonen til offentligheten blandet og med meningsdannelser i flere retninger. Å uttale seg på Facebook slik som Giske gjorde, åpnet opp for at vanlige mennesker kunne kommentere på innlegget. Om man ser på effekten av å bruke sosiale medier til denne uttalelsen, kan det diskuteres om dette innlegget fikk den effekten Giske håpet på. Sett i lys av den antatte fordelene som ble diskutert i delkapittelet om retoriske vilkår (2.2.4), har Giske mistolket situasjonen.

Slik innlegget til Giske ble analysert, har dette innlegget trolig ikke hatt den effekten Giske håpet på. At verken intervjuet på Dagsrevyen eller Facebook-innlegget tydelig nok beklaget situasjonen, og at Giske så kort tid etter intervjuet fikk det til å handle om seg selv, var trolig medvirkende til at saken rullet videre i media. Det er særlig to grunner til det: for det første dukker det opp et krav fra publikum om at Giske bør trekke seg som nestleder, og for det andre blir Giske av publikum anklaget for å ikke forstå sin egen rolle i situasjonen, fordi dette ikke handler om hva Giske selv mener eller føler.

4.2.5 Oppsummering av Giskes første Facebook-innlegg

Etter intervjuet ville en passende respons for Trond Giske være å gjenta beklagelsen og forklare at han tok ut sykemelding. Giske kunne i tillegg utforme denne responsen uten at

media eller andre kunne avbryte og stille spørsmål. Hadde Giske valgt å gjøre dette kan det tenkes at den retoriske situasjonen hadde blitt løst. Ikke bare det, men som tilbakemeldingene på innlegget viser, ville han høstet mye støtte for dette.

I stedet valgte Giske å gå til angrep på mediene og mennesker han mener at sprer falske anklager. Dette er ikke nødvendigvis et problem, og utgjør for Giske en mulig fordel all den tid han i sosiale medier kan fremme en respons som avvæpner situasjonen. Giske beholder med dette regien selv. Det kan hevdes at det Giske derimot gjør, er å feiltolkesituasjonen. Giskes angrep har et preg av at flere varsler strider med hans opplevelser, og at Giske selv er blitt utsatt for stort press. Giske misbruker her muligheten til å ende den retoriske situasjonen, og ved å fremstille seg selv som offer øker frustrasjonen blant publikum.

Når vi ser til problemstillingen ser vi, ut fra Giskes respons i det første innlegget på Facebook, to ting. Det første er at Giske ved å ta til sosiale medier ikke må svare journalister eller andre på det han skriver. Det kan antas at det er mulig for en retor å ha regien selv, og ikke minste i mye større grad kontrollere informasjonen som får oppmerksomhet ved å ta til sosiale medier. Det andre er at Giske i mye større grad kan få respons den delen av publikum som er positivt innstilt til ham. Det er lite trolig at det faktiske publikumet på Facebook treffer målgruppen som kan endre Giskes retoriske situasjon, men å ha oppslutning blant egne tilhengere er et utgangspunkt dersom målet er å gjenoppreise eget image.

4.2.6 Det andre innlegget på Facebook

Det andre av Trond Giskes tre innlegg på Facebook ble skrevet 1. januar 2018. Da var han fremdeles sykemeldt. Innlegget ble skrevet etter at Giske samme dag hadde medelt partiledelsen om at han trakk seg som nestleder i Arbeiderpartiet på ubestemt tid. Som følge av sykemeldingen hadde ikke Giske uttalt seg om varsler-sakene siden 22. desember.

4.2.7 Hva er situasjonen

I romjulen hadde ryktene om flere varsler fortsatt, og mediene fortsatte å følge varslersaken tett. Dette til tross for at Giske var sykemeldt og ikke hadde kommet med kommentarer utover Facebook-innlegget 22. desember. Ved å ta til Facebook hadde Giske åpnet opp for å kommunisere direkte til offentligheten. Flere hadde gitt sin støtte til Giske, men mange krevde hans avgang som nestleder. Giskes retoriske situasjon hadde dermed utviklet seg fra at han ble anklaget for seksuell trakassering, til også å omfatte kravet om at han burde trekke seg. Et

viktig aspekt ved situasjonen var også at varslene skulle diskuteres på et sentralstyremøte 2. januar.

Utviklingen var kommet dit hen at Giske alt hadde uttalt seg to ganger uten at det hadde bedret egen situasjon i særlig grad. Grunnen ligger i at mediene fremdeles skrev om saken. Ikke bare hadde Giske fått det forrige innlegget til å handle om egne meninger, noe som mange mente var et problem, men flere mente beklagelsen ikke var ekte nok. Et krav fra deler publikum i kommentarfeltet, både fra partifeller og andre, var at han burde trekke seg som nestleder. Dette kom i tillegg til kravet om en ektefølt beklagelse. Selv om han hadde støtte fra mange, var kravene om beklagelse, avgang som nestleder og flere anklager mot hans person i media, situasjonen Giske befant seg i.

Det påtrengende problem

Som tidligere var det påtrengende problemet for Giske at det fremdeles var varsler og anklager om at han hadde oppført seg på en krenkende måte overfor yngre kvinner. Selv etter å ha beklaget for varselsaker som alt var behandlet, hadde ikke angrepene mot Giske avtatt. I tillegg var kravet om at Giske burde trekke seg som nestleder av Arbeiderpartiet et underliggende problem. Med et nært forestående sentralstyremøte, der varslene skulle behandles, var dette en situasjon Giske måtte uttale seg om. Det var flere utfordringer som møtte Giske slik situasjonen fremsto. Kravet om å trekke seg, påstanden om at han ikke forsto situasjonen han var i, og at Giske ikke hadde beklaget godt nok. Det påtrengende problemet er i så måte fremdeles å beklage til varslerne for å få bedret situasjonen. Å trekke seg fra vervet er også et alternativ, men ikke et retorisk svar på utfordringene Giske sto overfor.

Det retoriske publikum

Da Giske adresserte den retoriske situasjonen gjennom innlegget sitt, var publikum i stor grad det samme som ved det forrige innlegget. Også i dette innlegget er det mange grupper med publikum som blir talt til; media, medlemmer av Arbeiderpartiet, varslerne, egne støttespillere, og offentligheten generelt. I dette innlegget var medlemmer av Arbeiderpartiet og Giskes egne støttespillere et viktig publikum slik situasjonen framsto. Det kanskje viktigste publikummet, det retoriske publikumet, kan likevel anses for å være media.

Ettersom det forrige innlegget redegjorde for intervjuet og den første beklagelsen, var dette innlegget mer myntet som en selvstendig uttalelse i saken. For å endre situasjonen, og særlig det påtrengende problemet, var det å komme med en uttalelse som fikk media til å endre vinkling viktig. Det viktigste grepet for Giske var å trekke seg som nestleder, og på den

måten imøtegå kravet fra offentligheten, noe som var ønskelig at media skulle skrive om for Giskes del.

Giske kunne avsluttet innlegget med kun å nevne at han trakk seg. Dette ville trolig ikke løst situasjonen, selv om mange hadde blitt fornøyd. Hadde Giske avsluttet her ville han vist at han tar ansvar ved å trekke seg, men utover det ville beklagelsen bli stående som noe deler av offentligheten mente ikke var ektefølt. En enda viktigere grunn for at Giske ikke kunne avslutte innlegget her var at det da kunne virke da som at Giske trakk seg for sin egen del og mediepresset alene, og ikke fordi varslersakene var noe som var avgjørende. Risikoen for å ikke treffe det retoriske publikummet ved kun å trekke seg, kunne gjort at situasjonen hadde forverret seg.

Derimot, for å treffe det retoriske publikummet og forsøke å unngå mer oppmerksomhet, legger Giske til flere ting som er myntet på media som retorisk publikum. Mediene var, ved siden av varslerne, den gruppen som kunne endre Giskes situasjon dersom Giske talte til de på rett måte. Giske hadde allerede feilet på å bedre den retoriske situasjonen etter intervjuet og det første Facebook-innlegget. Som følge av dette kom det kritikk og krav rettet mot Giske, og for mange ville ikke en beklagelse være nok lengre. Selv om Giske fremdeles burde fastholde beklagelsen, ble det viktigere å nå ut til media for å bedre situasjonen.

Den retoriske situasjonen Giske befant seg i nå krevde med andre ord at han svarte på det som kom opp i media, og med bakgrunn i dette fremstår media som den viktigste grupperingen som publikum var bygget opp av. Derfor var, media slik situasjonen nå fremsto, det retoriske publikummet.

Retoriske vilkår

Av de retoriske vilkårene var det store likhetstrekk mellom det første og andre Facebook-innlegget, særlig når det kom til de rammene som skisserte mulighetene og begrensningene Giske hadde. Han valgte å fortsatt spille på følelsene til folk, som er gjentakende for de fagtekniske vilkårene Giske forholder seg til. Med erfaringen fra det forrige innlegget, endret Giske fra at det skulle handle mye om han, til å i hovedsak handle om andre. Blant disse er partiet, tillitsvalgte og de som hadde reelle varsler.

Giske valgte å fortsette å benytte seg av Facebook, og med en situasjon som hadde endret seg så var de fysiske vilkårene ved Facebook endret. Det fremgår av de mest relevante kommentarene at de grep Giske hadde foretatt seg gjorde at publikum var mer positivt innstilt overfor ham enn ved forrige innlegg. Særlig det faktum at han valgte å imøtegå kravet om at han midlertidig trakk seg som nestleder og anså partiet og varslene som viktige. Dette

samtidig som at Giske var tydelig på at mye som kom frem i media var feilaktig og kunne ramme faktiske varslere.

På samme måte forekom det ikke-fagtekniske vilkår, handlinger og uttalelser som talte for at medieomtalen begynte å bli ekstrem. Dette kunne ikke Giske styre selv, men det dannet rammer for hva han måtte forholde seg til.

Passende respons

Ved å angripe og bli anklaget for å ta en offerrolle etter det forrige Facebook-innlegget, klarte ikke Giske å bedre den retoriske situasjon. Da Giske skulle uttale seg på nytt, var en passende respons til situasjonen enda viktigere. Giskes valg om å angripe for å få frem sin versjon, var nødvendigvis ikke et problem for Giske. Det var derimot hvordan angrepet var formidlet som forlenget situasjonen. En passende respons ville derfor være å fortsatt gjenta beklagelsen. Videre burde Giske moderert angrepet, og fått frem at alles versjon må bli hørt. Dette for at prosessen skulle være rettferdig. Litt av grunnen til at Giske skrev innlegget var også for å vise at han til en viss grad hadde imøtegått kravet om hans avgang. Å nevne dette for å gjøre situasjonen for de som behandler og skal varsle om saker enklere, er også noe som kan skape en respons der situasjonen bedres eller opphøres. De neste delkapitlene vil derfor se på hva Giskes faktiske respons var og hvordan offentligheten tok den imot.

4.2.8 Det retoriske forsvaret

I det andre innlegget Giske publiserte, ser vi flere likhetstrekk fra intervjuet og det første innlegget. Det er flere av de samme overordnede strategiene som blir tatt i bruk, det samme gjelder undergrupper som blir benyttet. I dette Facebook-innlegget er bønn om tilgivelse, reduksjon av angrepets omfang og benektelse de av Benoits overordnede strategier som er tydeligst. Det forekommer også mindre korrigeringer, i kombinasjon med andre strategier. Dette betyr at Giske ikke lengre prøvde å tilby bedring gjennom å korrigere atferden sin. Dette hadde han alt gjort, og fant det trolig unødvendig å fortsette med om ingen etterspurte det.

At Giske gjentar sin beklagelse overfor de som har varslet, viser til bønn om tilgivelse. Han innrømmer tydeligere enn i intervjuet at han har gjort feil og ønsker å lære fra det.

Jeg vil gjenta min beklagelse for at jeg har påført andre mennesker ubehag og problemer ved min tidligere atferd. Jeg har gjort feil, og har ikke alltid vært bevisst nok på rollen min og hvordan den oppleves. Jeg har stor respekt for dem som deler

sine historier, alle varsler skal gis en riktig og grundig behandling. (Giske på Facebook, 01.01.18, vedlegg 3).

Saken har rammet partiet jeg er glad i, og vært en vanskelig sak å stå i for ledelse og tillitsvalgte. (Giske på Facebook, 01.01.18, vedlegg 3).

Beklagelsen er rettet mot de varslersakene som er behandlet, samt medlemmer av partiet som er rammet av skandalen. Det kan antas at Giske velgte å inkludere medlemmer av partiet, da han håper at de som er imot han i Arbeiderpartiet kan overtales og på sikt vise ham nye tillit. Ut fra det Giske har uttalt, var det et ønske å komme tilbake i norsk politikk. Vil Giske tilbake, må han ha partifeller på sin side, særlig fra områder som Giske ikke har mange støttespillere i. Som i det tidligere innlegget og intervjuet er spill på følelser noe Giske benytter seg av. Giske bruker blant annet følgende formuleringer: *Jeg har stor respekt for dem som deler sine historier (...) og undergraver også tryggheten til reelle varslere. (...) Saken har rammet partiet jeg er glad i, (...) og vil takke de mange som har gitt meg støtte, omtanke og tillit i disse dagene. Det setter jeg stor pris på.* (Giske på Facebook, 01.01.18, vedlegg 3). Også en gjentakelse av tidligere beklagelse forsøker å appellere til følelsene hos tilhørerne.

Noe vi ser her er at Giske har gått vekk fra å fronte seg selv som offeret, slik som tidligere. Giske har på dette punktet imøtegått offentligheten, trolig bevisst, for å bedre situasjonen og indirekte vise at han forstår egen rolle.

Selv om Giske fremmer en bønn om tilgivelse, forekommer det indirekte korrigerende i det andre avsnittet der beklagelsen også er fremmet. Ved å uttale at det er gjort feil og at Giske selv ikke har vært bevisst nok på egen rolle, viser han til det han uttalte i intervjuet om at han må ta lærdom og ønsker å endre andres oppfattelse av ham.

Etter å ha fremmet beklagelsen, går Giskes krisekommunikasjon over i et tydeligere forsvar, i den forstand at han angriper, det som etter hans mening er, falske påstander. Dette er likt til det forrige Facebook-innlegget.

Korrigeringen som Giske gjennomførte for å få frem at alle saker skal behandles ordentlig, åpner også opp for at han må få komme med sin versjon. I denne delen av innlegget er Giske hardere i ordlyden og benekter flere av påstandene som media har fremmet mot ham.

En grundig behandling innebærer også at jeg får legge frem min versjon. Det er kommet flere grunnløse og falske varsler med påstander og beskrivelser jeg på det sterkeste bestrider. Disse har systematisk vært lekket til mediene, Alvorlige anklager

er blitt publisert kun basert på anonyme kilder, kommentert som sannheter, og spredt i sosiale medier. Dette har gjort min og andres situasjon svært vanskelig, og undergraver også tryggheten til reelle varslere. (Giske på Facebook, 01.01.18, vedlegg 3).

Dette viser hvordan Giske bruker flere av Benoits strategier i samsvar med hverandre. På samme måte som i det første innlegget tar Giske også i bruk minimalisering og angrep på anklagende når han også benekter flere av påstandene. Disse to undertypene er grep for å redusere angrepets omfang. For Giske sin del fremstår disse to strategiene som et angrep på media og det han mener er falske varsler og en presse som fremmer anonyme og uprøvbare anklager som fakta. Interessant nok spiller Giske i denne anledning på at de falske anklagene kan få konsekvenser for faktiske varslersaker, trolig i et forsøk på å fremstå i et bedre lys og vinne oppslutning for sin egen situasjon.

Responsen Giske gir i dette innlegget ville blitt vanskelig å gi i et tradisjonelt medium. Giske ville fått flere spørsmål om nøyaktig hva han mener, og kunne fort mistet regien for egne uttalelser. Av Giskes uttalelse kan vi lære at ved å holde seg til Facebook, og ved å moderere seg, fremsto uttalelsen bedre i offentligheten sitt lys. Det interessante er at Giske kunne benytte andre strategier ved å uttale seg i en situasjon der han har regien. I det øyeblikket det hadde vært et intervju, kan man anta at Giske ville blitt stilt til veggs for å ikke forstå situasjonen, noe Giske også ble anklaget for etter det første innlegget på Facebook.

4.2.9 Respons fra offentligheten

Responsen fra offentligheten lot ikke vente på seg. Innlegget til Giske fikk 84 delinger og over 1100 kommentarer. I tillegg kom det inn over 2500 reaksjoner i form av likerklikk. Disse var i hovedsak vanlige klikk, men også hjerter og triste emoji fikk en god andel klikk. Det forekom også noen få andre slike reaksjoner på samme måte som i det første innlegget.

Figur 5 Kommentarfeltet på Giskes andre Facebook-innlegg.

Når det gjelder kommentarene har tonen i kommentarfeltet endret seg noe. Det er fremdeles kritikk og støtte som i hovedsak forekommer. Det er like fullt en større endring hvor vi ser er at den generelle tonen overfor Giske er mer positiv. Det er tre grunner til dette. Den først er at Giske, ved å midlertidig trekke seg som nestleder, har møtt noe av kritikken. I tillegg har Giske unnlatt å fremme seg som et offer, noe som har gjort at den kritikken også har stilnet i større grad. Dette har vært viktige grep. Vi ser også to andre typer kommentarer som kommer mye tydeligere frem. Det er de kommentarene som stiller spørsmål ved om Giskes rettsikkerhet er ivaretatt og de som mener saken er blåst for stort opp. Flere trekker paralleller til Tore Tønne-saken, noe som er med på å endre helhetsinntrykket i datamaterialet.

Blant de mest relevante kommentarene er tonen på denne uttalelsen mer saklig på flere av kommentarene enn til den første uttalelsen på Facebook. Også på denne uttalelsen er de mest relevante kommentarene delt inn i 4 grupper. Vi ser at disse gruppene har endret seg fra det første Facebook-innlegget, som en konsekvens av at Giskes situasjon var endret, ærlig det faktum at Giske hadde trukket seg midlertidig som nestleder.

1. Den første gruppen består av de som gir Giske støtte, og som Giske takker i innlegget. Eksempler på disse kommentarene finner man under.

Håper du får en godt nytt år Trond Giske. Jeg ble kjent med deg som min leder for Trondheim AUF, og har aldri opplevd deg som annet enn hyggelig og serriøs.

Håper du kommer sterkere tilbake ❤️ (Kommentarfeltet på Facebook, vedlegg 6)

Dette er bare helt sykt! Sextrakassering er ikke å stryke noen over armen, ryggen osv. Da tror jeg disse damene har misforstått ganske så mye. Helt forferdelig hva Trond

Giske og familien går igjennom nå. Hva er de ute etter tro?? Noen som snuser på en viss stilling? (Kommentarfeltet på Facebook, vedlegg 6)

2. De som mener at det er blitt en for stor sak ut av det, utgjør den andre gruppen. Blant disse er de som etterspurte hvor langt media skulle få dra ut saken, med henvisning til Tore Tønne. Eksempler på disse kommentarene finner man under.

Alvorlig talt hva du har gjort eller ikke gjort kan jeg ikke ta noen standpunkt til men at dette er en offentlig hets som rammer deg og familien din syntes jeg er ille. Jeg syntes det er trist at det er blitt slik i Norge. Uansett skulle dette vært en sak man ordnet opp internt i partiet. Jeg syntes Hadia Tajiik oppførte seg helt galt i dag da saken ikke er ferdig behandlet. Syntes det er trist at Et av de største partiene blir ødlagt av media. (Kommentarfeltet på Facebook, vedlegg 6)

Hvor mye lærte politikere, media og oss andre av Tønne-saken? Hvor langt er folk villige til å gå for å knekke et menneske? Håper virkelig du har noen som tar vare på deg nå og at du klarer deg gjennom stormen. Fortid er fortid og følt å se at ting som har skjedd for mange år siden skal kunne ødelegge for så mye. Det hadde vært mest fair om alle kom direkte til deg og tatt det face to face. Det er slik vi ønsker at samfunnet vårt skal være. Ikke all denne skittkastingen, baksnakkingen og dømmingen uten å vite hva som egentlig har skjedd. (Kommentarfeltet på Facebook, vedlegg 6)

3. Den tredje gruppen omfatter de som er kritisk overfor den søtten som Giske mottar, og kritiske mot Giske. Eksempler på disse kommentarene finner man under.

Her er det ikke mye støtte å finne for de kvinnene som har blitt urettmessig behandlet. Vi har fått høre om en ukultur som mange av oss ikke ønsker skal fortsette. Her inne støttes. Fremdeles denne ukulturen. De fleste her ønsker å støtte Giske uansett hva han har gjort, og uten tanke for de som er ofre i denne saken. Og Giske er ikke offeret. (Kommentarfeltet på Facebook, vedlegg 6)

Ett eneste tilfelle av utilbørlig oppførsel, krenkende og seksualisert uønsket oppførsel, er ett for mye i din stilling! Beklager, men den tilliten du har brutt, er ikke forenlig med et lederverv i noe politisk parti. Si takk for deg,, ta deg av din familie og forsøk å

skaff deg et liv utenfor politikken, der ønsker jeg ikke å se deg mer. Ellers ønsker jeg deg og dine lykke til videre. (Kommentarfeltet på Facebook, vedlegg 6)

Kjære Trond. Det blir for enkelt å publisere egenkomponert "forsvarstale" her på Facebook. Du er kjent som en "hard" politiker, som tåler en trøkk. Men dette her blir for dumt. Du har alltid visst hvor mye makt du har, og at du er villig til å bruke den. Derfor blir det patetisk at du påstår at enkelte av disse varslene er grunnløse og falske, uten å komme med dokumentasjon. Du har selv innrømmet at du har problemer med å oppføre deg skikkelig overfor kvinner, så ikke kom her å syns synd på deg selv. Ta heller ett oppgjør med deg selv, og måten du oppfører deg på. (Kommentarfeltet på Facebook, vedlegg 6)

4. Den fjerde gruppen er grupperingen av dem som ikke direkte støtter Giske, men som stiller spørsmål ved om rettsikkerheten hans blir ivaretatt. Herunder ligger også kommentarer om hvorvidt #metoo har gått for langt. Eksempler på disse kommentarene finner man under.

Jeg har ingen forutsetninger for å vurdere anklagene som rettes mot deg. Men på prinsipielt grunnlag vil jeg hevde at alle har krav på rettssikkerhet. Og setter man frem anklager, må man også kunne legge frem bevis. Ellers er det ingen rettssikkerhet. Da kan det bli en «heksejakt». Og det skal vi ikke ha noe av i et rettssamfunn. (Kommentarfeltet på Facebook, vedlegg 6)

Jeg er ikke Arbeiderpartivelger ei heller ikke fan av Trond Giske. MEN jeg støtter han i denne saken! Årsaken er at jeg mener at hans rettssikkerhet er svekket og virker for meg til og være en stygg maktkamp! Må rettferdigheten seire! Og håper også at MeeToo kampanjen snart stopper! Dette har gått altfor langt! (Kommentarfeltet på Facebook, vedlegg 6)

Basert på kommentarfeltet var Giske relativt godt tjent med å benytte sosiale medier til denne uttalelsen. Etter å ha fått kritikk for å ikke ha trukket seg, eller være ydmyk nok, traff Giske bedre her. Han fikk samtidig også gjentatt beklagelsen overfor de som han hadde oppført seg upassende mot. At Giske var bedre tjent med denne uttalelsen forklares med at han kom kritikerne, som krevde hans avgang, imøte. At personer i kommentarfeltet var mer støttende

og de krasseste kommentarene har falt bort¹⁸ gir uttalelsen til Giske bedre forutsetninger for en bedret situasjon. To andre aspekt spiller også en rolle her. Det første er at Giske uttalte seg mer diplomatisk om at en rettferdig behandling av sakene også krever Giskes egen forklaring. Det andre er det økende antallet kommentarer som handler om mediernes dekning av saken og at den minner om en heksejakt.

4.2.10 Oppsummering

Det andre Facebook-innlegget avslutter den andre fasen i Giskes forsvar mot anklagene om seksuell trakassering. Fasen var preget av Giskes valg om å ta uttalelsene sine til Facebook etter at han ble sykemeldt. Fra intervjuet ble gitt og frem til det andre innlegget på Facebook kan vi se en utvikling av Giskes situasjon. Fra å legge seg flat og beklage, til å gjenta beklagelsen, men angripe hva Giske selv mener er feil, og videre til å måtte omformulere tidligere uttalelser og trekke seg midlertidig som nestleder. Felles for det første innlegget og intervjuet var at det ble stilt spørsmål ved om beklagelsen var ekteføyte nok. Her var det andre innlegget på Facebook mindre kritisert.

Sett i lys av hva en passende respons burde være var det andre innlegget Giske skrev mer i tråd med dette. Giske valgte å endre måten han uttalte seg på, og innlegget var preget av den midlertidige fratredningen som nestleder. Giske hadde her gjort tre grep som skilte seg fra det første innlegget. To av grepene er en konsekvens av responsen han fikk fra offentligheten. Disse var å imøtekomme kravet om å trekke seg, dette ved å trekke seg midlertidig, noe som stilnet kravet. Det andre var å ikke fremstille seg som et offer. Det siste grepet spiller på de to første, og er refleksjon, hvor Giske i større grad uttalte seg som om han forsto situasjonen og hadde tatt sine valg og uttalelser som en konsekvens av dette i sin respons.

Når vi ser på Giske sitt forsvar, da han publiserte sin tredje respons, hadde han hatt to muligheter til å endre situasjonen med rett respons, men uten å treffe. Etter at responsen på det første Facebook-innlegget ble kraftig kritisert, var det å uttale seg i en kanal hvor Giske kunne bli stilt til veggs, før hele uttalelsen var gitt, risikabelt. At Giske velger et medium og et publikum som åpner for å nå ut til sine egne i stor grad, og samtidig kunne styre budskapet og regi, kan sees på som et bevisst valg. Å si noe definitivt om hvorfor Giske velger Facebook som nytt medium vil være spekulativt, men det kan fremstå som at bruken av Facebook gav Giske muligheter han ellers ikke ville hatt. Uavhengig av hvem som kan bedre Giskes

¹⁸ Her må det bli tatt forbehold om at kommentarer kan ha blitt slettet eller rapportert av den som skrev det, andre i kommentarfeltet eller av administratorer på Giskes Facebook-side.

situasjon, ser det videre ut til at Giske foretrakk muligheten til å uttale seg på sine premisser, og mot et publikum hvor mange gav ham støtte.

4.4 Fase 3: Beklagelse og unndragelse fra offentligheten

Det tredje og siste innlegget Trond Giske publiserte ble lagt ut på Facebook-siden hans 7. januar 2018. Giske hadde siden 22. desember 2017 vært sykemeldt og 1. januar 2018 hadde han fratrudd vervet som nestleder i Arbeiderpartiet på ubestemt tid. Det siste innlegget han publiserte var også det der han gjorde det kjent at han trakk seg permanent som nestleder.

4.4.1 Hva var situasjonen

Frem mot publiseringen av det siste innlegget hadde situasjonen for Giske endret seg noe. Giske valgte å trekke seg permanent samme dag som innlegget ble publisert, i forkant av sentralstyremøtet som Arbeiderpartiet skulle ha dagen etter. Forskjellen i situasjonen mellom det andre og det tredje innlegget, sammenlignet med mellom det første og det andre innlegget, var at kritikken i større grad handlet om at Giske angrep uten å komme med bevis. Dette er en forskjell fra da Giske ble anklaget for å fremstille seg selv som et offer.

Ettersom at han fremdeles var sykemeldt var det media som kjørte saken videre med nye artikler og annet materiale om sakene som omhandlet Giske, og hvordan Arbeiderpartiet hadde håndtert det. Da Giske i lag med partiledelsen fant det best at han trakk seg som nestleder permanent, skapte det en situasjon som Giske var nødt til å adressere. En endring i fra de tidligere innleggene og intervjuet er at Giske for første gang ber om unnskyldning framfor å beklage for sine handlinger.

Det påtrengende problem

At Giske trakk seg permanent som nestleder, skapte en ny situasjon for Giske. Tidligere hadde det påtrengende problemet utelukkende vært at Giske var anklaget for seksuell trakassering, og han var da nødt til å svare for å forsvare sitt ry og posisjon. Giske hadde nå trukket seg og mistet sin posisjon, og det påtrengende problemet for Giske var at han fremdeles fremsto som skyldig i anklagene. Hadde Giske unnlatt å svare på den retoriske situasjonen hadde han fremstått som resignert, og tapt både posisjon og ansikt. For Giske var det å svare på det påtrengende problemet viktig. Han ville fremdeles fremme sin versjon og forsvare seg, men situasjonen og hensynet til Arbeiderpartiet og familie var viktigere.

For å bedre sin egen situasjon og å gripe den retoriske situasjonen var det viktig for Giske å poengtere at dette ikke var gjort som en konsekvens av anklagene mot ham, men som en konsekvens av påvirkningen anklagene har mot familien og Arbeiderpartiet. Giske viser med andre ord at han ønsker å kjempe for sitt politiske liv og mot anklagene, særlig det Giske selv mener er feilaktig.

Det retoriske publikum

Innlegget som Giske fremmet i denne situasjonen hadde et nokså likt publikum som det forrige innlegget. Av de tydeligere retoriske publikumene var media, Giskes støttespiller og medlemmer av Arbeiderpartiet. Giske spilte i større grad på partifølelsen i innlegget, noe som gjør at særlig egne støttespiller kommer frem som et sentralt publikum, i tillegg til media.

Når det gjelder media, hadde Giske trukket seg som nestleder og svarer på det påtrengende problemet om hvorfor, noe som i helhet er forklaringen han muligens ville gitt som kommentar ellers. Det finnes også elementer ved innlegget som taler til media, om at han kommer til å gi kommentarer seinere, etter sykemeldingen.

Som det andre tydelig retoriske publikumet i dette innlegget er Giskes egne støttespillere og partifolk. Ettersom Giske ønsket å kjempe seg tilbake til politikken og ikke gi opp, var støtte fra dette publikumet viktig for å kunne endre situasjonen på sikt.

Man skulle tro at når Giske trakk seg som nestleder og for siste gang beklaget og sa unnskyld, ville varslerne være et retorisk publikum som kunne bedre situasjonen til Giske. Selv om unnskyldningen kom, var dette ikke tilfellet. For Giske var det å få adressert media og medlemmer i Arbeiderpartiet viktigere.

Retoriske vilkår

Det siste innlegget på Facebook som Giske publiserte har flere likehetstrekk med de to første innleggene Giske skrev. Mediet Giske benyttet var likt som i de første innleggene og gav de samme mulighetene og begrensningene som ved de to første innleggene. Ved å henvende seg til publikum på sosiale medier var begrensningene hvordan offentligheten ville reagere, og kommentere. Dette var også med dette Facebook-innlegget et vilkår Giske ikke kunne kontrollere. Dette kan sees i sammenheng med overbevisningen, holdningen og andre kulturelle og psykologiske vilkår hos tilhørerne.

Giske fortsatte også med å spille på følelser i dette innlegget, men valgte i større grad å fokusere på sitt eget etos i innlegget. Der han for første gang benytter ordet unnskyld når han

snakker om hvorfor han trakk seg og av respekt for behandlingen av sakene, er det sterkt preget av patos.

For Giske, som nå hadde trukket seg, fremmet situasjonen en mulighet til å spille på nettopp dette. Som vist i de foregående avsnittene benyttet han både patos og etos for å fremme nettopp dette. Ved å trekke seg som nestleder hadde Giskes mulighet til å spille på nettopp dette gjort det mulig å imøtekomme kravet fra flere, både på sosiale medier, i pressen og i offentligheten. Begrensningen i så måte ble å uttrykke dette på en måte som offentligheten kunne falle til ro med.

Passende respons

Tatt responsen fra offentligheten på det andre innlegget Giske publiserte i betraktning, burde Giske si noe om hva og hvorfor han mente at noen av påstandene var feilaktige. I tillegg til dette vil det å uttale seg om den permanente avgangen være nødvendig for å gi en passende respons, og da også uttale seg om hensynene som er tatt, utover at det for Giske var vanskelig å fortsette i stillingen. Å gjenta og tydeliggjøre beklagelsen en siste gang, er også passende for responsen som Giske burde gi. Vi skal nå se på hva Giske skrev i sitt siste innlegg.

4.4.2 Det retoriske forsvaret

Rent retorisk benytter Giske, som tidligere, patos som det retoriske bevismiddel. Dette gjøres trolig for å appellere til publikum og få deres sympati. I innlegget bruker Giske patos når han uttaler seg om egen familie og om Arbeiderpartiet. Som en mulig avsluttende uttalelse er dette gjort for å bedre sine sjanser til å komme seg tilbake i politikken. Giske prøver her å vise at Arbeiderpartiet og familien betyr så mye at han ikke vil ramme dem ved å kjempe for nestledervervet. Dette er synlig i de to avsluttende avsnittene, hvor Giske, i tråd med en passende respons, forklarer hvorfor han har valgt å fratre som nestleder.

Hovedgrunnen til at jeg gjør dette, er at det er umulig for meg og familien å fortsette å stå i det presset vi har vært under de siste ukene. Belastningen er blitt for stor, og det rammer aller mest de jeg er mest glad i, og som ikke selv har valgt et liv i politikken. Det er svært tungt for dem å oppleve det bildet som tegnes av meg, dag ut og dag inn.

Den andre grunnen er hensynet til Arbeiderpartiet og det viktige arbeidet vi har foran oss. Jeg er rørt og takknemlig for støtte, omsorg og varme fra enormt mange kjente og ukjente i partiet og fagbevegelsen over hele landet. Samtidig vet jeg hvor fortvilt

mange er over at arbeidet vårt er lammet og at man ikke får jobbet med politikk. Jeg håper min beslutning gjør at medlemmer og tillitsvalgte igjen kan bruke kreftene på å skape det samfunnet vi brenner for. (Giske på Facebook, 07.01.18, vedlegg 7)

Det er flere av Benoits forsvarsstrategier som kommer frem gjennom innlegget. Dette innlegget spiller særlig på to av Benoits strategier, selv om to av de andre strategiene også kan identifiseres. Om man ser til teorien om imagegjenoppbyggelse, er det reduksjon av angrepet og bønn om tilgivelse som Giske tar i bruk. Dette er de to strategiene som har gått igjen i alle Giskes Facebook-innlegg. Da Giske satt på intervju med Dagsrevyen, var det å redusere anklagene noe som var umulig å gjennomføre. Dette ville blitt en avsporing fra intervjuet, og Giske kunne fremstått som unnvikende. At Giske i stor grad også benytter bønn om tilgivelse er mindre overraskende all den tid Giske ønsker å bedre sin egen situasjon i en sak der oppførselen hans alt har blitt vurdert og kritisert av Arbeiderpartiets ledelse. Her er det interessante at Giske har valgt å angripe anklager om dårlig oppførsel mot ham, samtidig som han har beklaget annen oppførsel.

Den første som nevnes her er reduksjon av angrepet. I dette innlegget er det avledning som er undertypen som Giske benytter. Det spilles i særlig grad på det arbeidet han har vært til å bidra med og brenner for i den tiden han har vært med i Arbeiderpartiet.

Det er 35 år siden jeg meldte meg inn i AUF og Arbeiderpartiet. Innsatsen for de sosialdemokratiske verdiene har fylt mitt liv siden den gangen. Mitt dype samfunnsengasjement gjorde at jeg valgte et liv for å slåss mot urettferdighet, for rettferdig fordeling og like muligheter for alle. Det vil jeg fortsette med. (Giske på Facebook, 07.01.18, vedlegg 7)

Den andre strategien er bønn om tilgivelse. Det spesielle med innlegget er at det er første gang Giske bruker ordet unnskyld i saken. Ikke engang da han ble intervjuet ble ordet brukt. Bønnen om tilgivelse er først og fremst rett mot dem som har varslet, noe han er tydelig på at han er lei seg for.

Jeg ber samtidig igjen om unnskyldning for ting jeg har gjort som har medført ubehag for andre. Jeg har ikke alltid vært bevisst nok på egen rolle i alle situasjoner, særlig uformelle og private. Det er jeg lei meg for. (Giske på Facebook, 07.01.18, vedlegg 7)

Selv om Giske ser frem til å komme med sin versjon, blir ikke Benoits strategi for korrigeringsbruk i særlig grad. Dette gjør at innlegget fremstår mer som en faktisk unnskyldning overfor de varslene som Arbeiderpartiet hadde behandlet, enn beklagelsene i de tidligere innleggene. På lik linje med korrigeringsangrep på motparten benyttet i liten grad. De to er:

Jeg stiller også min plass som leder av Arbeiderpartiets finansfraksjon til disposisjon, dersom det er stortingsgruppas ønske. Jeg har orientert partileder Jonas Gahr Støre og partisekretær Kjersti Stenseng om min beslutning. (Giske på Facebook, 07.01.18, vedlegg 7)

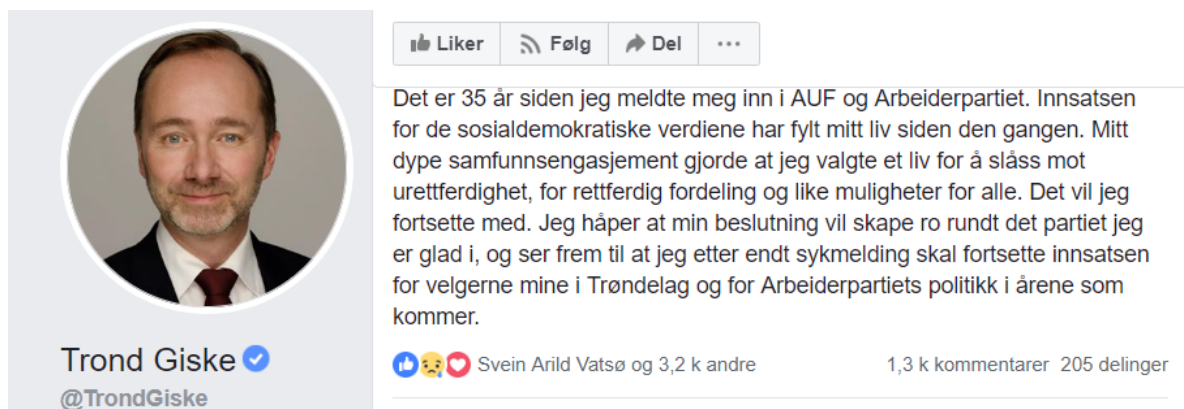
Korrigeringsangrepet som Giske tilbyr, er å stille til disposisjon sin rolle som leder av finansfraksjonen til Arbeiderpartiet, som et tillegg til å gå av som nestleder.

Jeg ser frem til å gi min versjon av sakene. Min situasjon som sykmeldt har så langt gjort det umulig å bidra til dette. Jeg vil svare på spørsmål som er stilt og imøtegå det jeg mener er uriktig. (Giske på Facebook, 07.01.18, vedlegg 7)

Angrepet på anklagene blir fremmet indirekte som et svar på kritikken etter det forrige innlegget på Facebook. Giske viser at det fremdeles er ting han vil bestride, men velger å ta dette på et senere tidspunkt. Dette blir begrunnet med sykemeldingen.

4.4.3 Respons fra offentligheten

Det siste innlegget til Giske fikk i kommentarfeltet tilsvarende mengde kommentarer som de to tidligere innleggene, med over 1300 kommentarer. I tillegg ble innlegget delt over 200 ganger og skapte over 3100 likerklipp. Disse klikkene var som med de andre innleggene i hovedsak vanlige, men et visst antall reaksjoner hadde enten hjertes eller var triste.

Figur 6 Kommentarer og reaksjoner på det tredje Facebook-innlegget

Når det gjelder kommentarfeltet er det likhetstrekk til kommentarfeltet fra de to foregående innleggene som Giske publiserte. Forskjellen på kommentarfeltet på det tredje innlegget, er at stadig flere tok til orde for at folk måtte oppføre seg og ha respekt for hverandre, varslerne og Giske selv. Det var også flere eksempler enn tidligere på at kommentarer var slettet. Med utgangspunkt i kommentarer som fremdeles står under de tidligere innleggene til Giske, er det nærliggende å anta at de er slettet av den som skrev kommentaren. Kommentarfeltet ble trolig moderert, men slik materialet fremstår har det trolig vært stor takhøyde fra teamet til Giske.

Vi ser som tidligere fire typer kommentarer, selv om de mest kritiske har falt bort. Disse forekommer fortsatt, men de er mindre tydelige enn til det første og andre innlegget. Den største forskjellen fra tidligere er at der personer tok til orde for hvordan media presset etter det andre innlegget, ser man i dette innlegget større fokus på debattklimaet i selve kommentarfeltet. Noe annet som kommer tydeligere frem i dette kommentarfeltet er de som tar til orde for at Giske har vært offer for en maktkamp. Den generelt mer positive holdningen i kommentarfeltet kan antas å være et resultat av at Giske har tatt til seg offentlighetens krav, selv om dette ikke kan sies sikkert. Med utgangspunkt i de mest relevante kommentarene ifølge Facebook, er kategoriene som følger:

1. Første gruppering er folk som støtter Giske og ønsker han lykke til videre. Eksempler på disse kommentarene finner man under.

Du har blitt stygt behandlet i mediene og mobben har kastet seg inn i hetsen mot deg. Jeg føler så med deg Giske, og ønsker deg alt godt videre 🙏 (Kommentarfeltet på Facebook, vedlegg 7)

Jeg håper dere har fått møte omsorg og ivaretagelse av dere oppe i denne tøffe prosessen for deg og din familie. Jeg mener du har tatt et riktig valg og unner deg en fair saksgang i varslingssakene og etterhvert god gammeldags ro. (Kommentarfeltet på Facebook, vedlegg 7)

Forferdelig og bli utsatt for en slik offentlig «mobbing» Burde ikke være en rettsstat verdig! Ønsker deg og dine all lykke videre! 🙏🙏🙏 (Kommentarfeltet på Facebook, vedlegg 7)

2. Gruppen er sammensatt av de som oppfordrer til å vise respekt og tenke seg om før man skriver. Eksempler på disse kommentarene finner man under.

Et godt råd til mange her: tenk før dere skriver 🙏. « la den som er uten skyld, kaste den første sten». Etter over 40 år i arbeidslivet, tenker jeg på mange som burde vært i gapestokken - for mye verre oppførsel enn det som kommer frem i denne saken 😊. (Kommentarfeltet på Facebook, vedlegg 7)

Uansett hva TG er eller har gjort - ingen fortjener denne offentlige halshuggingen 🙏 Sikkert gjort en del ting som ikke er så lurt, men er vel ikke voldtektsmann, det norske samfunn har lært mye av ulven, jakte i flokk uten hensyn til noesomhelst. Ikke alle klarer å stå imot dette umenneskelige press. Ro dere ned folkens, nå er det nok personlig hetsing (Kommentarfeltet på Facebook, vedlegg 7)

Fy ka mykje kvalm skrevet. Om foreldra dåkka har lært dåkke rett og galt , so vis medmenneskelighet i staden for att onde tunger taler. Har han begått noko geli so er her folk i dette landet som skal stå for å fikse den jobben. Å ikkje slik skjitprat som over tråden her (Kommentarfeltet på Facebook, vedlegg 7)

3. Denne gruppen er sammensatt av de som er kritiske til Giske og anklager han for å fremme seg selv som offeret. Eksempler på disse kommentarene finner man under.

Ærlig talt, ikke skyld på media! Trond Giske har selv satt seg i denne situasjonen, han kan ikke skyld på andre enn seg selv! (Kommentarfeltet på Facebook, vedlegg 7)

"Jeg har orientert partileder Jonas Gahr Støre og partisekretær Kjersti Stenseng om min beslutning." Pent pyntet, men dette tror vi ærlig talt ikke på, Mr.TG. Dette var vel strengt tatt ikke din beslutning, men noe som måtte presse seg frem etter massiv storm i vannglasset. Dog er det alltid slik at dere politikere aldri klarer å snakke rett fra levra, men i denne situasjonen hadde du tjent alt på å legge alle kort på bordet, og legge deg paddeflat. Til slutt vil jeg bare si at jeg håper du har såpass selvinnsikt at du trekker deg helt ut av alt som heter politikk, så du ikke fortsetter å forsure partiet du dratt ned i rennesteinene. (Kommentarfeltet på Facebook, vedlegg 7)

Bravo Trond Giske, du får prisen for den mest patetiske og løgnaktige forklaringen du skriver her. Typisk narsissistisk oppførsel og ikke innrømme sine feil og å prøve og fremstille seg selv som en ridder. #delusionsofgrandeur (Kommentarfeltet på Facebook, vedlegg 7)

4. Den siste gruppe er den delen av publikum som mener det har vært en maktkamp og at Giske har blitt ofret i dette spillet. Eksempler på disse kommentarene finner man under.

Har respekt for avgjørelsen, men mener det er feil.. du har vært offer for en heksejakt/mobbing av dimensjoner....

Maktkamp, og ingenting annet. (Kommentarfeltet på Facebook, vedlegg 7)

En trist avgjørelse. For de som har stått på med det, så har flokkmentaliteten og heksejakten lyktes . Dette må få følger, Hadja Tadjik vil aldri få min tillit.

(Kommentarfeltet på Facebook, vedlegg 7)

At noen kan ha samvittighet til å beskylle noen for å ha trakasert uten å stå frem eller anmelde til politi er feikt. Å bruke den farlige Hadija som talsrør er skummelt ingen vet men her lukter det en skummel agenda. Hun som også tittelerer seg som advokat burde vite bedre å ikke forhåndsdomme . Min anbefaling få hun bort fra stortinget.

(Kommentarfeltet på Facebook, vedlegg 7)

Sammenlignet med det forrige innlegget hadde Giske også her en økende andel svar i kommentarfeltet som var til støtte, både fra meningsfeller og meningsmotstandere. Nok en gang kunne Giske formulere sitt valg om å trekke seg, og fremme sin versjon uten innblanding fra media. Når innlegget alt var publisert, måtte media ta opp saken med utgangspunkt i disse uttalelsene.

4.4.4 Oppsummering

Det siste innlegget som Trond Giske skrev på Facebook, satt et endelig punktum for Giskes uttalelser. Giske skrev i innlegget at han ville uttale seg om det han mente var uriktig på et senere tidspunkt, noe han også gjorde i et skriv til Arbeiderpartiet høsten 2018. Dette gjorde at situasjonen i stor grad opphørte, den tid Giske utsatte å komme med motsvar til det han mente var feilaktig og løgn.

Utover at Giske ville uttale seg på seinere tidspunkt, kan det at dette ble Giskes siste uttalelse i saken, best forklares med at han valgte å gå av som nestleder for Arbeiderpartiet. Ved å gjøre dette imøtekom Giske det største kravet fra kritikerne, både i og utenfor Arbeiderpartiet. Ser vi til Bitzer (1966, s. 7), er det retorisk ved uttalelsen at Giske sier at han vil uttale seg videre på et senere tidspunkt. Valget om å trekke seg er derimot ikke en retorisk handling, selv om det var med på å forløse situasjonen. Hadde Giske uttalt at han stilte sin posisjon til rådighet, og latt Arbeiderpartiet avgjøre, ville den vært retorisk.

Dette innlegget var det lengste av Giskes uttalelser på Facebook, og Giske begrunnet hvilke hensyn som lå til grunn for avgangen. At Giske valgte å være enda tydeligere i sin unnskyldning, var trolig en annen faktor til at situasjonen avtok. At Giske, som en del av beklagelsen, valgte å være tydelig på at han ville svare på de spørsmål som ble stilt og håpte sin beslutning ville gjøre at varslene får en rettferdig behandling er viktig. Dette har trolig vært med på å bedre situasjonen, selv om kritikere anklaget Giske for å benytte dette som en avledningsmanøver.

Om vi ser til problemstillingen, på hvilken måte politikere benytter seg av sosiale medier i møte med offentligheten under krise, er det to ting som kommer tydelig fram med dette innlegget. For det første: Giske har allerede uttalt seg, med ulik suksess, på Facebook. Dette gjør at det ville blitt vanskelig å stille på pressekonferanse eller intervju, uten å bli konfrontert med dette. Som ved de andre innleggene på Facebook beholder Giske i større grad regien her. Det andre aspektet ved bruken av sosiale medier, og som taler til Giskes fordel, er kommentarfeltet. Vi har gjennom de tre innleggene som Giske skrev sett at støtten overfor Giske har økt, at diskusjonen etter hvert har gått over til å omhandle mediens dekning og

folkeskikk i kommentarfeltet ved siden av vanlig støtte. Samtidig har kritikken avtatt i kommentarfeltet. At media selv etter hvert fikk kritikk er det viktige her. Årsaken er at i tradisjonelle medier, og før sosiale medier, hadde offentligheten i mindre grad mulighet til å uttale seg. I det øyeblikk en stor nok andel av offentligheten stiller spørsmålstegn ved mediernes dekning, må de se seg selv i speilet. Samtidig viser Giskes bruk av sosiale medier hvordan profilerte politikere kan omgå portvaktene og på den måten kritisere og korrigere, noe som taler for at Giskes bruk passer inn under hypotesen om normalisering¹⁹. Menneskene som inngår i eliten får mer makt.

5. Drøfting av analysen med henblikk på problemstilling

I dette kapittelet vil viktige aspekt ved analysen bli drøftet opp mot problemstillingen – Hvordan politikere benytter sosiale medier til å forsvare seg. Som nevnt i det første kapittelet er dette med fokus på Facebook, som Trond Giske benyttet i caset.

Med sosiale medier som et retorisk vilkår, ble mulighetene og begrensningene som sosiale medier gir politikere presentert i kapittel 2:

- Muligheten til å kommunisere direkte med velgere
- Muligheten til å fremme sitt budskap uten å måtte slippe til i redaksjonelle medier
- Muligheten til å skape engasjement som påvirker redaksjonelle medier til å ta saken.
- Muligheten til å kritisere, komme med tilsvare, eller fremme sin egen versjon av ulike saker.

Før Giskes valg om å gi sin første uttalelse på Dagsrevyen, fremfor sosiale medier, blir drøftet, skal jeg først drøfte mulighetene og begrensningene mellom sosiale medier og intervju på fjernsyn.

¹⁹ *Normaliseringshypotesen hevder at eksisterende maktstrukturer speiles og til og med kan forsterkes i sosiale medier.* (Aalen, 2015, s. 144)

5.1 Forskjellen mellom sosiale medier og intervju på fjernsyn

Synet på sosiale medier eller intervju på fjernsyn ble i kapittel 2 forklart som et av fem retoriske vilkår – de tekniske. Det bør derfor drøftes om de ulike mulighetene og begrensningene som de to mediene tilbyr, gir fordeler i en krisesituasjon.

Når det gjelder mulighetene som tilbys i sosiale medier kan personen eller organisasjonen som uttaler seg, fritt kritisere redaksjonelle medier eller dets dekning av en sak. Det kan forventes at det vil komme negative reaksjoner, men det kan antas at disse er i mindretall i de mange tilfeller. Disse reaksjonene kan drukne i støtte fra andre personer som er kritiske til mediet eller saken. På et intervju, ansikt til ansikt med en journalist, kan man ikke kritisere på samme måte uten at det blir tatt opp. Om man uttaler seg kritisk under et intervju kan man regne med å få motbør fra journalisten, særlig om det er et planlagt intervju og ikke en uttalelse som kommer i affekt i forbifarten.

Å få blest om egne saker, hvor redaksjonelt media kan være lunkne, er en mulighet som sosiale medier tilbyr. Dette kan drøftes som en positiv ting i en valgkamp, men i en situasjon der krisekommunikasjon står i sentrum kan det antas at media vil være interessert i saken uansett. Relevansen for denne muligheten bør derfor ikke stå som gjeldende i en krisesituasjon.

Å snakke rett til egne tilhengere bør vurderes som en fordel i en krisesituasjon. Dette er en mulighet som intervju også tilbyr, men uten mulighet for interaksjon i etterkant. Dersom man befinner seg i en krisesituasjon er det naturlig å søke støtte fra sine egne. Ved å uttale seg i sosiale medier får man denne responsen umiddelbart etter uttalelsen. På fjernsyn kan det hevdes at det umiddelbare publikumet treffer videre enn for eksempel på Facebook. Utfordringen med å benytte sosiale medier kan slik sett hevdes å være at publikumet man treffer i sosiale medier gir støtte, men at det ikke er de som kan bedre krisen. Slik sett kan det hevdes at retoren bak krisekommunikasjon må overveie om støtte fra egne er viktigst eller om det å få løst situasjonen er viktigst. Her må omfanget av krisen eller skandalen vurderes, da det er nærliggende å anta at man i noen situasjoner kan ri av stormen med den støtten man har fra egne tilhengere.

En begrensning ved sosiale medier er at uttalelsen kun er skrevet av noen bak en dataskjerm. Vi har i analysen sett at det å spille på følelser har stått sentralt. Det er to grunner til dette. For det første: om ens omdømme er truet vil ens etos være svekket. For det andre, å benytte logos i en krisesituasjon der eget omdømme er svekket, og mange potensielt er sinte, kan antas å være problematisk. Grunnen til dette er at logiske forklaringer potensielt kan bli avfeid, eller ansett som bortforklaringer av publikum. Derfor er følelser et viktig virkemiddel i

denne sammenheng, fordi det har potensialet til å vekke støttende kommentarer fra tilhengere i publikumet. Mulighetene ved intervju på fjernsyn kan her hevdes å være større enn på sosiale medier, da man på fjernsyn kan benytte mimikk og sette et ansikt som er preget eller trist og kytte det til uttalelsen. Om man er anklaget, omdømmet er truet, og man er involvert, kan det hevdes at de visuelle mulighetene har en fordel ved intervju kontra uttalelse i sosiale medier.

I en kompleks situasjon der retor har ulike ønsker med sine uttalelser under en krise eller skandale, kan bruken av ulike kanaler være hensiktsmessig. Særlig dersom man ønsker å fremme budskap som er mer sømmelig i det ene kanalen enn det andre. Videre i drøftingen vil jeg se på hvorfor Giske først uttalte seg på NRK.

5.2 Hvorfor uttalte Giske seg først i et intervju?

Ved å publisere noe på sin egen side på Facebook treffer man først og fremst de som alt har likt siden. Disse er det nærliggende å anta at har tilknytning til eller er tilhengere av personen/organisasjonen, eller andre som følger siden av samfunnsmessige eller nyhetsmessige grunner.

Giske var alt irettesatt av Arbeiderpartiet. Ved å ta til Facebook eller lignende med en gang, kan det påstås at vedkommende prøver å gjemme seg unna, eller at vedkommende er skyldig og ikke vil se publikum i øynene. Det at Giske hadde latt være å uttale seg helt frem til Arbeiderpartiet slapp pressemeldingen, men valgte å stille til intervju samme kveld i stedet for å uttale seg i andre kanaler, kan sees i sammenheng med risikoen for å få påstander om å gjemme seg unna rettet mot seg.

Det er flere måter Giske kunne gitt en uttalelse på; pressemelding eller pressekonferanse for eksempel. Utfordringene med pressemelding er liknende de man møter på sosiale medier, men man kan risikere å fremstå enda mer upersonlig. Grunnen ligger i politikeres folkelige bruk av sosiale medier. Det kan derfor hevdes at å skulle be om unnskyldning og ta ansvar er et budskap som ikke passer formatet pressemelding. Videre ville et intervju på fjernsyn innebære at det kun er en journalist som stiller de spørsmålene som den redaksjonen har husket på. På en pressekonferanse vil det være flere som stiller spørsmål. En pressekonferanse blir fort en utspørring, hvor et intervju blir mer som en samtale.

Giske har trolig et ønske om å spille på det å være en angrende synder som ønsker å ta lærdom, ved å stille på et intervju og svare for anklagene gir visse fordeler, blant annet den visuelle muligheten til å se angrende ut. Det kan hevdes at formålet med å stille på TV-

intervju var å fremstå både visuelt og i handling som angrende og en som har tatt lærdom, noe som underbygges av hvordan Giske svarer på spørsmål:

Jeg beklager at jeg har opptrådd på en måte som enkeltmennesker har opplevd som upassende eller opplevd som ubehagelig. Det må jeg legge på min kappe, det er min skyld. Og det er jeg veldig lei meg for. Vi har de siste dagene fått inn varsler og henvendelser om dette fra enkelte personer. Vi har gått igjennom det, og det har vært en øyeåpner for meg som jeg tar på dypt alvorlig, og som jeg beklager og skal lære av.
(Giskes intervju på Dagsrevyen, 21.12.17, vedlegg 1)

Giske gir i intervjuet uttrykk for at han ønsker å komme tilbake til politikken, men erkjenner at han må bygge seg opp fra start. Når Giske ønsker å komme tilbake, kan det antas at å bli vist live på fjernsyn som angrende virker bedre inn på publikum enn å bare skrive noe på nett. Dersom formålet med å uttale seg kun er å beklage, bør dette studeres nærmere. På bakgrunn av funn i analysen, kan dette likevel antas å være en reell mulighet.

5.3 Hvorfor ta til Facebook og sosiale medier?

Det er flere mulige grunner til at Giske tok til Facebook i de videre uttalelsene. Det første som ikke skal utelukkes er hvorvidt det første innlegget på Facebook var ment som informasjon om at Giske selv var sykemeldt. Å benytte Facebook til en slik uttalelse, litt som en pressemelding, er en mulig forklaring. Et mulig utfall dersom dette var tilfellet er at situasjonen til Giske hadde bedret seg. Altså at Giske beklaget på fjernsyn dagen før og tok til Facebook for å meddele at man er sykemeldt, stiller posisjonen sin til disposisjon, og det var det.

Det er lite trolig at sykemelding var det eneste Giske ønsket å få ut til sine egne følgere på Facebook (og etter hvert andre), tatt i betraktning at Giske går til motangrep ved å bestride ting som feilaktig informasjon eller usanne rykter. Det kan hevdes at dersom Giske hadde tatt til orde for dette på intervjuet på Dagsrevyen, så hadde han blitt stilt til veggs. Tilsvarende utfordring ville kommet uansett hvilken kanal Giske hadde valgt, selv om den var redaksjonell. Det vi derimot ser og som kan hevdes at var en årsak til at Giske valgte å uttale seg på Facebook, var nettopp muligheten til å angripe ting man mener er uriktig. I teorikapittelet er dette nettopp en av utfordringene når redaksjonelle medier må forholde seg til sosiale medier. Ved å ta til Facebook, når Giske først skulle kritisere media og andre, kan

det antas at han slapp kritiske eller vanskelige spørsmål fra redaksjonelle medier. Dette poengterer Ekman & Widholm (2014, s. 89) i konklusjonen på artikkelen sin:

Communicating through blogs and social media can thus be used as a way of taking control over public discourse, where politicians can avoid tough questions and the critical scrutiny that they may entail. (Ekman & Widholm, 2014, s. 89)

Særlig betydningsfullt for politikere, og for så vidt andre offentlige personer, er dette når produsenter av innhold (eksempelvis politikere) ikke har de samme spillereglene som journalister, som må følge Vær varsom-plakaten²⁰.

Aalen beskriver i *Sosiale medier* hvordan det å bygge opp en side på Facebook for en politiker i stor grad handler om å nå ut til egne velgere og tilhengere. Giskes valg om å uttale seg kan vurderes dit hen at de som ville reagere og kommentere i stor grad ville støtte han.

Sosiale medier brukes av politikere og partier til å informere, personlig-gjøre, kritisere, fortelle om selve valgkampen, mobilisere og føre dialog. (Aalen, 2015, s. 202)

Basert på analysen av kommentarfeltet ser vi at det er flere som støtter Giske som hverken er tilhenger av ham, eller Arbeiderpartiet. Det samme gjelder kritikerne. Det kan tyde på at politiske skandaler trekker støtte fra personer som kjenner seg igjen i situasjonen, eller som har en lignende forståelse av omgivelsene som det den anklagde har. Dette er derimot vanskelig å vurdere, da en annen sak kan skape andre reaksjoner.

Kommentarfeltet til Giske ble aktivt brukt under samtlige innlegg. Analysen har vist at mye av responsen var positive kommentarer og folk som viste støtte til Giske. Det var også en god andel negative kommentarer både fra eget parti og krets, og særlig fra publikum ellers. Her kan det diskuteres hvorvidt det lønnet seg å uttale seg på Facebook. Selv om redaksjonelle medier ikke har mulighet til å kommentere, var det flere kritiske spørsmål, særlig etter det første innlegget. Vi ser at kommentarfeltet på det første innlegget hadde en negativ virkning for Giske, særlig da kravet om å trekke seg dukket opp. Kravet om å trekke

²⁰ Vær varsom-plakaten er pressens etiske normer. Disse ligger til grunn for pressens virksomhet og gjelder hele den journalistiske prosessen. (Pressens faglige utvalg, 2019)

seg hadde trolig kommet uansett, men offentlighetens mulighet til å fremme kravet kan ha økt presset for at det skulle skje.

Det kan antas at uttalelsene til Giske hadde fungert bedre dersom Giske selv hadde vist til faktiske påstander som var falske. Dette kunne styrket Giske da han gikk til motangrep, og det kan antas at påstandene om maktkamp i Arbeiderpartiet hadde blitt styrket. Dersom disse hadde blitt fremmet kunne dette snudd situasjonen for Giske. Det kommer også frem i analysen at Giske var bedre tjent, overfor publikum, med å velge å fronte falske anklager som skadelige for de som faktisk varslet, fremfor å plassere seg selv i en overrolle.

Det interessante med å velge Facebook for Giske, er at han kunne fremme sin versjon og sine meninger uten at redaksjonelle medier skulle kunne stille kritiske spørsmål, eller sette dagsorden. Dette er interessant fordi mulighetene som Facebook tilbyr i større grad gav Giske regi på uttalelsene sine, og samtidig skapte nok engasjement til at redaksjonelle medier satte uttalelsene på dagsorden. Det er videre interessant å se at der Giske kunne kritisere og stille spørsmål ved anklager fremmet i redaksjonelle medier, uten å bli irettesatt av journalister, så ble spørsmålene heller stilt eller påpekt av det offentlige publikumet i kommentarfeltet.

5.4 Oppsummering av drøftingskapittelet

I dette kapittelet har det blitt drøftet på hvilken måte sosiale medier kan brukes i en krisesituasjon, med utgangspunkt i analysen av Giskes krisekommunikasjon. I det neste kapittelet vil jeg presentere konklusjonen på masteroppgavens problemstilling.

6. Oppsummering

Jeg vil i dette siste kapittelet oppsummere og presentere en konklusjon på oppgavens problemstilling, *På hvilken måte benytter politikere sosiale medier til å forsvare seg i møte med media og publikum?*

6.1 Konklusjon

I denne oppgaven har jeg tatt utgangspunkt i krisekommunikasjon i sosiale medier blant politikere, og på hvilken måte de benytter de sosiale mediene til å forsvare seg.

Masteroppgavens analyse og drøfting viser hvordan sosiale medier blir benyttet i situasjoner der man ønsker å kritisere eller gå til motangrep mot anklager, eller til å informere om valg som er tatt. Dette er basert på Trond Giskes kommunikasjon som case og kvalitativ analyse av dette, noe som medfører at det som kommer frem i analyse og drøfting ikke kan

generaliseres til en større populasjon. Datamaterialet er ganske enkelt for lite, kvalitativ metode er tolkende fremfor å kvantifisere.

I analysen kan det videre tyde på at de visuelle mulighetene i et intervju på fjernsyn eller pressekonferanse passer bedre i en situasjon hvor formålet er å beklage å legge seg flat. Også dette er noe som ikke kan generaliseres til en større populasjon utover hva som forekom i selve casen.

Jeg vil nå presentere Giskes bruk av Facebook og problemstillingens konklusjon.

Trond Giskes bruk av Facebook

I Trond Giskes tilfelle ser vi at bruken av Facebook i hovedsak var for å redegjøre om valg Giske selv har tatt (eksempelvis sykemelding, trekke seg som nestleder), gjenta beklagelsen, angripe påstått falske anklager og rykter, og å skrive om presset fra media (mediedrev).

Analysen av Giskes case kan tolkes dit hen at å kritisere falske rykter samtidig som man beklager er lite hensiktsmessig. Dette fordi at det å påstå at noen anklager om krenkende handlinger er falske når du samtidig skal beklage andre anklager kan fremstå dobbeltmoralisk. Dette er særlig gjeldende om man kommer med påstander uten å fremme bevis for at anklagene er falske eller fremstilt ukorrekt. Dette fremstår som et mulig generelt råd til personer eller organisasjoner som står i en skandale eller annen krise.

Utover dette kan datamaterialet indikere at sosiale medier passer som en kanal til å informere i, og en arena der det å spille på sterke følelser bærer langt. Videre ser vi at å bruke sosiale medier til å uttale seg gjør at man først og fremst når sine egne tilhengere. Basert på støtten Giske fikk, de som tok til orde for maktkamp, de som tok til orde for Giskes rettsikkerhet og de som tok til orde for høyt mediepress, så kan det antas at støtte fra egne tilhengere veier tungt.

Når det gjelder den retoriske situasjonen, kunne denne vært løst ved å beklage og stille posisjonene sine til disposisjon. Giskes situasjon ble løst av at han trakk seg, noe som kan anses som en handling og ikke en retorisk respons. Å uttale at man vil fremme bevis for falske anklager på et senere tidspunkt er den retoriske responsen, men det kan argumenteres for at dette ikke løser situasjonen. Den blir bare utsatt.

For å svare på problemstillingen kan det sies at det var slik Trond Giske benyttet Facebook til å forsvare seg overfor media og offentligheten. Funnene som er gjort kan tyde på at sosiale medier kan ha bestemte (og positive) bruksområder når man er anklaget for sine handlinger, men disse kan ikke generaliseres til en større populasjon. Tilsvarende kan feil bruk eller feil tolkning av egen situasjon medføre utfordringer for den som forsvarer seg.

Dette kan tyde på at et forsvar innen krisekommunikasjon krever forståelse og innsikt i egen situasjon. Dette er, på samme måte som med andre funn i masterprosjektet, gjeldende for caset som er benyttet, og kan ikke generaliseres til en større populasjon. Et større utvalg politikere og situasjoner kunne gjort studien mer kvantifiserbar hva den konkrete bruken av sosiale medier gjelder innen krisekommunikasjon.

6.2 Videre forskning

Studien bidrar med viktig innsikt i en politikers bruk av sosiale medier i en krisesituasjon. Dette til tross for at studien ikke kan generaliseres til en større populasjon, men funnene i studien kan heller ikke utelukkes i andre tilfeller hvor sosiale medier blir brukt til krisekommunikasjon. Den innsikten som masteroppgaven bringer med seg, kan danne grunnlag for nye studier som kan kvantifisere funnene som er gjort, og generalisere dem for en større populasjon.

Av videre forskning kan et alternativ være å se om lignende tendenser gjør seg gjeldende i annen krisekommunikasjon gjort ved bruk av sosiale medier. Det å få like faktorer eller situasjoner kan være vanskelig. De mulighetene og begrensingene ved sosiale medier som retorisk vilkår tilbyr, er derimot noe som kan danne grunnlaget for videre studier av krisekommunikasjon blant politikere på sosiale medier.

Litteraturliste

Aalen, I. (2015) *Sosiale medier*. Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke AS, Bergen

Allern, S. og Pollack, E. (2009) *Skandalens Markeds plass: Politikk, moral og mediedrev*. Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke AS, Bergen

Andersen, S. S. (1997) *Case-studier og generalisering*. Fagbokforlaget, Bergen.

Arbeiderpartiet.no (2017) *Vedrørende varsler mot nestleder Trond Giske*.

<https://www.arbeiderpartiet.no/om/presse/vedrorende-varsler-mot-nestleder-trond-giske/>

[14.02.19]

Bang, T. (2018) *Krisekommunikasjon i metoo-tider*. Kommunikasjon.no

<https://www.kommunikasjon.no/fagstoff/fagartikler/2018/krisekommunikasjonskrise-i-metoo-tider> [14.02.19]

Bitzer, Lloyd F. "The Rhetorical Situation." *Philosophy & Rhetoric* 1, no. 1 (1968): 1-14.

<http://www.jstor.org/stable/40236733>. [23.09.19]

Benoit, W. L. (1995) *Accounts, Excuses, and Apologies: A Theory of Image Restoration Strategies*. State University of New York Press, Albany.

Bryman, A. (2016, 5th ed) *Social Research Methods*. Oxford University Press, Oxford.

Bø, S. (2009) *Når avisen ringer - mediehåndtering i krise: Hvordan preges krisen av kontakten mellom krisehåndtererne og journalistene?* [Masteroppgave] Universitet i Stavanger

<https://brage.bibsys.no/xmlui/handle/11250/184456> [22.03.18]

Eidsvik, Ø., L. (2015) *Hun startet stormen som ble #jegharoplevd*. Aftenposten.

<https://www.aftenposten.no/kultur/i/zeqK/Hun-startet-stormen-som-ble-jegharoplevd>

[20.04.19]

- Ekman, M. & Windholm, A. (2014) *Politicians as Media Producers. Journalism Practice*. Taylor & Francis Social Science and Humanities Library [Internett]
<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/17512786.2014.928467> [27.03.18]
- Enjolras, B., Karlsen, R., Steen-Johnsen, K. & Wollebæk, D. (2014) *Liker, liker ikke*. Cappelen Damm Akademisk, Oslo
- Facebook (2019) *Hva betyr Mest relevante på et sideinnlegg?*
https://www.facebook.com/help/539680519386145?helpref=uf_permalink [21.05.19]
- Gjerstad, T. & Skard, K. (2017) *Ap-ledelsen har fått flere varsler om Trond Giske*. Dagens Næringsliv
<https://www.dn.no/politikk/arbeiderpartiet/jonas-gahr-store/anniken-huitfeldt/ap-ledelsen-har-fatt-flere-varsler-om-trond-giske/2-1-232595> [02.11.18]
- Graham, T., Broersma, M., Hazelhoff, K. & van 't Haar, G. (2013) *Between broadcasting political messages and interacting with voters*. In *Information, Communication & Society*, 16:5, 692-716
- Grue, J. (2018, 20. februar) *Kairos*. I Store norske leksikon. <https://snl.no/kairos>. [21.03.19]
- Grønmo, S. (2004 4. opplag) *Samfunnsvitenskapelige metoder*. Fagbokforlaget, Bergen.
- Haugseth, J. F. (2014) *Sosiale medier i samfunnet*. Universitetsforlaget, Oslo.
- Johansen, W. & Frandsen, F. (2015, 1. ed, 6. opplag) *Krisekommunikation*. Samfundslitteratur, Frediksberg.
- Kantor, J. & Twohey, M. (2017) *Harvey Weinstein Paid Off Sexual Harassment Accusers for Decades*. New York Times.
<https://www.nytimes.com/2017/10/05/us/harvey-weinstein-harassment-allegations.html>
[29.01.17]
- Kjeldsen, J. E. (2009) *Retorikk i vår tid*. Spartacus Forlag, Oslo.

Lundgaard, H., Ask, A. O. & Spence, T. (2017) *Anklager Oslo Ap for svertetekampanje mot Trond Giske*. Aftenposten.

<https://www.aftenposten.no/norge/politikk/i/xR3nKj/Anklager-Oslo-Ap-for-svertetekampanje-mot-Trond-Giske> [02.11.18]

Midtbø, T. (2007) *Skandaler i norsk politikk*. Universitetsforlaget, Oslo.

Olsen, O. E., Mathiesen, E. R. & Boyesen, M. (2008, 4. ed) *Media og Krisehåndtering: En bok om samspillet mellom journalister og krisehåndterere*. Høyskoleforlaget, Kristiansand.

Oxford Dictionary (2019) *Image*. <https://en.oxforddictionaries.com/definition/image> [14.02.19]

Parmelee, J. H. (2013) *The agenda-building function of political tweets*. *New Media & Society*, 16(3).

Presse.no (2019) *Vær varsom-plakaten*. Pressens faglige utvalg. <https://presse.no/pfu/etiske-regler/vaer-varsom-plakaten/> [28.05.19]

Reithaug, T. (2018) *Krisekommunikasjon - hva er det, og hvordan gjør du det best mulig?* Kommunikasjonsforeningen.
<https://www.kommunikasjon.no/fagstoff/fagartikler/2018/hva-er-krisekommunikasjon> [03.05.19]

Roer, H. og Klujeff, M. L. (2014, 3.ed) *Retorikkens aktualitet: Grundbog i retorisk kritik*. Hans Reitzels Forlag, Viborg

Snl.no (2018) *Algoritme*. Store norske leksikon. <https://snl.no/algoritme> [01.05.19]

Snl.no (2018) *Krise*. Store norske leksikon. <https://snl.no/krise>. [11.02.19]

Snl.no (2018) *Talesjangre*. Store norske leksikon. <https://snl.no/talesjanger> [13.02.19]

Støre, J. G. (2017) Facebook.

https://www.facebook.com/pg/jonasgahrstore/posts/?ref=page_internal [18.02.19]

Ware, B. L. og Linkugel, W. (1973) *They Spoke in Defense of Themselves: on the Generic Criticism of Apologia*. *Quarterly Journal of Speech* 59.3 (1973): 273-283. Scribd.com

[Internett] <https://www.scribd.com/doc/145758683/they-spoke-in-defense-of-the-themselves-on-the-generic-criticism-of-apologia> [13.02.19]

Vedlegg

Vedlegg 1: Intervju med Trond Giske

I = Intervjuer

G = Giske

Lengde 06:03

Kilde: Dagrevyen 21.12.17

<https://www.nrk.no/norge/giske-saken-dag-for-dag-1.13847202>

I: Trond Giske, du sier du har skjont at du har opptradd pa en mate som har vaert upassende. Hva er det na du beklager?

G: Jeg beklager at jeg har opptradd pa en mate som enkeltmennesker har opplevd som upassende eller opplevd som ubehagelig. Det ma jeg legge pa min kappe, det er min skyld. Og det er jeg veldig lei meg for. Vi har de siste dagene faatt inn varsler og henvendelser om dette fra enkelte personer. Vi har gaatt igjennom det, og det har vaert en oeyeapner for meg som jeg tar pa dypt alvorlig, og som jeg beklager og skal laere av.

I: Har du bedt disse kvinnene om unnskyldning?

G: Jeg har formidlet det gjennom partiet. Jeg har ikke vaert i direkte kontakt med, men har ogsaa sagt meg villig til det hvis det kan hjelpe. Uansett sa har jeg beklaget og tatt, tatt det til meg, og og tatt kritikken.

I: Var det medieoppslagene? Samtalen med Støre og Stenseng i dag? Hva var det som fikk deg til. Hva var det som fikk deg til a skjønne alvoret i den maaten du har oppfoert deg pa?

G: Det var jo de konkrete henvendelsene og varslene. A ta det det pa alvor. Jeg tror jo at de siste ukene og maanedene har vaert en enorm oeyeapner for veldig mange. Ogsaa for meg, og naer du faar sa konkrete tilbakemeldinger sa er det ikke noe annet a gjore enn a legge seg flat, ta ansvar selv og ta selvkritikk.

I: Men oppfattet du aldri dette som upassende, da det faktisk skjedde?

G: Jeg tror nok at jeg må innse at jeg ikke har vært min oppførsel og min rolle bevist nok. Det kan dreie seg om ulikhet i maktforhold eller aldersforskjell, eller det kan dreie seg om sosiale sammenhenger med mye alkohol. Jeg har ikke opptrådd på en måte som er representativ for de verdiene jeg ønsker å stå for eller Arbeiderpartiet ønsker å stå for. Og det må jeg bare ta innover meg at, at jeg må ta selvkritikk og lære av.

I: Er noe av det som har skjedd noe av det som vil gå under begrepet seksuell trakassering?

G: Jeg er ikke, altså om det er upassende oppførsel eller, eller noe som er ubehagelig så er det for min del mer enn nok til å beklage dypt, fordi at når folk møter meg så håper jeg at de skal oppleve trygghet og trivsel. Det skal ikke være ubehagelig eller upassende, æe, så det er det viktige for meg.

I: Kom Større eller Stenseng med noe som du oppfattet som overraskende i samtalene med deg i dag?

G: Æhm, jeg kjente jo ikke til de sakene som de tok opp med meg,

I: Så du husker ikke disse sakene?

G: Altså, æe, jeg husker situasjonene som beskrives, æe, men, men jeg kan av hensyn til dem som har sagt ifra og varslet gå inn på det. Men jeg tenker at uansett omstendigheter, og, og den type ting, så er det en helhet som jeg må ta på fullt alvor. Og selv om jeg ikke bestandig alltid gjenkjenner meg eller er enig i alle detaljene, så er det den helheten som er avgjørende for meg at jeg beklager.

I: Oppfatter du at Støre og Stenseng fremdeles har tillit til deg?

G: Jeg opplever i hvert fall at de skjønner at jeg tar den kritikken på alvor. Jeg opplever at de er veldig ordentlig og ryddig i sine roller. De sier ifra om det er flere som har ting på uhm, øh, som ønsker å ta opp så er de hjertelig velkommen til å gjøre det. Også fra meg er det veldig viktig å si.

I: Men oppfatter du at de har tillit til deg som nestleder i partiet?

G: Jeg opplever i hvert fall at de er innstilt på å jobbe godt sammen og at de ser at dette er noe som jeg beklager dypt og som jeg skal jobbe med, og som tar på alvor.

I: Hva tenker du om din stilling som nestleder?

G: Jeg tenker selvfølgelig at en sånn situasjon svekker tilliten til meg som, og det er jeg også lei meg for. Alle de flotte partifolkene som opplever at dette går utover dem, og jeg skal gjøre alt jeg kan for å gjenreise den tilliten, og det er bare tiden som vil vise om jeg kan lykkes med det. Men jeg skal gjøre mitt beste.

I: Men med det omdømmetapet du nå har hatt. Kan du nå gå videre som om ingenting har skjedd nærmest, i partiet?

G: Nei! Det kan jeg overhode ikke. Tvert imot, jeg må si at dette har vært dypt beklagelig, jeg må lære av det, jeg må passe på at jeg ikke kommer i slike situasjoner igjen, og jeg må gjenreise en tillit som jeg håper at jeg kommer til å være verdig i fremtiden.

I: Så er det jo mange som har sagt at dette er en del av en maktkamp, det som nå har skjedd. Anklagene som har kommet mot deg, at, eh. Oppfattet du det sånn?

G: For meg er ikke det et poeng her. For meg er det en situasjon som jeg har satt meg selv i. Det er ting som jeg har gjort som har gjort at disse sakene har kommet opp, og det tar jeg på det dypeste alvor.

I: Oppfatter du at du har blitt utsatt for en svertekampanje, som enkelte fylkesledere har ment?

G: Igjen, jeg tar varslene og henvendelsene på alvor. Æ, det er helt åpenbart enkeltmennesker som har opplevd ubehageligheter i møte med meg, og sånn skal det ikke være. Og det, og det tar jeg innover meg.

I: hvilken grad tror du dette har skadet partiet?

G: Jeg er jo redd for at alle, ehm, oppslagene og situasjonene har skadet partiet og det er jeg jo kjempelei meg for. Æ, jeg jo...

I: Men du så ikke dette underveis?

G: Jeg tror hele, ææ, samfunnet har fått en øyeåpner de siste månedene. Jeg skulle ønske at mye var ugjort, jeg skulle ønske at jeg hadde lært det før, æh, øh, og jeg tar det innover meg nå.

I: Hvordan skal du gjenreise tilliten nå?

G: Ved å vise at jeg tar de henvendelsene og, øh, og tilbakemeldingene på dypt alvor. At jeg skal vise meg tilliten verdig. At jeg står for verdier, holdninger og, og et samfunnssyn og likestillingssyn, ææ, som folk vil respekter og ha tillit til.

I: Takk skal du ha, Trond Giske.

Vedlegg 2: Første Facebook-innlegg

Liker Følg Del ...

Trond Giske ✓
@TrondGiske

Startside
Innlegg
Om
Bilder
Videoer
Notater
Arrangementer
Samfunn

Opprett en side

Trond Giske
22. desember 2017 · 🌐

Jeg og Arbeiderpartiet har vært gjenstand for stor oppmerksomhet fra mediene de siste dagene. Jeg har uttrykt en dyp beklagelse for at jeg gjennom min atferd har påført andre mennesker ubehag og problemer. Det gjør meg vondt å høre tilbakemeldinger fra de som har opplevd dette. Alle som varsler skal få en god og riktig behandling. Sammen med Jonas Gahr Støre og Kjersti Stenseng har jeg gått gjennom de varslene og meldingene som er kommet inn til partiet til nå. Det resulterte i gårsdagens redegjørelse. Jeg er ikke kjent med nye varsler etter dette.

Samtidig opplever jeg at det kommer påstander jeg må bestride, fordi det ikke samsvarer med min opplevelse, eller fordi det som presenteres som fakta, ikke stemmer.

De siste dagene har vært veldig krevende, med store belastninger for mange mennesker. Jeg har dyp sympati med dem som deler sårbare historier som de har båret på. Det står det stor respekt av.

Også jeg har opplevd de siste dagene som svært belastende. Jeg er vant med et høyt medietrykk, men i denne saken opplever jeg en ny og annerledes journalistikk, Presset har blitt svært vanskelig å bære. Jeg har i dag mottatt en sykemelding fra min lege, etter en helhetsvurdering av min helsesituasjon. Jeg har tatt dette til etterretning og er sykemeldt inntil videre.

👍❤️😬 1,5 k 2,5 k kommentarer 37 delinger

Vedlegg 3: Andre Facebook-innlegg

Trond Giske ✓
@TrondGiske

Startside

Innlegg

Om

Bilder

Videoer

Notater

Arrangementer

Samfunn

Opprett en side

Liker Følg Del ...

Trond Giske
1. januar 2018 · 🌐

Jeg har i dag meddelt partileder Jonas Gahr Støre og partisekretær Kjersti Stenseng at slik situasjonen er, ser jeg det som umulig å utøve oppgavene som nestleder i Arbeiderpartiet på en god måte. I samråd med partilederen har jeg derfor kommet til at jeg vil tre tilbake fra denne oppgaven på ubestemt tid. Dette vil bli meddelt sentralstyret i et brev.

Jeg vil gjenta min beklagelse for at jeg har påført andre mennesker ubehag og problemer ved min tidligere atferd. Jeg har gjort feil, og har ikke alltid vært bevisst nok på rollen min og hvordan den oppleves. Jeg har stor respekt for dem som deler sine historier, alle varsler skal gis en riktig og grundig behandling.

En grundig behandling innebærer også at jeg får legge frem min versjon. Det er kommet flere grunnløse og falske varsler med påstander og beskrivelser jeg på det sterkeste bestrider. Disse har systematisk vært lekket til mediene, Alvorlige anklager er blitt publisert kun basert på anonyme kilder, kommentert som sannheter, og spredt i sosiale medier. Dette har gjort min og andres situasjon svært vanskelig, og undergraver også tryggheten til reelle varslere.

Jeg forstår at de siste ukene har skapt stor usikkerhet og mange spørsmål. Jeg ser frem til å besvare disse spørsmålene på en god måte. Saken har rammet partiet jeg er glad i, og vært en vanskelig sak å stå i for ledelse og tillitsvalgte. Jeg håper at min beslutning om å tre tilbake gjøre det mulig for Arbeiderpartiet å kunne arbeide med de mange store politiske spørsmål som krever vår oppmerksomhet i tiden fremover.

Jeg er fortsatt sykmeldt, og vil takke de mange som har gitt meg støtte, omtanke og tillit i disse dagene. Det setter jeg stor pris på. Jeg håper fremtiden vil vise at jeg er den tilliten verdig.

👍❤️👎 2,5 k

2,1 k kommentarer 84 delinger

Vedlegg 4: Tredje Facebook-innlegg

Trond Giske ✓
@TrondGiske

Startside

Innlegg

Om

Bilder

Videoer

Notater

Arrangementer

Samfunn

Opprett en side

Liker Følg Del ...

Trond Giske
7. januar 2018 · 🌐

Første nyttårsdag meddelte jeg at jeg på ubestemt tid ikke kunne fylle oppgavene mine som nestleder i Arbeiderpartiet. Slik situasjonen er blitt, er jeg sammen med min nærmeste familie kommet til at dette må gjelde på varig basis. Jeg stiller også min plass som leder av Arbeiderpartiets finansfraksjon til disposisjon, dersom det er stortingsgruppas ønske. Jeg har orientert partileder Jonas Gahr Støre og partisekretær Kjersti Stenseng om min beslutning.

Hovedgrunnen til at jeg gjør dette, er at det er umulig for meg og familien å fortsette å stå i det presset vi har vært under de siste ukene. Belastningen er blitt for stor, og det rammer aller mest de jeg er mest glad i, og som ikke selv har valgt et liv i politikken. Det er svært tungt for dem å oppleve det bildet som tegnes av meg, dag ut og dag inn.

Den andre grunnen er hensynet til Arbeiderpartiet og det viktige arbeidet vi har foran oss. Jeg er rørt og takknemlig for støtte, omsorg og varme fra enormt mange kjente og ukjente i partiet og fagbevegelsen over hele landet. Samtidig vet jeg hvor fortvilt mange er over at arbeidet vårt er lammet og at man ikke får jobbet med politikk. Jeg håper min beslutning gjør at medlemmer og tillitsvalgte igjen kan bruke kreftene på å skape det samfunnet vi brenner for.

Jeg håper også at min beslutning gir trygghet for en god behandling av varslene som skal behandles i partiet. Jeg ser frem til å gi min versjon av sakene. Min situasjon som sykmeldt har så langt gjort det umulig å bidra til dette. Jeg vil svare på spørsmål som er stilt og imøtegå det jeg mener er uriktig. Jeg ber samtidig igjen om unnskyldning for ting jeg har gjort som har medført ubehag for andre. Jeg har ikke alltid vært bevisst nok på egen rolle i alle situasjoner, særlig uformelle og private. Det er jeg lei meg for.

Det er 35 år siden jeg meldte meg inn i AUF og Arbeiderpartiet. Innsatsen for de sosialdemokratiske verdiene har fylt mitt liv siden den gangen. Mitt dype samfunnsengasjement gjorde at jeg valgte et liv for å slåss mot urettferdighet, for rettferdig fordeling og like muligheter for alle. Det vil jeg fortsette med. Jeg håper at min beslutning vil skape ro rundt det partiet jeg er glad i, og ser frem til at jeg etter endt sykmelding skal fortsette innsatsen for velgerne mine i Trøndelag og for Arbeiderpartiets politikk i årene som kommer

👍🙄❤️ og 3,1 k andre 1,9 k kommentarer 205 delinger

Vedlegg 5: Kommentarer til Giskes første Facebook-innlegg

<https://www.facebook.com/TrondGiske/posts/10155072477516190>

[Redacted] Av respekt for kvinnene du har trakassert, bør du trekke deg fra politikken. At du ikke har forstått i hvilken grad du har krenket disse kvinnene, tror jeg ingenting på.

80

[Redacted] Hei, Trond!
Som ung AUFer så blir jeg virkelig rystet av å høre på hvilke fortellinger som har kommet om deg og din oppførsel de siste dagene. Har du noe respekt for de menneskene du har såret og denne organisasjonen du nå holder på å dra med deg ned i sola så synes jeg du virkelig bør trekke deg som nestleder.
Ingen partier er tjent med en nestleder som oppfører seg på en slik måte du flere ganger har gjort mens du har vært aktiv i politikken.

63

[Redacted] Jeg deler ikke din politiske ideologi Trond Giske og har til tider sett på deg som både arrogant og en aktiv brikke i et maktspill som står langt fra sunne verdier og ikke vært et demokrati verdig. Men...Akkurat nå har jeg stor sympati for deg som medmenneske.
Kommentarer her inne, medias fråtsing, personers skadefryd er en stor belastning for deg og de som står deg nær. Små og store feil blir begått hele livet og vi må på et gitt tidspunkt stå til rette for dette, men det betyr ikke at media og vi rundt har en rett til å ødelegge et menneske. Reis deg opp og ta ansvar for det som har blitt sagt og gjort, men ha samtidig troen på at de fleste vil deg godt.

44

Liker · Svar · 1 år · Redigert

[Redacted] Selv om høyre og erna er mine favoritter så liker jeg ikke dette. Meetoo virker som har tatt helt av. Du har nok opptrådt kritikk verdig, men det skulle noen ha gitt deg beskjed om tidligere, partiet skulle ha håndtert dette annerledes.
Jeg er uenig i mye m ditt parti, men jeg synes du fremstår som en dyktig og klar politiker , d har du vært i mange år
God jul
Ta vare på deg selv og familien
Og dere som hetser her
Se dere selv i speilet og skjerp derre

18

Liker · Svar · 1 år

[Redacted] Kan man bare sykemelde seg når ting blir ubehagelige?
Dette er jo missbruk av mine skattepenger.
At du ikke kan oppføre deg blant damer er jo ikke mitt problem.

32

Liker · Svar · 1 år · Redigert

[Redacted] En vanlig mann i gata hadde blitt arrestert hvis ei ung jente sa til politiet at noen hadde kysset og befølt henne mot sin vilje.....
Må være greit å kunne gjemme seg bak politikk og sykemelding....
God jul !

15

Liker · Svar · 1 år

Vedlegg 6: Kommentarer til Giskes andre Facebook-innlegg

<https://www.facebook.com/TrondGiske/posts/10155096637296190>

[Redacted] **Håper du får en godt nytt år Trond Giske**

Jeg ble kjent med deg som min leder for Trondheim AUF, og har aldri opplevd deg som annet enn hyggelig og serriøs. **Håper du kommer sterkere tilbake** ❤️

Liker · Svar · 1 år 39

[Redacted]

Alvorlig talt hva du har gjort eller ikke gjort kan jeg ikke ta noen standpunkt til men at dette er en offentlig hets som rammer deg og familien din syntes jeg er ille. Jeg syntes det er trist at det er blitt slik i Norge. Uansett skulle dette vært en sak man ordnet opp internt i partiet. Jeg syntes Hadia Tajik oppførte seg helt galt i dag da saken ikke er ferdig behandlet. Syntes det er trist at Et av de største partiene blir odlagt av media.

Liker · Svar · 1 år 13

[Redacted]

Her er det ikke mye støtte å finne for de kvinnene som har blitt urettmessig behandlet. Vi har fått høre om en ukultur som mange av oss ikke ønsker skal fortsette. Her inne støttes. Fremdeles denne ukulturen. De fleste her ønsker å støtte Giske uansett hva han har gjort, og uten tanke for de som er ofre i denne saken. Og Giske er ikke offeret.

Liker · Svar · 1 år 52

[Redacted]

Kjære Trond. Det blir for enkelt å publisere egenkomponert "forsvarstale" her på Facebook. Du er kjent som en "hard" politiker, som tåler en trøkk. Men dette her blir for dumt. Du har alltid visst hvor mye makt du har, og at du er villig til å bruke d... **Se mer**

Liker · Svar · 1 år · Redigert 17

[Redacted]

Jeg er ikke Arbeiderpartivelger ei heller ikke fan av Trond Giske. MEN jeg støtter han i denne saken! Årsaken er at jeg mener at hans rettssikkerhet er svekket og virker for meg til og være en stygg maktkamp! Må rettferdigheten seire! Og håper også at MeeToo kampanjen snart stopper! Dette har gått allfor langt!

Liker · Svar · 1 år 23

[Redacted]

Dette er bare helt sykt!
Sextrakassering er ikke å stryke noen over armen, ryggen osv. Da tror jeg disse damene har misforstått ganske så mye. Helt forferdelig hva Trond Giske og familien går igjennom nå. Hva er de ute etter tro?? Noen som snuser på en viss stilling?

Liker · Svar · 1 år 15

[Redacted]

Hvor mye lærte politikere, media og oss andre av Tønne-saken? Hvor langt er folk villige til å gå for å knekke et menneske? **Håper virkelig du har noen som tar vare på deg nå og at du klarer deg gjennom stormen.** Fortid er fortid og følt å se at ting som har skjedd for mange år siden skal kunne ødelegge for så mye. Det hadde vært mest fair om alle kom direkte til deg og tatt det face to face. Det er slik vi ønsker at samfunnet vårt skal være. Ikke all denne skittkastingen, baksnakkingen og dømmingen uten å vite hva som egentlig har skjedd.

Liker · Svar · 1 år · Redigert 16

[Redacted]

Ett eneste tilfelle av utilbørlig oppførsel, krenkende og seksualisert uønsket oppførsel, er ett for mye i din stilling! Beklager, men den tilliten du har brutt, er ikke forenlig med et lederverv i noe politisk parti. Si takk for deg,, ta deg av din familie og forsøk å skaff deg et liv utenfor politikken, der ønsker jeg ikke å se deg mer. Ellers ønsker jeg deg og dine lykke til videre.

Liker · Svar · 1 år · Redigert 16

[Redacted]

Jeg har ingen forutsetninger for å vurdere anklagene som rettes mot deg. Men på prinsipielt grunnlag vil jeg hevde at alle har krav på rettssikkerhet. Og setter man frem anklager, må man også kunne legge frem bevis. Ellers er det ingen rettssikkerhet. Da kan det bli en «heksejakt». Og det skal vi ikke ha noe av i et rettssamfunn.

Liker · Svar · 1 år 22

Vedlegg 7: Kommentarer til Giskes tredje Facebook-innlegg

<https://www.facebook.com/TrondGiske/posts/10155110901616190>

[Redacted] Du har blitt stygt behandlet i mediene og mobben har kastet seg inn i hetsen mot deg. Jeg føler så med deg Giske, og ønsker deg **alt godt** videre 🙌

Liker · Svar · 1 år 37

[Redacted] Forferdelig og bli utsatt for en slik offentlig «mob» Burde ikke være en rettsstat verdig! Ønsker deg og dine all lykke videre! 🌹🌹🌹

Liker · Svar · 1 år 11

[Redacted] Jeg håper dere har fått møte omsorg og ivaretagelse av dere oppe i denne tøffe prosessen for deg og din familie. Jeg mener du har tatt et riktig valg og unner deg en fair saksgang i varslings sakene og etterhvert god gammeldags ro.

Liker · Svar · 1 år 11

[Redacted] Et godt råd til mange her: tenk før dere skriver 😊 « la den som er uten skyld, kaste den første sten». Etter over 40 år i arbeidslivet, tenker jeg på mange som burde vært i gapestokken - for mye verre oppførsel enn det som kommer frem i denne saken 😞. Uansett hva TG er eller har gjort - ingen fortjener denne offentlige halshuggingen 😊

Liker · Svar · 1 år · Redigert 28

[Redacted] Sikkert gjort en del ting som ikke er så lurt, men er vel ikke voldtektsmann, det norske samfunn har lært mye av ulven, jakte i flokk uten hensyn til noesomhelst. Ikke alle klarer å stå imot dette umenneskelige press. Ro dere ned folkens, nå er det nok personlig hetsing

Liker · Svar · 1 år 11

[Redacted] Bravo Trond Giske, du får prisen for den mest patetiske og løgnaktige forklaringen du skriver her. Typisk narsissistisk oppførsel og ikke innrømme sine feil og å prøve og fremstille seg selv som en ridder. #delusionsofgrandeur

Liker · Svar · 1 år 9

[Redacted] Har respekt for avgjørelsen, men mener det er feil.. du har vært offer for en heksejakt/mobbing av dimensjoner... Maktkamp, og ingenting annet.

Liker · Svar · 1 år 13

[Redacted] Jeg har orientert partileder Jonas Gahr Støre og partisekretær Kjersti Stenseng om min beslutning." Pent pyntet, men dette tror vi ærlig talt ikke på, Mr.TG. Dette var vel strengt tatt ikke din beslutning, men noe som måtte presse seg frem etter massiv storm i vannglasset. Dog er det alltid slik at dere politikere aldri klarer å snakke rett fra levra, men i denne situasjonen hadde du tjent alt på å legge alle kort på bordet, og legge deg paddeflat. Til slutt vil jeg bare si at jeg håper du har såpass selvinnsikt at du trekker deg helt ut av alt som heter politikk, så du ikke fortsetter å forsure partiet du dratt ned i rennesteinene.

Liker · Svar · 1 år 9

[Redacted] Ærlig talt, ikke skyld på media! Trond Giske har selv satt seg i denne situasjonen, han kan ikke skyde på andre enn seg selv!

Liker · Svar · 1 år 12

[Redacted] Fy ka mykje kvalm skrevet. Om foreldra dåkka har lært dåkke rett og galt , so vis medmenneskelighet i staden for att onde tunger taler. Har han begått noko geli so e her folk i dette landet som skal stå for å fikse den jobben. Å ikkje slik skjitprat som over tråden her

Liker · Svar · 1 år 7

[Redacted] En trist avgjørelse. For de som har stått på med det, så har flokkmentaliteten og heksejakten lyktes . Dette må få følger, Hadja Tadjik vil aldri få min tillit.

Liker · Svar · 1 år 9

[Redacted] At noen kan ha samvittighet til å beskylle noen for å ha trakasert uten å stå frem eller anmelde til politi er feikt. Å bruke den farlige Hadija som talsrør er skummelt ingen vet men her lukter det en skummel agenda. Hun som også titteleer seg som advokat burde vite bedre å ikke forhåndsdømme . Min anbefaling få hun bort fra stortinget.

Liker · Svar · 1 år 7

Vedlegg 8: Kommentarfelt på Facebook, NRKnyheter

<https://www.facebook.com/watch/?v=10155424289931715>

Liker Kommenter Del

   327 · 296 kommentarer

mentarer ▾

Skriv en kommentar ...

Slapt journalistisk håndverk. Dette var jo ikkje eit intervju, men ein samtale der Giske fikk sei akkurat det han ynskte og som ein middels god presserådgiver har drilla han på, på førehand.

At ikkje spørsmålet om seksuell trakassering blir fulgt opp når han så elegant(?) unngår å svara på spørsmålet...

Nina Owing, du kan betre enn dette!

PR rådgiverane til ap har fått det akkurat slik dei ville. Strategi: Alle i ap fikk munnkurv i spørsmål om å stilla opp i Dagsnytt 18 for der ville sjølv sagt eit slikt «tåkesvar» aldri slippa unndå så lett, og så stiller Giske sjølv opp i slækket intervju ein fredagskveld i dagsrevyen.

Resultat: saka er glømt etter jul...

NRK Nyheter eg forventa meir av dykk!

 138

Liker · Svar · 1 år · Redigert